

Etelä-Afrikka 8.1. - 5.2.2005

Esa Ervasti
ervasti.esa@netti.fi

Köröttelen hiljakseen tiheähkön mopanemetsän halki kapealla hiekkatiellä Krugerin kansallispuistossa, lähellä Letabajokea, kun jälleen tulee isohko urosnorsu vastaan. Tämä kaveri ilmeni aikaisempia itsepäisemmäksi. Kapealla tiellä ei ollut tilaa meille molemmille, niinpä norsun marssiessa kohti, itsetietoisena kärsäänsä ja korviansa heilutellen ("taas yksi typerä auto MINUN maantielläni"), laitan kiltisti pakin päälle ja peruutan parisataa metriä, ja jään odottamaan. Muutaman minuutin päästä sen kärsä tulee mutkan takaa näkyviin, maa tärähtelee sen askelten painosta ja minun ei auta kuin taas peruuttaa parisataa metriä. Ja kohta uudestaan, ja vielä uudestaan. Sillä ei näytä olevan mitään aikeita siirtyä metsän puolelle. Toivottavasti ei takaapäin tule toinen samanlainen jäärapää vastaan, tai kukaan aja vauhdilla perääni. No, kohta taakseni tulee toinen auto. Varoitin eteläafrikkalaista retkiseuruetta mutkan takaa ilmestyvästä isosta urosnorsusta, mutta eivät jää odottelemaan vaan jatkavat eteenpäin. Niinpä minulla riittää vahingon iloista hupia kun porukka tulee kohta takaisin moottori ulvoen ja hyvä kun eivät peruuta hädissään metsään. Siinä sitten odotamme norsun lähestymistä molemmat autot rinnakkain koko tien leveydeltä. Tämä näyttää olevan norsullemme liikaa ja viimeinkin se päättää siirtyä pari metriä metsän puolelle. Tai ehkä sille tuli jo nälkä? Lähestyn sitä hiljaa, koko ajan valmiina vaihtamaan pakin päälle, mutta kun pääsen kohdalle, polkaisen niin, että hiekka pölyyää. Ja toinen auto tulee samaan saumaan perässäni. Kohta taas köröttelen hiljakseen ikkuna auki lintuja kuulostellen ja kiikaroiden, äskeinen oli vain arkipäivää Krugerin rikkailla norsumailla.

Johdanto

Matkareittini kulki kaikkien pääelinympäristöjen kautta, alkaen maan koillisosasta (Johannesburg) ja päättyen lounaaseen (Kapkaupunki). Havaintoja kertyi 453 lintu- ja 44 nisäkäslajista. Kaikki sujui ilman hankaluuksia melko tarkkaan suunnitellun reitin ja aikataulun mukaisesti. Retkeilin päivittäin aamusta iltaan, mutta sängen verkkaiseen tahtiin, esimerkiksi aivan jokaista endeemistä harvinaisuutta ei ollut tarkoitus etsiä ja nähdä vaikka liukuinkin mahdollisilla esiintymispaikoilla. Etelä-Afrikan korkean rikollisuuden takia noudatin entistäkin visummin vanhoja varovaisia tapojani, eli liukuin kaupungeissa niin vähän kuin mahdollista ja vain päivänvalon aikaan, ja muutoinkin pidin ympäristössäni liikkuvia ihmisiä silmällä. En kokenut yhtään uhkaavaa tilannetta, sen sijaan mukavaa ja ystävällistä palvelua riitti monin paikoin.

Itselläni oli aikaa retkeillä lähes kuukauden verran, mutta jos aikaa olisi vain 1-2 viikkoa, niin valitsisin kokemani perusteella kohteeksi maan koillisosan: linnustollisesti ja villieläinten näkemisen kannalta se on kaikkein paras ja monipuolisen alue useine kansallispuistoineen ja muine suojelualueineen (muun muassa Krugerin kansallispuisto, Nylsvley Nature Reserve ym.). Eläin- ja lintukuvausta harrastaville ed. alue on eldorado, olenkin laittanut tämän jutun höysteeksi videosieppauskuviani etenkin tuolta alueelta.

Minkälainen linnusto sitten retkeilijää Etelä-Afrikassa odottaa? Havaintovihkooni kertyi erityisen runsaasti merimetsoja (5 lajia), haikaroita (21), iibiksiä (4), päiväpetolintuja (37), frankoliineja (6), kyyhkyjä (13), kiuruja (10), pääskyjä (14), taskuja (10), heinäkerttuja (11), lepinkäisiä (19), medestäjiä (11), kutojia (12, pois lukien varpuset) ja hemppoja (8). Osaava kaveri voi yltää melkoisiin lajimääriin päivässä. Etelä-Afrikan 24 tunnin ennätys on huikeat 293 lajia. "Rubber Ducks" joukkue teki tuon ennätyksen v. 2004 Haenertsburgissa, lähellä Krugerin kansallispuistoa, halkaisijaltaan vain 50 kilometrin alueella (lähde: Africa - Birds & Birding 5/2005).

Milloin mennä & sää

Tammi-helmikuussa elettiin kiihkeintä kesäaikaa eteläisen Afrikan lintumaailmassa. Kaikki pohjoisesta saapuneet muuttolinnut olivat paikalla ja paikallinen lajisto esiintyi koreasti pesimäpuvuissaan (esim. monet kutojat ovat vaikeita määrittää pesimäajan ulkopuolella), poikueet tekivät lähtöä pesästä tai olivat jo maastossa. Kesä ja kasvillisuus olivat vehreimmillään. Oli säpinää ja eloa. Vaikka talvikuukausia (touko-elokuu) sanotaan paremmiksi nisäkkäiden näkemisen kannalta, koska kasvillisuus ei peitä niin näkyvyyttä ja eläimet keskittyvät juomapaikoille, niin voin kyllä todeta, ettei eläinten näkemisessä ollut mitään vaikeuksia myöskään tammi-helmikuussa Krugerin kansallispuistossa eikä muualla. Lisäksi juuri kesällä marras-helmikuussa päivän pituus on pisimmillään ja retkiaikaa maastossa enemmän, esimerkiksi suojelualueilla leirien portit ovat auki 2-3 tuntia kauemmin kuin talvella. Öisin oli ihanan lämmintä yli +20°C ja päivisin +25...30°C, mutta kuumimmat päivät maan koillisosassa kohosivat lähelle +40 astetta. Aamut ja aamupäivät olivat luonnossa vilkkainta aikaa, samoin illan pari viimeistä valoista tuntia. Mutta ei keskipäivän kuumuudessakaan ollut ihan hiljaista, etenkin varjoisissa jokivarsimetsissä, ja suurimmat korppikotkat ja haikarat lähtivät liikkeelle vasta riittävien termiikkien kannattelemina. Sateet eivät pahemmin haitanneet retkeilyä, vain joinakin iltapäivinä, tai vasta iltayöstä, oli rajuja sadekuuroja. Ja hyvä vain, että satoi edes jonkin verran, sillä kuivuus oli silmään pistävää. Maan koillisosan retkikohteissani jokien pinnat olivat hyvin alhaalla, tai aivan kuivina, vaikka loka-huhtikuussa pitäisi olla ns. sadekausi. Yleensä tänäkään aikana sadepäiviä ei ole 4-5 enempää kuukautta kohden. Jokien kuivuus Krugerin kansallispuistossa johtuu nykyisin kuitenkin enemmän alati kasvavasta veden käytöstä jokien yläjuoksilla (maatalous, kaivokset ym.). Ainoa miinus valitsemassani matka-ajankohdassa, kun oikein haen, oli sen huono ajankohta merilintujen näkemiseen. Talvikuukausina (esim. elokuu) albatrossit ym. ovat alueella runsaimmillaan ja Kapkaupungista järjestetään silloin lyhyitä merilintumatkoja (kalliita). Ajankohdasta huolimatta näin Kapkaupungin rannoilta käsin kuitenkin mukavasti neljä liitäjälaajia.

Lennot & autonvuokraus & turvallisuus

Menolento Hki–Frankfurt–Johannesburg ja paluulento Cape Town–Frankfurt–Hki maksoi turistiluokassa tasan 1000 euroa. Lentoyhtiönä South African Airways ja liput Suomi-seuran Matkatoimisto puh. (09) 7422 8800. Saapuminen Johannesburgiin tapahtui mukavasti aamulla, joten sain ajella päivänvalon aikaan ensimmäiseen retkikohteeseen. Kelloa ei tarvinnut siirrellä, meillähän on täsmälleen sama aika Etelä-Afrikan kanssa. Sopivan hintaista vuokra-autoa hain internetin kautta useiden yhtiöiden sivuilta, kunnes päädyin valitsemaan Sixt Car Hire yhtiön tarjouksen. Ainoat kriteerit olivat halvin mahdollinen hinta ja umpinainen tavaratila. Otin tietenkin kaikki vakuutukset ja kohtuullisen omavastuu osuuden (en kaikkein pienintä), jolloin hinnaksi muodostui 1160 euroa/ 29

päivää. Tällä hinnalla sain käyttööni pienen Hyundai Getzin, joka toimi moitteettomasti. Se odotti valmiina varaukseni mukaisesti Johannesburgin kentällä (autonvuokrausfirmat ovat terminaalin ulkoovesta heti vasemmalle) ja palautin sen Kapkaupungin kentälle; tämä eri paikkaan palauttaminen maksoi 65 euroa (oneway fee). Bensa maksoi keskimäärin R4,30/litra (0,55 euroa/litra). Oman lisänsä ajokustannuksiin aiheuttavat aika kalliit tietullit, mutta niitä on vain paikoin, ja ne voi väistää sivuteiden kautta jos ei ole kiire. Tietulliosuudet on merkitty karttoihin. Huoltoasemilla ei välttämättä tarvitse nousta autosta, sillä itsepalvelu on tuntematonta; nuoret mustat pojat tankkasivat ja toivat vaihtorahat. Annoin yleensä vaihtorahat tippinä takaisin, varsinkin jos olivat pesseet ikkunat ym. Huoltoasemat olivat usein yhtä tasokkaita kuin meilläkin, oli pikaruokaa ja muuta kauppaa. Liikenne on vasemmanpuoleista ja autoilukulttuuri ihan asiallista. Maanteillä oli aika hiljaista, sillä suurella osaa kansasta ei ole varaa autoiluun. Johannesburgissa oli kadunkulmissa kaikenlaista kaupustelijaa. Pidä ovet lukossa ja ikkunat kiinni, ja ole valmis ajamaan jopa punaisia päin mahdollisen ryöstöryityksen välttääksesi. Durbanin iso rannikkokaupunki on kuulemma vielä pahempi kuin Johannesburg. En ottanut liftareita kyytiin, vaikka olivatkin selvästi työmatkakyytiläisiä, sillä joukossa on myös roistoja. Eräällä tieosuudella KwaZulu-Natalissa näin suuren varoituskytlin liftareiden vaarallisuudesta. Liikennepoliiseja näkyi kiitettävästi päivittäin, joten olo tuntui turvalliselta, huolimatta edellä mainitsemistani vaaroista.

Majoitus ym.

En tehnyt majoituksen suhteen mitään etukäteisvarauksia. Pidin siis vapaat kädet muuttaa suunnitelmia päivästä toiseen olosuhteiden mukaan. Niin on aina mukavampi. Useimmissa kansallispuistoissa ja muilla suojelualueilla oli mahdollista teltailla. Sain kokea aitoa luonnon tunnelmaa ja rahaa säästy. Telttapaikkojen hinnat vaihtelivat R50-145/yö (7-18 euroa). Teltta-alueet olivat hyvin varustettuja ja erittäin siistejä, suihkut toimivat moitteettomasti, käytävissä oli grillejä ja keittokatoksia jne. Etelä-Afrikassa ei tunneta jokamiehen oikeutta, joten maaseudulla kuljettaessa on turha etsiä ilmaista telttapaikkaa "luonnosta". Kaikki mahdolliset sivutiet, metsät ja pellon pientareet ovat aidattuja. Muutaman kerran jouduin matkataipaleiden aikana telttailumahdollisuuden puuttuessa yöpymään "Bed & breakfast" paikoissa, jotka maksoivat R200-300/yö (26-40 euroa). Näihin hintoihin ei sisällynyt aamiaista. Kansallispuistojen ja muiden suojelualueiden mökit yms. ovat viihtyisän näköisiä kaikkine nykyajan mukavuuksineen, muistuttaen perinteisiä pyöreitä afrikkalaismajoja olkikattoineen, mutta ne ovat myös kalliita, ainakin jos maksajana on vain yksi henkilö (esimerkiksi Krugerin kansallispuistossa hinnat alkaen n.60 euroa/yö). Ruokailu oli sentään edullista, niin tienvarsien huolto-asemilla kuin kansallispuistojen kahviloissa ja ravintoloissa. Myös retkieväiden hankinta supermarketista kävi sangen edullisesti. Käytin vain pullotettua vettä, myös hampaiden pesuun. Vettä kuluikin runsaasti kuumassa kesäsäässä. Se kannattaa ostaa halvemmalla isoissa kanistereissa ja siirtää pienempiin pulloihin. Mikäli ravintola tai kahvila vaikutti ihan siistiltä, rohkenin syödä kylmiä salaatejakin. Mitään vatsaoireita ei ilmaantunut. Vaihtokurssi oli matkani aikana 1 euro = 7,75 Etelä-Afrikan randia. Randin kansainvälinen lyhenne on ZAR. Etelä-Afrikan setelit ovat komeita, kuvituksena on Afrikan kuuluisat "Big Five" villieläimet. Tarkka kurssi löytyy osoitteesta: <http://www.forex.fi/default.asp?redirect=1>.

WildCard alennuskortti

Jos on aikomusta retkeillä Krugerin kansallispuistossa tai muissa kansallispuistoissa yhteensä yli seitsemän päivää, kannattaa harkita WildCard kortin hankkimista. Ulkomaisena vierailijana joudut maksamaan 120 randia jokaisesta kansallispuistossa vietetystä päivästä (Standard Conservation Fee for Foreign Visitors), riippumatta siitä oletko päivävierailija tai yöpyjä, mutta WildCard kortin haltijana vältty kokonaan tältä maksulta. Tilattuani kortin internetin kautta se tuli noin kuukauden kuluttua postilaatikkooni. Kortti maksoi 795 randia (100 euroa) ja se on voimassa vuoden kerrallaan kaikissa Etelä-Afrikan kansallispuistoissa. Aina uuteen paikkaan tullessani esitin vain WildCard kortin ja muodollisuudet hoituivat nopeasti, ilmoitin vain missä haluaisin majoittua (oma teltta) ja

kuinka monta yötä. Maksoin siis vain majoituksesta, ei muita maksuja. WildCard kortin tilausohjeet: <http://www.sanparks.org/tourism/wild/>.

Muuta tärkeää

Koska majoituin etupäässä suojelualueiden telttapaikoilla, eikä niissä ollut aina sähköä saatavilla (epäkunnossa tai vain tiettyyn kellonaikaan), oli mukana auton tupakansytyttimeen liitettävä kätevä muuntaja (Power Inverter), jolla latsin videokameran akut ajotaipaleiden aikana. Tekstiviestien lähettäminen Suomeen onnistui kaupungeissa, mutta maaseudulla huonosti. Krugerin kansallispuistossa viestien lähettäminen onnistui mainiosti leireissä, mutta ei muualla. Malarian ehkäisyyläkitys on tarpeen maan koillisalueella liikuttaessa, varmuuden vuoksi. Käytin itse Lariamia (1 tabletti kerran viikossa). Tavalliset rokotteet jäykkäkouristus, polio ja hepatiitti (Havrix) riittävät Etelä-Afrikassa, muita rokotuksia ei tarvita. Malariasta ja matkailijan rokotuksista lisää tietoa: http://www.ktl.fi/portal/suomi/julkaisut/oppaat_ ja_kirjat/matkailijan_terveysopas/matkailijoiden_rokotukset/.

Kartat

Yleiskarttana käytin Akateemisesta kirjakaupasta ostamaani "Südafrika atlas" tiekarttaa, mittakaava 1:1 500000 (voi tilata myös netistä: http://www.hallwag.com/english/mainset_d.html). Tämä A4 kokoinen karttakirja (taitettavat kartat ottavat joskus hermoon) sisältää kaikki eteläisen ja itäisen Afrikan maat. Käytössä se osoittautui varsin hyväksi tiekartaksi, sisältäen lisäksi muutamia tarpeellisia kaupunki- kansallispuistokarttoja. Ainoa miinuspuoli olivat afrikaansin kielellä kirjoitetut kaupunkien nimet maan koillisosassa. Olin niiden takia muutaman kerran aivan ymmälläni, sillä en löytänyt kartalla näkyviä kaupunkeja! Olivat peijakkaat vaihtaneet (jo ajat sitten?) kaikki tienvarsien opastekyltit zulun kielelle! Vain muutamain paikoin oli vielä jäljellä vanhoja afrikaans-kylttejä. Eli Pietersburg on nykyään Polokwane jne.

Yksityiskohtaisempia suojelualueiden karttoja oli aina saatavilla kussakin retkikohteessa paikan päällä, usein ilmaisia, lisäksi Krugerin kansallispuistossa karttoja oli erikseen myös majoitusleirien alueista, myös ilmaisia. Varsin hyviä karttoja saa myös kansallispuistojen kotisivuilta <http://www.sanparks.org/tourism/map/>.

Kirjallisuus & multimedia

Sasol Birds of Southern Africa (Sinclair ym, 3. painos) on ilmeisesti alueen käytetyin kenttäopas. Se oli käytössä aivan mainio kenttäopas, tosin esim. päiväpetolintujen osalta on vielä matkaa sille tasolle, mihin me Lintuoppaan käyttäjät olemme tottuneet. Tilaukset: <http://www.nhbs.com/>.

Roberts' Multimedia Birds of Southern Africa, Version 3 (Guy Gibbon). Tämä korkeatasoinen multimediateos on välttämätön hankinta, jos aikoo vähänkin syventää lajintuntemustaan ja kasvattaa matkalla tavattujen lajien määrää. Opuksen tekstit, kuvat, ääninauhat, videot ym. ja sen käyttömukavuus ovat erinomaisia. Lisätoimintona on erilaisia pinnalistoja, lintupaikkojen esittely lajistoineen, kuvineen, ajo-ohjeineen jne. Ostin paketin paikan päältä Krugerin kansallispuistosta erään leirin myymälästä, jolloin hinta oli jonkun verran edullisempi kuin Suomesta tilattaessa. Tilausosoite: <http://www.sabirding.co.za/products/index.htm>.

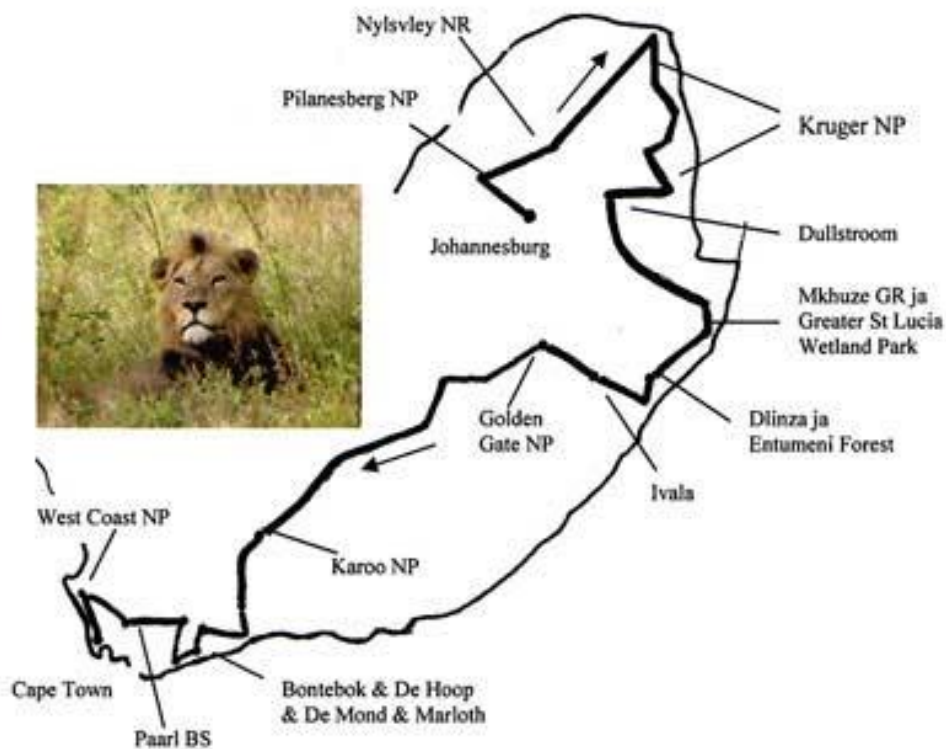
The Kingdon Field Guide to African Mammals (Jonathan Kingdon, v.2003 painos) avulla hankalimpienkin pienten antilooppien määritys onnistui, jopa kaltaiseltani Afrikan ensikertalaiselta. Afrikan tuntijoiden mielestä tämä taitavin piirroksin kuvitettu kirja on alueen paras nisäkkäiden kenttäopas. Tilaukset: <http://www.nhbs.com/>.

Watching Wildlife Southern Africa (Lonely Planet v.2002) esittelee tärkeimmät tai muuten mielenkiintoisimmat suojelualueet karttoineen ja muine retkivinkkeineen koko eteläisen Afrikan alueelta. Runsaasti kuvitettu opas oli hyvä väline matkan suunnittelussa tulevia retkikohteita ja reittejä valittaessa, ja se oli kätevä myös paikan päällä. Suosittelen. Löytyy ainakin Akateemisen kirjakaupan hyllyiltä.

Internet-osoitteita

- Koko eteläisen Afrikan lintupaikat: <http://www.sabirding.co.za/>
- KwaZuluNatalin (itäisen Etelä-Afrikan) lintupaikat: <http://www.zbr.co.za/index.htm>
- Läntisen Etelä-Afrikan lintupaikat: <http://www.capebirdingroute.org/>
- Etelä-Afrikan kansallispuistojen kotisivut, erinomainen: <http://www.sanparks.org/>
- Afrikan lintukuvia: <http://birdquest.net/afbid/>

RETKIKOhteet

- 8.1. Johannesburg - Pilanesberg NP
- 9.1. Pilanesberg NP
- 10.1. Pilanesberg NP - Nylsvley NR
- 11.1. Nylsvley NR
- 12.1. Nylsvley NR - Polokwane BS - Kruger NP (Punda Maria leiri)
- 13. - 20.1. Kruger NP pohjoisesta etelään
- 20.1. Kruger NP - Dullstroom
- 21.1. Dullstroom - Mkhuze GR

- 22.1. Mkhuze GR
- 23.1. Mkhuze GR - Greater St Lucia Wetland Park - Dlinza Forest
- 24.1. Dlinza Forest - Entumeni Forest - Ivala Guest Lodge
- 25.1. Ivala Guest Lodge - Golden Gate Highlands NP
- 26.1. Golden Gate Highlands NP - Karoo NP
- 27.1. Karoo NP
- 28.1. Karoo NP - Swartberg Pass - Bontebok NP
- 29.1. Bontebok NP - De Hoop NR
- 30.1. De Hoop NR - De Mond NR - Marloth NR (Leopard Trail)
- 31.1. Leopard Trail - Paarl BS - Yzerfontein
- 1.2. Yzerfontein - West Coast NP - Velddrif - Yzerfontein
- 2.2. Yzerfontein - Kapkaupunki
- 3. - 5.2. Kapkaupunki

Pilanesberg National Park

Pilanesbergin vaihtelevat, avoimet ja kumpuilevat maisemat miellyttivät silmää. Alueella on laajoja, avoimia ruohosavanneja, kalliojyrkänteitä ja tiheäpuustoisia notkelmia sekä patoaltaita. Loivahkot vuoret kohoavat vartioivana kehänä alueen ympäri. Vaihtelevien elinympäristöjen ansiosta alueella tulee toimeen myös Afrikan villieläinten vaarallisin viisikko, niin sanottu "Big Five": afrikannorsu, leijona, leopardi, kafferipuhveli ja sarvikuono (alueella on molemmat sarvikuonolajit).

Etukäteistietojen perusteella olin suunnitellut Pilanesbergin kevyeksi ja helpoksi ensi tutustumiseksi Afrikan luontoon, ja niin kävikin; kaikki toimi oikein loistavasti. Puiston tieverkosto ja muut palvelut olivat juuri niin erinomaisia kuin oli kerrottu. Eläimiä ei tosin vilissyt sellaisia määriä kuin odotin, mutta ehkä odotukseni olivat matkakuumeen johdosta nousseet jo epätodellisen korkealle. Silti, heti ensimmäisen retken alkuminuuteista muodostui jo erittäin ikimuistoinen tapahtuma. Olin aamulla innokkaana ensimmäisten joukossa Manyane leirin portilla lähdössä puiston sisäpuolelle, kun aivan ensimmäinen kohtaamani afrikkalainen villieläin oli lähes kaikkein harvinaisin sellainen – hyeenakoira! Vain muutaman kymmenen metrin päässä portilta oli kolme hyeenakoiraa repimässä juuri pyydystämäänsä impalaa kappaleiksi. Jessus! Afrikan ensikertalaisena tämä ihmetuuri jäikin sitten ainoaksi havainnokseni hyeenakoirista. Paikalliset eteläafrikkalaiset luontomatkailijat toivovat kovasti näkevänsä nimenomaan hyeenakoiran, heille "Big Five" on jo tuttu juttu.

Toverien syödessä kukin hyeenakoira vartioi vuorollaan ympäristöä.

Kiertelin autolla puiston sisällä vain yhden päivän verran (12h), mutta pääsin silti jo melko hyvään alkuun Afrikan suurten nisäkkäiden parissa. Oli aikamoisen sykähdyttävää nähdä ensimmäistä kertaa suuria afrikannorsuja, kirahvien uljasta käyntiä mastomaiset kaulat huojuen, virtahepoja ja erilaisia antiloopeja sekä iltapäivän päätteeksi vielä kaksi sarvikuonoa juuri ennen kaatosateen alkamista. Lähtöamuna kävin vielä kävelemässä luontopoluilla Manyane leirin lähimaastossa. Kokemus oli mukava kun pääsi edellisen päivän autossa istuskelun jälkeen puoliavoimelle savannille kävelemään ja näkemään silmästä silmään lintuja ja antiloopeja sekä karhupaviaaneja, jotka majailivat suuren voimalinjan kannatinpylväissä. Luontopolkujen alue on aidattu, eikä sen sisäpuolella ole vaarallisia petoeläimiä kuten muualla puiston alueella. Siitä huolimatta kävelin aluksi vaistomaisesti varpaisillani ja tähyilin levottomana heinikkoa, jos vaikka leijona on edellisenä yönä sittenkin pystynyt hyppäämään aidan tälle puolen?

Telttapaikka maksoi R145 la-su yönä ja R130 su-ma yönä. Sisäänpääsy puistoon R20 ja automaksu R15. Ravintolassa oli runsas seisova pöytä ja kokki paistoi lämpimän ruoan toivomuksen mukaan.

Linnusto: Pilanesbergissa on havaittu yli 300 lintulajia, mistä ansio kuuluu sen sijainnille kuivan Kalaharin (arid savanna) ja idän kosteamman Lowveld kasvillisuuden (moist savanna) välisellä vyöhykkeellä. Kunnolliseen tuntumaan pääseminen alueen linnustosta vaatisi 3-4 päivän retkeilyä eri puolilla puistoa. Alkuperäissuunnitelman mukaisesti oma retkeilyni jäi puolentoista päivän pituiseksi, sillä päähuomioni oli nähdä varman päälle vain muutamia nisäkkäitä, jotka saattaisivat olla vaikeasti nähtävissä muualla matkareittini varrella. Sarvikuonon osalta onnistuin, mutta leopardi jäi näkemättä.

Pilanesberg oli siis matkan ensimmäinen retkikohteeni heti saapumispäivänäni. Jännitystä oli ilmassa kun saavuin iltapäivällä kansallispuiston itäreunalla sijaitsevalle Manyane leirin telta-alueelle. Teltan pystyttäminen ei käynytkään normaalin ripeästi, sillä uudet mielenkiintoiset linnut keskeyttivät puuhaani melkein totaalisesti. Nuolitimalit ja pöyhijärastas pyörivät melkein jaloissani. Kaikkein upein oli kirkkaan punainen tulilepinkäinen. Puiston kaksi leiriä ja Manyane leirin luontopolut ovatkin parhaita paikkoja havainnoinnin kannalta, varsinaisen puiston sisällä retkeily tapahtuu muutamaa piilokojua lukuun ottamatta pelkästään autosta käsin, mikä luonnollisesti jonkun verran hankaloitti lintujen kunnollista näkemistä ja määrittämistä. Näin kesäaikaan syys-maaliskuun välillä puiston portit olivat avoinna klo 05:30-19:00 (talvella klo 06:00-18:30).

Pilanesberg oli matkareittini ainoa "arid savanna" kohde. Tämän elinympäristötyypin erikoislajistosta onnistuin näkemään tulilepinkäisen, kalaharinkiurun, savannisiepon, kalaharinruostepyrstön ja afrikanvarpusen. Puutteeksi jäivät muun muassa viiripyrstöleski, akaasiatiainen ja pulmustimali, jotka olisivat arvatenkin löytyneet enemmän retkeilyllä. Pilanesberg jäi matkan ainoaksi havaintopaikaksi myös seuraavien kohdalta: piikkipunarastas, isomuurahaistasku, purppuraleski ja keltaperähemppo, ja lähes ainoa havaintopaikka pensastiais kertun ja valkosiipipiispan osalta. Tarkemmat havaintopaikat edellä mainituista löytyvät lajilistasta.

- Lisätietoja Pilanesbergista: <http://www.tourismnorthwest.co.za/pilanesberg/overview.html>

Nylsvley Nature Reserve

Nylsvley Nature Reserve osuu sopivasti matkan varrelle jos matkareitti kulkee Johannesburgista kohti Krugerin kansallispuiston pohjoisosaa (National Road 1:n varrella). Kannattaa ehdottomasti poiketa tutustumaan ja varata aikaa vähintään yksi kokonainen päivä. Nylsvley on Etelä-Afrikan suurin sisämaan tulvakosteikkoalue. Valtavan kokoinen tulva-alue, ruovikot, avovesilaikut ja akasiametsät tekevät tästä kohteesta mukavan monipuolisen. Lintulajeja on havaittu 365, itse havaitsin puolentoista päivän kuluessa 104 lajia (ja lisäksi muutamia tunnistamattomia ääntelijöitä). Parasta antia ovat muun muassa rantakanat ja kuivien akasiametsien lintulajit. Lintutornit ovat hyvin sijoitettuja, ja mikä parasta, niissä on katot suojana paahtavalta auringolta, niin että jaksaa viipyä pitempäänkin. Nylsvleyn eteläosan tulvaniittyjä reunustavissa akasiametsissä saa kävellä vapaasti. Se on todella iso plussa, sillä Krugerin kansallispuistossa ja monissa muissa hyvissä kohteissa ei saa poistua autosta vaarallisten petoeläinten takia. Näin ollen monet linnut jäävät joko kokonaan näkemättä tai sitten esimerkiksi varpuslintujen määritys jää harmittavan monessa tapauksessa kesken kun autosta ei saa poistua. Sen sijaan Nylsvleyn akasiametsissä ja niittyjen reunamilla oli kiva kulkea ja selvittää määritykset loppuun saakka. Monien uusien lintujen lisäksi oli mahtava tunne nähdä pahkasikoja, aroseeproja ja sassabianantilooppeja sekä muita suuria laiduntajia silmästä silmään maastossa kävellessä.

Linnusto: Nylsvley jakaantuu pohjois- ja eteläosaan, joiden välillä liikuttaessa pitkän etäisyyden takia auto on välttämätön. Tiet ovat päällystämättömiä, mutta hyväkuntoisia. Pääportin toimistosta saa avaimen pohjoisosan lintutornien portteihin. Alueella retkeilyyn kannattaa varata vähintään yksi kokonainen päivä: kävelyretki aamusta puolille päivin (tai kauemminkin) eteläosan tulvaniityllä ja akasiametsiköissä, jonka jälkeen ehtii vielä illan tunneiksi autolla pohjoisosan lintutorneille. Pääportin toimistosta saa informaatiota vedenpinnan tasosta ja opaslehtisen, joka sisältää muun muassa kartan, lintulistan ja muuta tietoa.

Pohjoisosa (Vogelfontein) on valtavan suuri tulvakosteikko. Alueella on kolme lähekkäistä lintutornia, joilla on yhteinen parkkipaikka. Kauimpana olevalle parhaalle tornille (Dabchick) on parkkipaikalta kävelymatkaa vain 500m. Valitettavasti tornien parkkipaikalla ei ole vielä saniteettitiloja. Jo ennen parkkipaikalle saapumista kannattaa tähyillä Vogelfonteinin suuren aukean reunamille: havaitsin raitapyrstökottaraisia langoilla ja tuhkahyppiä. Pientareiden heinikoissa oli punaruusupeippoja. Ympäristö on avointa, yhden tornin ympärillä on pieni metsikkö. Alueen hallitsee hyvin lintutorneista kaukoputken avulla. Aivan Dabchick tornin juurella hiippailevat afrikanjassanat, kurnuliejukanat, mustahuitit ja sulttaanikanat tarjosivat loistavia kuvausmahdollisuuksia. Dabchick tornille kävellessä niityn pinnassa saalisteli kaksi isotörmäpääskyä (harvalukuinen pesimälaji). Lintujen lisäksi riitti muutakin katseltavaa, etenkin illalla, jolloin isoruokoantiloopit, aroseprat, sassabianantiloopit, isokudut, ellipsivesiantiloopit ja juovagnut saapuivat avoimeen saraikkoon syömään. Ennen kuin lähdet ajamaan Vogelfonteiniin muista ottaa avain mukaan lintutornien portteja varten pääportin toimistosta, ja mikäli yövyt leiripaikalla, muista palata takaisin klo 18:00 mennessä, jolloin portti suljetaan. Mikäli myöhästyit, voit toki jättää auton portille ja kävellä muutaman sadan metrin matkan leiripaikalle.

Savupääkalastaja asustaa Nylsvleyn metsissä.

Eteläosa on erityyppinen, sen tulvaniitty on pienempi ja kuivempi, ja sitä ympäröi kuivat akasiametsät tie- ja polkuverkostoinen. Myös täällä on kaksi lintutornia. Kuten jo mainitsin, tämän alueen parasta antia on mukava kävely kuivahkossa akasiametsämaastossa. Pääportin lähellä sijaitsevan leiripaikan reunalta lähtee "bushveld" polku, joka kiertää tulvaniityn ympäri kahden lintutornin kautta ja palaa tietä pitkin takaisin leirille. Polun kiertämiseen kului kuusi tuntia hiljalleen kävellessä ja kaikkea uutta ihmetellessä. Maasto on tasaista ja helppoa, ja sen verran avointa, että aurinkosuojavoidetta kului runsaasti. Selvisin lenkkareilla, mutta sateiden jälkeen tulvaniityn ylitys voi vaatia kenkien riisumista. Paikalliset lintuharrastajat olivat rakentaneet pienen sillan Nyljoen ylitse polun alkutaipaleella. Polku häviää paikka paikoin, välillä on tarjolla useampiakin polkuja, mutta eksymisen vaaraa ei ole jos pysyttelee tulvaniityn reunamilla eikä lähde hortoilemaan kovin syvälle sitä reunustaviin akasiametsiköihin. Tässä vain muutamia lajeja esimerkiksi kävelyretkeltä: ruskokäärmeotko (Jacana lintutorni), punarintakäki, viirutäplätikka, afrikanpikkukalastaja emo ja lentopoikanen (kaikkiaan 4 kalastajalajia), lyijykerttupari, etelänmustasieppopari, valkolakkilepinkäispari (kaikkiaan 7 lepinkäisajia!) ja parvi valkokulmakutojia. Nisäkäspuolelta pahkasiat, aroseprat, sassabianantiloopit ja jopa kaunis valkopäätopi (bontebok) näyttäytyivät muutaman kerran. Samoin näin ensimmäiset hauskat pillerinpöyritäjät. Palasin vielä myöhään illalla Jacanan lintutornille, tällä kertaa autolla, ja aivan viimeisissä hämyriipissä tornin edustan niitylle saapui viisi komeaa isohevosantilooppia; koko matkan ainoa havaintoni tästä ympäristönsä suhteen vaateliaasta lajista. Tornin lähellä saalistavien kehrääjien määrittämiseen valo ei enää riittänyt. Paluumatkalla leirille kohtasin tielle laskeutuneen kehrääjän, mutta se oli ihan kotoinen mäntykankaittemme hyrisijä. Leiripaikalta pääsee suoraan maastoon, joten Nylsvleyn eteläosan alueella voi retkeillä siis vaikka yölläkin pöllöjä kuulostellen.

Majoitus & ruokailu: Sisääntuloportti on auki klo 06:00-18:00 vuoden ympäri joka päivä. Sisään pääsy- ja yöpymismaksu suoritetaan portin toimistossa. Hintataso oli kohtuullinen, sisään pääsymaksu R30 ja teltpaikka R50/yö. Melko pian portin jälkeen on metsän siimeksessä pieni leiripaikka, jossa teltilin kaksi yötä; mukava ja rauhallinen paikka luonnon helmassa. Mukavuuksiin kuuluu vessa ja suihku, pöytiä ja penkkejä, grillejä ruoanvalmistukseen (omat hiilet tai puut mukaan, joita saa huoltoasemilta) sekä roskasäiliöt. Ei sähköä. Varasin riittävästi ruokaa ja juotavaa mukaan, sillä Nylsvley sijaitsee niin kaukana asutuksesta, ettei aika riitä kesken retkipäivän lähteä muualle syömään. Nylsvleyssä on myös toinen majoitusmahdollisuus: sisääntulotien varrella 1km ennen suojelualueen sisääntuloporttia sijaitsee "*Boekenhout Quest Farm*" (keskellä metsätaipaletta tien varressa iso mainoskyltti). Huoneen hinta 25-50 euroa sisältää aterian. Heidän nettiosoitteensa on <http://www.worldofhotels.com/za/15090b.html>.

Milloin mennä: Eniten kosteikkolintuja tulvaniityillä on runsaiden sateiden jälkeen noin 3-4 vuoden välein. Silloin paras retkijankohda on sateiden päätyttyä helmi-toukokuun aikana. Viimeksi kuluneina kahtena vuotena oli satanut hyvin heikosti, joten vesilintuja sekä linturetkeilijöitä oli ollut viime aikoina vähän (henkilökunnan mukaan). Minulle Vogelfonteinin "jäljellä oleva" kosteikkolajisto kelpasi silti oikein hyvin. Kuivempina aikoina kannattanee ehkä siis käyttää enemmän aikaa eteläosan "bushveld"-retkeilyyn tulvaniityjä ympäröivissä akasiametsissä.

Ajo-ohje: Nylsvley Nature Reserve sijaitsee Johannesburgin ja Polokwanen (Pietersburgin) puolivälissä, N1-valtatien itäpuolella, mutta tältä isolta valtatieltä sinne ei voi suoraan kääntyä. Johannesburgista tullessa käänny länteen tielle nro R33, jatka ModiMolleen (Nylstroom vanhoissa kartoissa) ja käänny kaupungista koilliseen johtavalle R101-tielle (kohti Petgietersrusia ja Naboomspruitia). R101 kulkee koilliseen N1:n rinnalla. Eräissä kohdassa se tulee lähes kiinni N1:een, mutta käänny tiukasti vasemmalle. Ajettuasi ModiMollesta noin 24km käänny itään (oikealle) Boekenhout Roadille (hiekkatie). Tämä hiekkatie ylittää N1:n sekä rautatien ennen saapumistaan Nylsvleyhin, jonka sisääntuloportti on merkitty näkyvästi tien vasemmalla puolella. Päästäksesi edelleen Vogelfontein suurelle kosteikolle, käänny sisääntuloportilta takaisin rautatietä kohti, ja juuri ennen rautatietä käänny oikealle (pohjoiseen). Tie jatkuu aivan rautatien rinnalla muutaman kilometrin verran kunnes käännyään oikealle kohti Vogelfonteinia. Matka Johannesburgista Nylsvleyhin kestää noin kaksi tuntia.

Nylsvley Nature Reserve 10.-11.1.2005 (puolitoista päivää):

Afrikanmerimetso	Helmikana	Punanokkatoko	Heinäkerttu
Kaislamerimetso	Strutsi	Vihersäihkyjä	Ritinäheinäkerttu
Goljathaikara	Sulttaanikana	Kirjoseppä	Akaasiaheinäkerttu
Ruskohaikara	Kurnuliejukana	Viirutäplätikka	Tuhkapriinia
Harmaahaikara	Mustahuitti	Punaniskakiuru	Harmaasieppo
Jalohaikara	Afrikanjassana	Isoviirupääsky	Etelänmustasieppo
Lehmähaikara	Kruunuhyppä	Viirupääsky	Afrikankeltarilli
Rääkkähaikara	Tuhkahyppä	Haarapääsky	Akaasiatöpösieppo
Yöhaikara	Seppähyppä	Isotörmäpääsky	Mustaharakkalepinkäinen
Pikkuhaikara	Savanniturturikyhyhky	Sieppodrongo	Pikkulepinkäinen
Vasarapäähaikara	Aroturturikyhyhky	Akaasiakuhankeittäjä	Kylälepinkäinen
Hadadaiibis	Uikuttajakyhyhky	Nuolitimali	Rusoduettolepinkäinen
Pyhäiibis	Töyhtöturako	Punasilmäbulbuli	Akaasialepinkäinen
Kynsihanhi	Afrikankäki	Viisirastas	Kultakurkkulepinkäinen
Afrikanhanhi	Punarintakäki	Pöyhijärastas	Valkolakkilepinkäinen
Naamioviheltäjäsorsa	Harakkakäki	Mustapäätasku	Raitapyrstökottarainen
Ruskoviheltäjäsorsa	Afrikankukaali	Matkijapunarastas	Valkovatsamedestäjä
Keltanokkasorsa	Täplähuuhkaja	Viiruruostepyrstö	Metsäkalliovarpunen
Pikkutavi	Kehräjä	Pajulintu	Tuhkavarpunen
Kiljumerikotka	Täplähiiro	Ruskokauluskerttu	Valkokulmakutoja
Ruskokäärmekotka	Kirjokalastaja	Afrikanruokokerttunen	Miljoonakutoja
Ruskosuohaukka	Afrikanpikkukalastaja	Luhtakerttunen	Kultapiispa
Liitohaukka	Afrikanmetsäkalastaja	Rastaskerttunen	Dominikaanileski
Amurinhaukka	Savupääkalastaja	Ruokokerttunen	Punaruusupeippo
Kosteikkofrankoliini	Savannisininärhi	Lyijykerttu	Vahanokka
Viirusiipifrankoliini	Sininärhi	Savannitöpökerttunen	Sinipeippo

Nylsvley NR lisätietoja ja kartta:

- <http://www.geocities.com/RainForest/Canopy/6590/nylmap.htm>
- <http://www.sabirding.co.za/birdspot/060707.asp>

Polokwane Bird Sanctuary

Polokwane Bird Sanctuary sijaitsee valtatie N1:en varrella, noin 300km Johannesburgista luoteeseen. Ei kovin ihmeellinen kohde, mutta jos on pari tuntia aikaa, niin kannattaa poiketa. Tämä Polokwanen kaupungin pohjoislaidalla sijaitseva rauhoitettu alue (43ha) koostuu rehevän akasiapuuston ja tiheikköjen ympäröimistä pienistä lammista ja sankoista ruovikoista; alueen kolmella lammella on paikoitellen myös paljon avovettä. Lampien rantamilla on peräti kahdeksan lintupiiloa. Sorsalintuja ei

ollut nyt paikalla, sen sijaan jonkun verran kahlaajia (suokukkoja ja liroja). Ruovikoissa lauloi näkymättömissä ruokometsäkerttunen ja afrikanruokokerttunen, muita mielenkiintoisia olivat muun muassa malakiittikalastaja (lampi nro 3), mustahuitti (lampi nro 1) ja kiljumerikotkapari. Kapean sisääntulotien varrella, kohdassa jossa on aukealla paikalla muutamia matalia puita ja pensaita, näin suomuotsakutojaparin, sirkkuvarpusia ja jakobiinikäen. Viimeisen 10 vuoden aikana alueen lintulistalle on kertynyt yli 320 lajia, joten potentiaalia löytyy. Polokwanen kaupungin laidalla on toinenkin lintukohde, Polokwane (Pietersburg) Nature Reserve, jonka lajistoon kuuluu transvaalinkiuru, endeeminen harvinaisuus. Kuuma hellepäivä ei kuitenkaan innoittanut minua etsimään vaatimattoman näköistä kiurua.

Ajo-ohje: Johannesburgista päin saavuttaessa aja Polokwanen kaupungin läpi sen pohjoislaidalle ja käänny R521-tielle (pohjoiseen). Jatka noin 5km kunnes näet oikealla puolella (itäpuolella) kyltin, joka johdattaa pikkutielle Polokwane Bird Sanctuaryyn. Pieni kuoppainen hiekkatie mutkittelee jonkin matkaa kunnes ylitetään kapea Sandjoki ja saavutaan alueen portille. Tässä suoritetaan pieni sisäänpääsymaksu (R10) ja saat informaatiolehtisen, joka sisältää hyvän värikartan ja lintulistan alueelta. Polokwanen kaupunkia kartalta ja paikan päältä etsittäessä on syytä ottaa huomioon, että Polokwane on vielä melko uusi nimi; kaupungin afrikaansinkielinen nimi Pietersburg on vielä jäljellä joissakin kartoissa ja maanteiden opastekylteissä.

Polokwane Bird Sanctuary 12.1.2005 klo 08.30-10.30:

Afrikanmerimetso	Hiirihaukka	Kuparikäki	Ruokokerttunen
Afrikankäärmekaula	Haarahaukka	Afrikankukaali	Pensastiaiskerttu
Kyyryhaikara	Liejukana	Pikkukiitäjä	Tuhkapriinia
Yöhaikara	Mustahuitti	Afrikanpalmukiitäjä	Valjusilmäkutoja
Pikkuhaikara	Pitkäjalka	Täplähiiro	Punapiispa
Vasarapäähaikara	Kolmiivyötylli	Malakiittikalastaja	Dominikaanileski
Hadadaiibis	Seppähyppä	Pikikurkkuseppä	Vahanokka
Pyhäiibis	Suokukko	Viiruruostepyrstö	Suomuotsakutoja
Keltanokkasorsa	Liro	Ruokometsäkerttunen	Sirkkuvarpunen
Kiljumerikotka	Jakobiinikäki	Afrikanruokokerttunen	

Kruger National Park

Voisinpa retkeillä Krugerin kansallispuistossa päivästä toiseen vuositolkulla, on se niin mieletön paikka! Villi Afrikka ja retkeilyn helppous on kaikkine mukavuuksineen yhdessä ja samassa paikassa. Nimenomaan alueen suuruus tuo retkeilyyn mahtavan vaikutelman (n.345x54 km). Mutta kaikesta upeudestaan huolimatta mieltäni kaiheri Krugerin, kuin vastaavien muidenkin suojelualueiden eräänlainen keinotekoisuus. Ne ovat kuin jääneet muinaisuudesta, jotka pysyvät elossa yhä tihentävän ihmismäärän keskellä vain turistien tekohengityksellä. Olisiko Krugeria enää olemassa ilman turistien tuomaa valtavaa rahavirtaa (vuosittain yli miljoona vierailijaa)? Kruger on kuin unimaailma, jonka sähköaitojen (1800km!) ulkopuolelle jää karu nykypäivä: mustien köyhyys ja huonot olot. Ikävää totuutta ei voinut olla näkemättä kun lähestyin Krugeria pohjoisesta, Punda Marian portin kautta. Ohi virtaa köyhän näköistä maasetua ja kyliä toisensa perään. Lähes kaikki maaperä on tehokkaassa käytössä. Sitten ajat portista sisään unimaailmaan, ja kaikki muuttuu kuin taikaiskusta: näet vain luontoa, kuulet vain tuulen henkäyksen ja lintujen ääniä – menneiden aikojen Afrikka. Valkoisten turistien paratiisi. Yhdeksän päivän aikana näin tuhansia valkoisia turisteja, mutta vain kaksi mustaa. Suurin osa henkilökunnasta näytti kuitenkin olevan mustia, puisto tarjoaa ainakin siis töitä. Krugerin tulevaisuuden kovimmat haasteet ovatkin varmasti enemmän poliittisia kuin ekologisia. Puiston

hallinnolla on varmasti suunnitelmia levittää puiston tuomaa hyvinvointia entistä paremmin myös naapurissa oleviin yhteisöihin.

Kruger painii monien ongelmien kanssa myös aitojensa sisäpuolella – ja nimenomaan aitojensa takia. Leijonat ja muut petoeläimet pitävät kyllä huolen lähes kaikkien kasvinsyöjien määrästä, mutta norsut ovat oma tapauksensa. Biologiin mukaan puisto pystyy elättämään 7000 norsua, mutta nyt norsuja on 14000 (v.2005). Vuonna 2012 norsuja olisi jo 20000, jos mitään ei tehdä. Norsut syövät liikaa kasvillisuutta ja vaarantavat puiston muiden eläinten olemassaolon ja koko luonnon monimuotoisuuden säilyttämisen. Norsujen ylilaidunnusta ei voinut olla huomaamatta, sillä paikoin oli laajoja tasankoja, missä kaikki puut olivat hävinneet ja jäljellä oli vain kaluttuja ja kituliaita pensaita. Ei voi kuin toivoa, että puiston henkilökunta jaksaa hoitaa vaikean työnsä, mikä tarkoittanee norsujen vähentämistä. Norsujen kannalta olisi tietenkin parempi jos raja-aidat edes osittain kaadetaan ja ne pääsisivät levittäytymään aivan rajan takana Mosambikin ja Zimbabwen puolella oleville suurille suojelualueille. Tästä kolmen valtion suojeluyhteistyöstä on ollut paperilla sopimus jo vuodesta 2002 (Great Limpopo Transfrontier Park). Krugerin eläinten määrien säätely niitä lopettamalla ei ole uutta, norsuja on aiemminkin jouduttu vähentämään ja kafferipuhveleita hävitetään jopa useita tuhansia vuosittain ylilaidunnuksen estämiseksi. Suuresta koostaan huolimatta Kruger on sittenkin häkki, johon kaikki eivät enää mahdu.

Paljon puhutaan Krugerin suurista kävijämääristä, mutta pikemminkin tein päinvastaisia havaintoja. Ehkä nyt oli hiljainen vuodenaika, sillä olin yllätynyt muutamissa leireissä pienestä vierailijamäärästä. Iltaisin isot ravintolasalit henkilökuntineen melkein huusivat tyhjiyttään. Miten tällainen voi taloudellisesti kannattaa? Toivottavasti joitakin leirejä ei laiteta kiinni kannattamattomana. Sataran hiljaisessa leirissä eräs henkilökunnan jäsen valitteli ääneen leirin vähäistä käyttöastetta, hän odotti tilanteeseen parannusta vasta jalkapallon maailmanmestaruuskisoista, jotka pidetään Etelä-Afrikassa v.2010. Toisaalta taas Skukuzan ja Letaban leireissä oli aivan eri meno päällä: väkeä lähes pullollaan ja leirien lähteillä kierteli melko paljon autoja, sekä turistibusseja, joita en nähnyt ollenkaan puiston hiljaisemmassa pohjoisosassa. Aloitin retkeilyn juuri tuolta puiston rauhallisemmalta pohjoisalueelta, joka on samalla ehdottomasti Krugerin parasta lintuseutua, ja sitten sieltä vähitellen kuljin eteläänpäin halki koko puiston. Aikaa kului yhdeksän päivää. Vaikka tuossa maalailin norsujen tyhjäksi laiduntamalla tasangoilla, niin ylimalkaan mielikuvaksi Krugerista jäi metsäsavannien puuston sekä kasviston kukoistus. Jopa niin, että puiston pohjois- ja eteläosissa kasviston runsauden takia eläimiä oli vaikea nähdä.

Retkeily & palvelut: Linnustollisesti monipuolisinta on aivan puiston pohjoisrajalla Punda Marian ja Luvuvhujen välisellä pienellä alueella useiden elinympäristötyyppien ansiosta, sekä jokivarsimetsissä koko puiston alueella. Nisäkkäitä on kaikkialla puiston alueella, etenkin juomapaikkojen läheisyydessä; yleisesti kuitenkin parhaat mahdollisuudet niiden näkemiseen ovat puiston keskiosien avoimet ja ravinteikkaat savannit. Krugerissa on havaittu huikeat 520 lintulajia, nisäkkäitä 147 lajia ja matelijoita 119.

Retkeily on huoletonta hyväkuntoisen, tiheähkön tieverkoston ja muun insfraktuurin ansiosta. Sopivin välein eri puolille puistoa sirotelluissa pääleireissä on huolto-asetat, ruokakaupat ja matkamuistomyymälät. Krugerin kaupat pursuavat mitä parhaimpia retkiasusteita, monenlaista matkamuistoa, runsaasti erilaisia luontokirjoja ja muuta mukavaa – siis kerta kaikkiaan vaarallinen vyöhyke jos aikoo pysyä budjetissa! Majoitus vaihtoehtoja löytyy luksusmökeistä aina telttailuun saakka. Seuraavissa pääleireissä on mahdollista telttailla: Punda Maria, Shingwedzi, Letaba, Satara, Lower Sabie, Skukuza ja Pretoriuskop. Telttailualueet ovat suuria ja niissä on siistit saniteetitilat ja keittokatokset. Toin Suomesta mukani oman pienen teltan, sekä makuupussin ja täytettävän makuualustan, jotka telttaa lukuun ottamatta mahtuivat matkalaukkuuni (retkeilyvarusteet ovat nykyään tilaihmeitä). Skukuzan leirissä on postikonttori ja Krugerin ainoa pankki, jossa matkasekkien vaihto sujui nopeasti. Omat päivittäiset kuluni Krugerissa olivat vain 25-30 euroa (WildCard kortin ansiosta), sisältäen majoitus teltassa, retkievää leirin ruokakaupasta, illallinen leirin ravintolassa, mutta ei bensakuluja.

Retkeily Krugerissa tapahtuu kävellen leirien sisällä ja autolla niiden ulkopuolella. Autossa on pysyttävä sisällä, jaloittelu on mahdollista vain sallituilla paikoilla, kuten näköalapaikat ja lintupiilot; tämä sääntö on ehdoton, rikkojaa rangaistaan erittäin kovilla sakoilla – mikäli olet vielä hengissä, sillä leijonien kanssa ei ole leikkimistä. Lähes jokaisessa leirissä on mahdollisuus osallistua ilta- tai aamuretkille oppaan ja maastoauton kera. Nämä retket kestävät 2-3 tuntia ja maksavat noin 15 euroa/aikuinen. Itselfäni ne jäivät kokeilematta, omat retket riittivät ihan hyvin. Suunnistautuminen oli helppoa: kaikki tiet ovat numeroituja, hyvin merkittyjä ja risteyksissä on selkeät opasteet. Leirien portit ovat öisin suljettua ja kaikkien on ehdottomasti yövyttävä leirien sisällä. Kesällä marras-tammikuussa portit ovat auki 04:30-18:30, talvella touko-heinäkuussa 06:00-17:30 ja keväisin sekä syksyisin 05:30-18:00. Vaikka olin "lomalla" niin klo 04:30 liikkeelle lähtö ei tuottanut mitään vaikeuksia, niin jännittäviä aamut olivat. Siihen kellon aikaan oli vielä melkein pimeää, mutta lintukonsertointi oli jo täydellä voimalla käynnissä ja ei aikaakaan, kun aamu valkeni hyvin nopeasti. Etenkin viirusiipifrankoliinit huutelevat karheata kaklatustaan jo aamuyöstä lähtien.

Risteyksissä on hyvät opasteet.

Haluan vielä korostaa Krugerin helppoutta omatoimiselle matkaajalle. Krugerissa pärjää aivan omin avuin ja eläimiä näkee runsaasti ilman kalliita "rahastajia", eli yrityksiä, joiden koreita nettisivustoja lukemalla voi tulla siihen väärään käsitykseen, ettei eläinten näkeminen ole mahdollista ilman heidän opastettuja safareitaan. Kaiken kaikkiaan suosittelen lämpimästi retkeilyä Krugerissa, suuresta kävijämäärästä huolimatta puiston vilkkaimmilla keskialueillakin oli sangen vähän liikennettä ainakin tammikuussa. Pääleirien ja pääteiden ulkopuolella on paljon rauhallisia ja yllättäviä seutuja, joissa viihdyt varmasti, niin ettet pois lähtisi.

Puiston sisääntuloporteilla sekä leirien kaupoista on mahdollista ostaa erinomainen karttavihko "*The Official Visitor's Guide to the Kruger National Park*" (A4, 25 sivua). Karttojen lisäksi se sisältää tuoretta tietoa Krugerin eläimistöä ja hyviä vinkkejä parhaista paikoista niiden näkemiseen. Lisäksi kannattaa ostaa myös erityinen lintupaikkakartta "*Kruger Park Birding Map*", johon on merkitty linnustollisesti parhaat ajoreitit.

Krugerissa järjestetään vuosittain tammikuussa kaikille avoin lintutapahtuma "*Kruger National Park Birding Experience*", jossa viikonlopun aikana joukkueet keräävät lajeja 50km:n säteellä kunkin pääleirin ympäristössä. Alla olevasta taulukosta ilmenee vuoden 2002 lajimäärät eri leirien ympäristössä. Joukkueet saavat liikkua yöllä myös teiden ulkopuolella. Tavallinen lintuharrastaja voi retkeillä Krugerissa vain päiväsaikaan ja vain virallisilla puiston teillä, joten pöllöjen ja kehrääjien kohtaaminen jää pääosin vain leireissä kuultujen havaintojen varaan.

Leiri	Lajimäärä	Päiväpetolinnut	Pöllöt + kehrääjät
Punda Maria	266	29	16
Shingwedzi	234	18	9
Letaba	220	21	14
Olifants	253	28	10

Satara	253	27	12
Orpen	192	27	13
Pretoriuskop	223	24	12
Lower Sabie	213	22	10
Berg en Dal	202	25	8

Retkikohteeni Krugerissa pohjoisesta etelään

Retkikohteita voi seurata täältä kartalta: <http://www.sanparks.org/parks/kruger/tourism/map.php>.

1. Punda Maria - Luvuvhujoen seutu

Aivan etukäteistietojen mukaisesti Krugerin linnusto oli rikkainta tässä puiston äärimmäisessä pohjoisosassa. Esimerkiksi monien pohjoisempana esiintyvien lajien levinneisyysalue ulottuu Etelä-Afrikan puolelle vain tällä alueella. Punda Maria on Krugerin pienimpiä pääleirejä, mutta sen palvelut ovat yhtä kattavat kuin muissakin pääleireissä, mukaan lukien huoltoasema. Leiri sijaitsee kauniilla paikalla rinnemetsän siimeksessä. Pohjoisen sijaintinsa ansiosta Punda Maria on syrjässä turistien valtavirralla. Olinkin ainoa telttailija isolla telttä-alueella, kaikki muut vieraat olivat majoittuneet muutamiin mökkeihin (ilmastoituja). Uima-allas pitkän retkipäivän päätteeksi illalla tähtien tuikkiessa teki terää, ja senkin käyttäminen oli näköjään jäänyt vain minun tehtäväkseni. Pienessä ravintolassa oli sentään pari pientä seuruetta nauttimassa hyvästä ruoasta ja juomista. Retkeilin seudulla puolitoistapäivää (2 yötä), mutta olisi ehkä kannattanut retkeillä vielä yksi aamu lisää Luvuvhujoen rantamalla ja käydä myös joen pohjoispuolella. Päivällä +37°C, yöllä alimmillaan +27°C.

Punda Marian leiri ja Paradise Flycatcher Trail: Pienen leirin sisällä ei ole paljon vaihtoehtoja lintujen katseluun, paras paikka on parinsadan metrin pituinen "Flycatcher Trail". Polku sijaitsee majoitusrakennusten takana matalapuustoisessa rinteessä. Kävin polulla iltapäivän parina viimeisenä valoisana tuntina heti leiriin saavuttuani. Ankaran helteen (+37°C) johdosta en jaksanut muuta kuin kävellä polun keskivaiheilla olevalle penkille istumaan (penkki sijaitsee leiriä ympäröivän sähköaidan vieressä), jossa sitten nautin puiden suomasta varjosta ja annoin lintujen huolehtia liikkumisesta puolestani. Jälleen kerran kyseinen "istu ja odota" taktiikka tuotti mukavan tuloksen: afrikanparatiisimonarkki 1/1, kruunutoko, akaasiakäpinkäinen 1/1, nokitiainen, keltarinta-apali, vuoriharmaasiippo, etelänmustasiippo 1/1, akaasiatöpösiippo 1/1, akaasialepinkäinen, huiskulepinkäinen 1/ , sitruunavihermedestäjä 1/ + 2 lentopoikasta, viiruruostepyrstö, idänruskobulbuli ym.

Sanotaan, että leirin rinteiden yllä kiertelee mukavasti petoja iltpäivisin; näin olikin, mutta ainakin leirin sisäpuolella edessä olevat suuret puut haittasivat näkyvyyttä ja estivät melko nopeasti ohiliitävien petojen varmat määritykset. Liitokotka tuli kuitenkin nähtyä hienosti. Ehkä etsimällä olisi löytynyt isompi aukkopaikka petojen parempaan katseluun.

Myös leijonia oli oman kokemuksen mukaan koko Krugerissa ehkä eniten Punda Marian leirin ympäristössä, ainakin jos voi jotakin päätellä öisen ääntelyn määrystä. Ensimmäinen yö Krugerissa leijonankarjuntoinen oli melkoisen huikea tunnelmaltaan. Komean karjunnan kuulemiseksi suosittelen telttamajoitusta, sillä mökeissä ilmastointikoneen meteli estää luonnonääniä kuulemisen (tai jos oma laite on pois päältä, niin naapurin kone meluaa kuitenkin). Kyllä siinä iltpimeällä tellassa makaillessa tosiaan toivoi, että leiriä ympäröivässä sähköaidassa on virta päällä, niin lähellä ja mahtavasti ne karjuivat (70m teltalta). Samana iltana puistonvartijan johdolla iltayön ajoretkelle lähteneet olivat nähneet yhdeksän leijonan lauma leirin lähellä S99:n varrella (Mahonie Loop).

Valitettavasti puiston pohjoisosan maaston muodot sekä melko tiheähkö puusto ja kasvisto estävät kunnollisen näkyvyyden, joten leijonien näkeminen päiväsaikaan ei ole niin varmaa kuin Krugerin keskiosien avoimempien juomapaikkojen ympäristössä.

Tie nro S64 (Nyala Drive): Lähdin Punda Marian leiristä heti portin auetessa klo 04.30 pohjoiseen kohti Luvuvhujokea, jonne matkaa noin 60km (ensin tie nro S60 ja sitten H1-8). Aamuhämärissä S60:n varrella tieltä nousi muutamia tunnistamattomaksi jääneitä kehrääjiä. Liian arkoja, en päässyt tarpeeksi lähelle. Tämä puiston äärimmäinen pohjoisosa on upeiden apinanleipäpuiden (Baobab) valtakuntaa. Oli pakko pysähtyä moneen kertaan ihailemaan niin apinanleipäpuita kuin laajoja maisemia, ja muutenkin nauttia kauniista aurinkoisesta aamusta. Alkoi jo pikku hiljaa tuntua, että olin legendaarisessa Krugerin kansallispuistossa! Erityisesti H1-8:n varrella oli muutamia jättiläismäisiä apinanleipäpuita lähestyttäessä Luvuvhujokea. Ympärysmittaa voi olla 20 metriä ja ikää 3000 vuotta!

Kello 06.15 käännyn S64:lle. Viivyin pari tuntia tällä kapealla mutkittlevalla hiekkatiellä, joka myötäilee Luvuvhujoen etelärantaa. Tie on vain muutaman kilometrin pituinen ja se pitää ajaa takaisin samaa kautta. Norsuista ja tiellä norkoilevista karhupuviaaneista ei ollut pulaa, joten ajoin hissun kissun. Paikka paikoin kasvavat suuret keltarunkoiset kuumepuut olivat vaikuttavan näköisiä ja yleistä vehmautta lisäsivät monet muutkin suuret puulajit. Rehevän ja kookkaan puuston takia itse joki ei näy tielle. Ehdin ajaa vain muutaman sadan metrin verran kun kohtasin parven tōyhtöhelmikanoja tonkimassa tuoreita norsujen lantakasoja. Muita mukavia olivat kuivissa latvoissa tähystävät afrikansininärhet, punamehiläissyöjät ja jokimehiläissyöjät sekä videolle tarttunut kääpiölepinkäisen laulu, jonka huomasin vasta myöhemmin. Ensimmäinen piispahaikarani lensi ohitse. Ruskokäärme kotka näyttäytyi hyvin. Eräällä vähän aukeammalla paikalla naputteli täpläotsattikanen ja tielle auton eteen laskeutui kaksi peitsipyrstökottaraista; yksi Luvuvhujoen erikoisuuksista. Aivan tien päätepisteessä avautui vähän laajemmin näkyvyyttä ja taivaalle kiikarointi antoi heti tulokseksi ensimmäiset savannikorppikotkani.

Tōyhtöhelmikanat tonkimassa.

Jokimehiläissyöjä oli yleinen Luvuvhujoen sillalla.

Luvuvhujoen silta: Tultuani S64:lta pysähdyin puoleksi tunniksi kiikaroimaan ja videoimaan Luvuvhujoen sillalle (autosta saa poistua sillan keskikohdalla omalla vastuulla). Vesi oli hyvin alhaalla ja hiekkaiset rantapenkereet olivatkin paljastuneet laajalta alueelta. Sillalta käsin näin muun muassa huikean suuren afrikankeisarikalastajan, rosvoaukan ahdistelemassa nuorta gasellikotkaa, kultakurpon, goljathaikaroita, afrikanvästäräkkejä ja jokimehiläissyöjiä. Aivan sillan lähellä juomassa käyneitä norsuja pääsi kuvaamaan tavallisesta poiketen yläviihosta kuvakulmasta.

Tie nro S63 ja Pafurin levähdysalue: Luvuvhujoen sillalta jatkoin itään päin tie nro S63:lle. Tien varrella on useampia tähystyspaikkoja joelle ja viihtyisä "Pafuri Picnic Spot" levähdysalue Luvuvhujoen rantatöyräällä puiden varjossa, tarjoten mukavan jaloittelumahdollisuuden. Levähdyspaikalla on suuri katos, vessat, mahdollisuus ostaa kylmiä juomia ja käyttää grillejä, pöytiä, jne. Jaloittelumahdollisuus kannattaa hyödyntää: löysin rantatöyrään tiheiköstä aivan maanrajassa kähmyilevän puistopunarastaan ja harmaapäälepinkäinen vihelteli lähistöllä aavemaisesti. Kuulin sen useasti päivittäin Krugerissa retkeillessäni, mutta kertaakaan en onnistunut näkemään tätä tiheiköissä visusti pysyttelevää suurikokoista lepinkäistä. Levähdyspaikan vastarannalla kohosi jyrkähköt, hiekkaiset penkereet, ja siellä, suurien ajopuiden lomassa, käyskenteli kauniita nyaloita. Varovasti ne

astelivat vesirajaan juomaan. Naaraat ja urokset olivat aivan erivärisiä. Luvuvhujoki on Krugerin varmin paikka nähdä tämä antilooppi, jonka levinneisyyden painopiste on Mosambikin puolella. Videoidessani nyaloita tallentui nauhalle myös malakiittikäen laulua. Eräältä tähytyspaikalta, Pafurin levähdysalueelta vähän matkaa itäänpäin, näkyi kaksi viiksihyppää joen hiekkasärkillä; viiksihyppää on eräs Luvuvhujoen erikoisuuksista. Samalla paikalla kolme afrikanrakonokkaa lepäsi ajopuulla ja jälleen kuului harmaapäälampin kammioimainen viheltely rantatiheiköstä. Tässä vaiheessa käännyin jo takaisin länteen, en käynyt tien päässä "Crooks Cornerilla", kolmen valtion rajapyykillä.

Klopperfontein Dam (S61): Kävin tällä pienellä lammella palatessani Luvuvhujoen takaisin Punda Marian leirin suuntaan. Hienona yllätyksenä pikkuliejukana näyttäytyi hetken verran, kirjatietojen mukaan se on piilotteleva ja vaikeasti nähtävä laji. Lisäksi mustahuitti, kyhmysorsa 1/2, rantapaksujalka ja afrikanvarpushaukkakoiras lensi puusta toiseen lammen ympärillä.

Tie nro S99 (Mahonie Loop): Tämä 30km ympyrälenkki sijaitsee Punda Marian leirin läheisyydessä. Se sopi hyvin iltapäivän retkikohteeksi palattuani Luvuvhujoen. Hiekkatie oli vähän kivinen, mutta ihan ajokelpoinen tavalliselle henkilöautolle. Mukavimmasta päästä oli kolme arvokkaasti tepastelevaa etelänkalkkunasarvekaa eräällä metsäaukiolla lenkin itäpäässä, sirokotka, kääpiömehiläissyöjäpari, 2 punanokkalepinkäistä sekä eräällä pienellä lammella (Witsand Dam?) 2 isoruostepääskyä, 2 isoloinokkelia ratsastamassa kafferipuhvelihärän selässä, 5 helmipääskyä ja 1 afrikannokisorsa (esiintyy normaalisti virtavesissä).

Etelänkalkkunasarvekat (90-129cm!).

Sirokotka on Krugerissa päivittäinen näky.

Tie nro H13-2: Tämän 4km pituisen Punda Marian leirin sisääntulotien varrella varhain aamulla hyvin lintuja, muun muassa klo 06.00 savannivarpuspöllö aktiivisesti äänessä lähellä tietä. Tavallisten antilooppilajien lisäksi mainittakoon tien vierustan tiheikön suojassa piilotelleet kaksi suniantilooppia; tämä vaikeasti nähtävä miniatyyriantilooppi, korkeutta vain 35cm, ruokailee ilta- ja aamuöisin ja esiintyy Krugerissa vain puuston pohjoisosassa.

Tie nro H13-1 (Punda Gate Road): Tämän tien varrella oli hyvin varpuslintuja ja tokoja; harvinaisimpana valkolakkitasku laulamassa näkyvästi eräällä latvassa klo 06:30.

2. Shingwedzin leirin ympäristö

Tie nro S56 (Mphongolo Route): Keräämieni etukäteistietojen mukaan tämä hiekkatie Shingwedzin leirin koillispuolella on eräs Krugerin parhaimmista ajoreiteistä (kolmen parhaan joukossa), niin maisemien kuin eläinten runsauden puolesta. Tie seurailee melko kiinteästi Mphongolojoen itärantaa, joka on kapealti vehmaan puuston (riverine forest) ja kasvillisuuden reunustama, vastapainona jokea ympäröivälle karulle mopanemetsämaastolle. Juuri nyt kesäkuukausina sateiden ansiosta eläinten määrän olisi pitänyt olla parhaimmillaan, mutta tilanne oli päinvastainen. Koko jokiuoma ammotti täysin kuivana. Ei edes lätäköitä jäljellä. Niinpä näin vain pari pientä impalalaumaa, siinä lähes kaikki, eikä linnustonkaan kannalta kertynyt mitään erityisempää uutta: sieppodrongo hyvin yleinen, samoin afrikanmetsäkalastaja, 1 sirokotka (tumma), 1 kirjokorppikotka, paratiisimonarkki, akaasiatöpösieppo ja muuta peruslajistoa.

Kanniedood Dam: Sen sijaan vehmaiden jokivarsimetsien reunustama kaunis Kanniedood Dam tarjosi paikalla viettämäni yhden illan ja aamun aikana perin juurin afrikkalaista luontoa parhaimmillaan. Tämä keinotekoinen Shingwedzjoen patoallas sijaitsee aivan Shingwedzin leirin eteläpuolella. Padon länsirantoja myötäilevän tien (S50) varrelta on muutamia tähystyspaikkoja (autosta käsin) ja yksi iso katselupiilo. Kuivuus vaivasi täälläkin, vettä oli vain padon keskivaiheilla ja muutamia kuivuvia lätäköitä siellä täällä. Eläimet olivatkin kerääntyneet joukolla tämän ehtyvän vesilähteen äärelle. Virtahevot puhisivat ja mörähelivät aamuhämärissä aivan lähellä ja illalla kymmeniä niilinkrokotiileja paistatteli loivilla rannoilla, norsut nousivat kylvystä ja marssivat aivan edestäni, ja olihan siellä lintujakin: muun muassa afrikansatulahaikara 1/1, afrikanmarabu 4, goljathaikaraita, piispahaikara 1, afrikankapustahaikara 8, afrikanrakonokka 2, kiljumerikotka 2, arosuohaukka 1/, kyhmysorsa 2 ja afrikantylli 1. Rantapaksujalkoja oli joen molemmin puolin, eräs niistä kulki muutaman metrin päästä auton vierestä. Uikuttajakyyhky taapersi tien reunalla ja muutamia tuliruupeippoja myös tien pientareella, vihersäihkyt ja afrikanviherkyyhkyt tutkivat puiden antimia ja koko ajan kuului eri puolilta afrikanmetsäkalastajien voimakkaita trillejä "krit-trrrrrrr". Pieni ja arka maa-antilooppi pujahti piiloon rantametsään, ja sinne hävisi myös parimetrinen niilinvaraani.

Kanniedood Dam: goljathaikara, niilinkrokotiili ja kyhmysorsa.

Tie nro S50 (Nyawutsin lintupiilo ja Grootvlei Dam): Lähtiessäni Shingwedzin leiriltä aamuhämärissä jatkamaan matkaa etelään päin valitsin päällystetyn päätien (H1-6) asemasta tämän lähes 70km pituisen hiekkatien leiriltä kaakkoon. Tie kulkee aluksi yllä mainitun Kanniedood Damin rantoja pitkin, jonka jälkeen se myötäilee Shingwedzjoen rantoja vielä yli kymmenen kilometriä (muutamia tähystyspaikkoja joelle autosta käsin), kunnes alkaa hieman yksitoikkoinen loppumatka monotonisen, tiheän mopanemetsämaaston halki aivan Mosambikin rajan tuntumassa, Lebombovuorten juurella. Sain kulkea rauhassa, sillä suosittu Kanniedood Damin jälkeen kohtasin vain pari muuta autoa. Alkumatkan sykähdyttävien näky eräällä tähystyspaikalla oli useiden satojen kafferipuhvelien laskeutuminen joelle juomaan aamu seitsemän aikaan. Pöly kohosi sadoista kavioista kun yhä vain kymmeniä ja kymmeniä uusia puhveleita ilmestyi rantametsästä joen partaalle; magneettinen näky. Katselin ja videoin tapahtumaa vastarannalta noin sadan metrin päästä. Mukavia seurattavia olivat myös vervettiapinoiden laumat jokivarsimetsässä ja lintupuolelta uusina lajeina nuori afrikanvuorikotka tähystämässä puussa sekä kerttusbulbuli (a3), jotka liikkuvat huomaamattomasti aivan maanrajassa pudonneiden oksien ja rankojen seassa. Lintuja ja ääniä riitti niin kauan kun tie jatkui Shingwedzjoen jokivarsimetsän siimeksessä, kunnes yksitoikkoiselle ja karulle "mopaneosuudelle" päästyäni lisäsin vauhtia. Mopanepuu (*Colophospermum mopane*) hallitsee lähes yksinvaltiaana Krugerin pohjois- ja itäosia, voidaankin puhua "mopaneavikoista". Alle kymmenmetrin ja useimmiten vain matalina pensaina (norsujen vaikutuksesta) kasvava mopanepuu on sitkeä, kuiviin olosuhteisiin sopeutunut selviytyjä.

Seuraavaksi poikkesin lyhyen sivutien päässä olevalle Nyawutsin lintupiilolle, joka on merkitty kartalle ja maastoon selkeästi (Shingwedzin leiriltä n.30km etelään). Sievä, ruokokattoinen lintupiilo on sijoitettu pienen Nyawutzjoen rannalle. Joen rannalla on muuta ympäristöä rehevämpää ja korkeampaa puustoa. Aivan piilon edessä on luonnon muovaama kalliopato, epäilemättä erinomainen juomapaikka ja yhtä sun toista vierailijaa saattaisi näkyä jos viettäisi koko päivän piilossa. Viivyin paikalla noin tunnin verran klo 10-11:00, tässä kaikki tunnistetut: parvi vihersäihkyjä, punanokka-,

keltanokka- ja harmaatokoja, kosteikkofrankoliini, parvi valkoharjalepinkäisiä, sieppodrongo, aasianrakonokka aivan lähellä piilon edessä, miljoonakutoja, mustaotsakutoja, afrikanmetsäkalastaja, huiskulepinkäinen, afrikanpussitiainen lauloi (muistuttaa hippiaisen laulua), nokitiainen 3, aro- ja savanniturturikyhyjä, tuhkapriinia, pajulintu, haarapääskyjä, pikkulepinkäinen ja harmaasieppo. Hetken aikaa näyttäytyi myös yksi kääpiömangusti.

Viitisen kilometriä etelämpänä, myös lyhyen sivutien päässä, ja hyvin kartalle ja maastoon merkittynä, sijaitsee suurehko ja avararantainen Grootvlei Dam in juomapaikka. Altaan pohjoisreunaa ympäröivältä korkealta pengertieltä avautuu parhaimmat näkymät. Paikalla oli klo 11:15-12:15 muun muassa: sihteeri 1/1, afrikansatulahaikara 1/1, mustahaikara a13, afrikanrakonokka a5 ja savannikotka 2 juv. Kaukaa vastarannan mopanemetsästä saapui tanner pölisten muutamia satoja kafferipuhveleita laajana rintamana, jessus mikä näky! Nautinnosta mylvähdellen ne kellahdivat matalaan veteen hakemaan helpotusta paahtavaan kuumuuteen. Paikalla oli myös aroseeproja ja 3 sassabianantilooppia. Tämä avararantainen juomapaikka on varmasti vilkkaassa käytössä myöhään illalla ja yöllä, mutta sijaitsee valitettavasti liian kaukana leireistä.

Satoja kafferipuhveleita saapumassa Grootvlei Damille.

Tiheäpuustoisien mopaneosuuden jälkeen S50:n eteläpään viimeiset kymmenen kilometriä on jo huomattavan avonaista metsäsavannia. Eräässä matalassa mopanepensaassa palmikkokäki läähätti nokka ammollaan ja samalla sitä kiikaroidessani vierestä kuului pärinäkiurukoiraan siipien pärinää. Tällä loppuosuudella, aivan tien kupeessa, on kolme pientä eläinten juomapaikkaa. Shawu nro 3 juomapaikalla oli muun muassa punanokkasorsa 2, pikkutavi 2, kobolttihaikara ja arosuohaukkakoiras. Norsut ja kirahvit, seeprat ja impalat, sekä uutena tuttavuutena puna-antilooppipari, täydensivät lintuhavaintoja S50:n loppuosuudella ja asvaltoidulla H1-6 tiellä, ennen kuin saavuin Letaban leiriin klo 16:30.

3. Letaban leirin ympäristö

Letaban leiri: Leirin sisällä on aika monipuolinen linnusto, kiitos kookkaiden ja erilajisten puiden. Muutenkin leirin ilmapiiri oli mukavan tuntuinen ja viihtyisä. Ravintolan ja samassa yhteydessä olevan kahvilan terassilta avautuu upeat näkymät leveälle Letabajoelle, josta tuuli henkäili mukavan vilvoittavasti terassille. Nyt vettä oli kuitenkin hyvin vähän, mutta kyllä siellä norsuja ja muitakin kävi juomassa avarilla rantamilla. Asetin telttani mahdollisimman syrjäiseen ja samalla kasvillisuudeltaan luonnonmukaisimpaan sopukkaan lähelle leirin sähköaitaa. Leirin toimistosta saamallani leirikartalla telttapaikkani kohdalla luki "Bush Camping" ja "Staff Tents", sijoitin teltan näiden kahden karttaan kirjoitetun tekstin väliin. Aivan teltan vieressä oli seuraavat lajit: aamu- ja iltahämärissä matkijaruostepyrstö tuli avoimesti esille etsien maasta syötävää (matkan ainoa havainto lajista), afrikanparatiisimonarkki 1/1 ja tiheässä palmussa yöpyjinä muun muassa loisnokkeleita. Aamukävelyllä telttakujanteiden ja majoitusmökkien ympäristössä löytyi vilkas punakaapukutojien pesäyhdyskunta, savannitöpökerttu, täpläotsatikkanen, viirutäplätikka, kirjoseppiä, orvokkikottaraisia ym. Nurmikoilla hääräili yleisinä lähes pelkäämättömiä viiksirastaita, natalinfrankoliineja, aro- ja savanniturturikyhyjä sekä vaikertajaturturikyhyjä; viimeksi mainittu on harvalukuisin eteläisen Afrikan turturikyhyistä, Letaban leirin ollessa sen varmintapa tapaa mispaikkoja. Kesyyntyneet kirjoantiloopit astelivat siellä täällä. Leirin reunalla on mukava kävelytie Letabajoen rannalla, sieltä

yhytin kauniin puistopunarastaan laulamassa, akaasiakuhankeittäjän ja monia muita. Ravintolan pihapiirissä kierteli iltahämärissä kaksi pientä kehrääjää, mutta valon puutteen takia en saanut niitä varmasti määritetyksi.

Tie nro S46 ja S44: Nämä kaksi perättäistä hiekkatietä suuntautuvat Letaban leiriltä kaakkoon, myötäillen Letaba- ja Olifantsjoen rantoja ja päättyen Olifantsin leirille. Tällä reitillä ei ollut kovinkaan paljon nisäkkäitä näkyvillä, sillä matala ja tiheä mopanepuusto rajoitti monin paikoin näkyvyyttä. S46:lta on kuitenkin muutamia koukkauksia joen rannalle, joten virtahepoja sentään näkyi, ja tietenkin norsuja. Mainittavimmat linnut: jokimehiläissyöjiä, akaasialepinkäinen, kiljumerikotka pesällä, kyhmysorsa 1/, goljathaikara, kyläleski 1/, afrikankastanjasirkkuja, kääpiölepinkäinen lentopoikue, palettipeippo 1/1, savannitöpökerttu ym. S44:n loppupäässä on upea näköalapaikka korkealta törmältä Olifantsjoen ylitse. Se oli hyvä paikka päästä taas vähän jaloittelemaan ja nautiskelemaan avarista maisemista tiheähkön metsätaipaleen jälkeen. Kiikariin löytyi noin kahden kilometrin päästä suuri norsulauma, joka rymisteli tiheässä mopanemetsässä. Kiljumerikotkan huudot kaikuivat joen yllä. Pari kilometriä länteen ja saavuin Olifantsin leiriin, jossa myös jyrkänteen päältä avautui kauniit maisemat yli tasankojen. Olifantsin miinus on, että leirissä ei ole mahdollista teltailla (leiri suunnattu varakkaammille asiakkaille?). Niinpä viivähdin jonkin aikaa maisemasta nauttien ja jatkoin etelään, kohti Sataran leiriä illaksi.

Lopputaipaleella (tie nro H1-4) odotti yllätys. Leopardi oli muutaman sekunnin verran näkyvissä hitaasti hiipien, jähmettyi paikalleen ja syöksähti nopeasti loikaten tien alle sadevesitunneliin. Tunnelissa lymyilleet lepakot säikähtivät lentoon, mutta olivatko lepakot leopardilla kuitenkin tähtäimessä? Sinne se jäi pieneen tunneliin tien alle eikä sen koommin näkynyt vaikka odotin vartin verran tunnelin molempia päitä silmäillen – ja aiheutin melkoisen liikenneuhkan, kun yhä uusia autoja ja busseja pysähtyi uteliaana paikalle. Tällainen ruuhkailmiö on tyypillistä Krugerin päällystetyillä päteillä, jos vain joku on pysähtynyt tien varteen katsomaan jotain.

Leopardi oli yllättäen hyvin lähellä.

4. Sataran leirin ympäristö

Sataran leiri: Leiri on melko avoin ja paljas, reunamilla kuitenkin jonkin verran kookkaampia puita ja suuria pensaita. Telta-alueen S-reunalla suuressa pensaikossa oli yöpymässä miljoonakutoja. Pitivät aamun sarastaessa useiden satojen metrien päähän kuuluvaa kuhinaa, lähelle mentäessä tuhansien yksilöiden meteli oli melkoinen. Suuret parvet toisensa jälkeen sinkoutuivat pensaista lentoon, kuului vain tajuton siipien humina niiden kiirehtiessä ruokailumailleen. Telta-alueen N-reunamilla on puolestaan eteläpuhvelikutojilla suuria pesälinnoja keltarunkoisissa kuumepuissa. Jakobiinikäki tähyili lähistöllä eräissä latvassa. Vaikertajakyyhkyjä oli täälläkin samoin kuin Letaban leirissä. Helttakottaraiset, tuhkarvapuset, kyläloistokottaraiset ja erityisesti raitapyrstökottaraiset olivat yleisiä leirissä ja sen välittömässä ympäristössä. Harmaapäälepinkäisen kammiomainen viheltely kuului aamulla telta-alueella. Iltayöllä tähtitaivaan alla tunnelma oli täydellinen leijonan karjuessa leirin lähellä ja lähes läpi yön kuului afrikanpöllösen leirin sisällä, ehkä 1-3 yksilöä: 4-5 sekunnin välein toistuva lyhyt "prrrp". Kaikenlaista muutakin jännittävää kuului teltan ympärillä, mutta unenpöperössä määritykset jäivät vähän niin ja näin. Aamukävelyllä eräs puutarhuri tuli kysymään, josko haluaisin nähdä afrikanpöllösen päivälepopaikan? Kohta seuraamme liittyi siivoja, joka tiesi

ihan tarkan paikan, ja niinpä ei aikaakaan kun erään majoitusmökkin pihapuussa, ihan runkoa vasten älyttömän hyvin naamioituneena, sain katsella tätä somaa pientä pöllölajia. Aivan leirin portin ulkopuolella, H1-4 tien avoimessa maastossa oli myös samoja lajeja kuin leirissä: eräässä vähän tiheämmässä ja pusikkoisemmassa kohdassa kuhisi miljoonakutoja ja noin parikymmentä helttakottaraista, kultakurkkulepinkäinen ja akaasiatöpösiieppo.

Ystävällinen henkilökunta näytti afrikanpöllösen.

Timbavatijoki (S39): Tämä oli parhaimpia ajoreittejäni Krugerissa, hienoimpana elämyksenä ensimmäiset näkemäni leijonat, ja linnuista muun muassa upeasti soidintava etelänkalkkunasarvekaspari; nämä molemmat kohokohtat aivan tien vierellä, eikä ketään muita turisteja häiritsemässä upeita kokemuksia. Lähdin tälle Sataran leiristä luoteeseen sijaitsevalle jokikierrokselle heti leirin portin auettua klo 04.30. Ensin tietä nro H7 ja sitten käännyin pohjoiseen S39:lle ja jatkoin aina Ratel Pan lintupiilolle saakka. Maastot ovat vaihtelevia, välillä on avoimempaa metsäsavannia H7:n varrella ja Timbavatijoen varrella on tiheämpää puustoa kuten yleensäkin jokien varsilla.

Heti alkumatkasta aamuhämärissä yhytin täplähuuhkajan saalistamassa: hetken tähystelyä, lyhyt lento seuraavaan puuhun, tähystelyä jne. Kosteikkofrankoliinit tepastelivat runsaslukuisina tiellä ja pientareilla tuttuun tapaansa varhain aamulla. Nsemanin juomapaikalla H7:n varrella vettä oli runsaasti: siellä virtahevot mylvähtelivät ja linnuista näkyivät malakiittikalastaja, rantapaksujalkoja, raitapyrstökottarainen 3, pikku-uikkuja, kiljumerikotka ym. Käännyin pohjoiseen hiekkatielle nro S39, joka ahkerasti kiemurrellen seurasi Timbavatijoen rantoja, sieltä muun muassa seuraavat havainnot: harakkakäki näkyvästi laulamassa kelon oksilla, kultakurkkulepinkäinen, jakobiinikäki, kyhmysorsa 1/3 kelon latvassa, savannikorppikotkapari pesällä ihan tien reunalla, pensaslepinkäisiä ja huippuna etelänkalkkunasarvekkaat, koiras ja naaras, jotka vierekkäisten kelojen latvoissa esittivät erikoisen hauskalta kuulostavaa, rytmikästä puhaltelua duettona vuoronperään toisilleen vastaten – minuuttikaupalla.

Eräästä notkosta mäen päälle tullessani vilkaisin oikealle ja, ja ...leijona! Siinä on ensimmäinen villi leijonani! Mahtava urosleijonan profiili näkyi heinikkosisessä rinteessä noin kahdenkymmenen metrin päässä tiestä. Samassa huomaan yhden naarasleijonan hipsivän piiloon pensaikkoon. Mutta savannin kuningas jää paikalleen, rauhallisesti maaten se jatkaa ympäristön silmäilyä ja vasta kotvan kuluttua lähtee naaraan perään – ja astelee kohti minua ja aivan auton edestä tien toiselle puolelle. Kohta se on jo hävinnyt tiheään jokivarsimetsän siimekseen. Krugerin peitteisen maaston takia alueen leijonia voisi kutsua "metsäleijoniksi"; eipä siis ihme, että ensimmäisen leijonan näkemiseen meni minulta monta päivää, vaikka puuston alueella on vakaa 2000 leijonan kanta (v.1998 ja 2003 laskennoissa). Mainittakoon, että eräs ainoita vastaan tulleita retkeilijöitä kertoi nähneensä kaksi gepardia samana aamuna tämän antoisan S39:n tien varrella.

Ratel Pan lintupiilo: Tämä tilava lintupiilo on sijoitettu kapeahkon Timbavatijoen rantaan, rannoilla on rehevää saraa yms. Parasta antia oli aivan piilon edessä näyttäytynyt punaposkiheinäkerttu, rehevän rantakasvillisuuden spesiaalilajeja. Olin paikalla puolen päivän aikaan, helteisellä taivaalla hyvin korkealla oli kotka- ja haikaraliikennettä etelään. Kaukoputken käyttö oli hankalaa matalan katseluaukon takia, mutta kattohaikaroita muutamia kymmeniä ja piispahaikaroita 3, muutamia savannikotkia ja savannikorppikotkia, 1 huppukorppikotka ja 1 kirjokorppikotka.

Seuraavat Sataran lähiympäristön tiet ajoin perätysten klo 11:30-17:30: S127: Tämän lyhyen (10km) tien mielenkiintoisimpia lintuhavaintoja olivat viirusininärhi ja harmittavasti määrittämättä jäänyt, tien yli nopeasti piipertänyt hyvin pieni ja ruskea kanalintu (viiriäispyyjuoksija?). Käännyin etelään **H1-4:**lle, jossa kolme törmäkiitäjää. Käännyin itään **S90:**lle, jossa muun muassa aktiivisesti laulava matkijakiuru. Käännyin etelään **S41:**lle, jossa viirusininärhipari, 2 malakiittikalastajaa Gudzani Oos nimisellä paikalla (tie ylittää kapean Gudzanijoen) ja mustahuitti 1ad+1juv Gudzani Dam nimisellä paikalla (tie ylittää kapean Mavumbyejoen). Käännyin länteen **S100:**lle, jossa uutena tuttavuutena kaksi vanhaa korvakorppikotkaa liitämässä hyvin korkealla. Kello lähenei jo viittä iltapäivällä kun kävin vielä muutaman kilometrin edestakaisin **H6:n** länsipäässä, jossa aivan tien reunalla (N-puolella) kapustrappikoira esitti parhaillaan soidinta: hyvin yksinkertainen ja koominen esitys, väkisininkin pääsi naurahdus sitä katsellessani. Samalla paikalla lauloi aroheinäkerttu. Kyseinen paikka oli muuta ympäristöä puuttomampi ja lyhytruohoisempi.

Malakiittikalastaja.

Kapustrappi.

5. Satara - Lower Sabie - Skukuza leirien välinen alue

Tämä seutu on opaskirjojen mukaan Krugerin eläinrikkainta, tai ainakin maaston avoimuuden ansiosta eläinten näkeminen on todennäköisesti helpompaa kuin puiston metsäisemmissä osissa. Ravinteikkaimmat savannit ovat juuri tällä alueella. Omalle kohdalleni Skukuzan ympäristö toi eteeni muutamia uusia eläimiä ja lintuja, mutta niin oli tapahtunut jokaisena edellisenäkin päivänä myös puiston pohjoisosissa. Tällä puiston keskialueella on lukuisia teitä, joten välillä on aikamoista pähkäilyä ajoreitin valinnoissa. Toisaalta lukuisat tiet hajottavat porukan paremmin eri puolille, sillä juuri Skukuzan ja Sataran leirien välinen alue ottaa vastaan suurimman osan Krugerin kävijämäärästä. Etenkin Skukuzan ympäristön teillä oli aika vilkas liikenne. Seuraavat kohteet ja tiet ajoin yhden päivän kuluessa, lähtöpiste Sataran leiri ja päätepiste Skukuzan leiri.

Nkaya Pan: Pieni juomapaikka H1-3:n varrella, 15km Sataran leiriltä etelään. Aamulla kahdeksan jälkeen olin yksin paikalla. Tutuiksi tulleita lintujen ääniä kuului reunametsästä, kuten natalinfrankoliini ja kolmivyöseppä. Kuten aina juomapaikoilla, kiikaroin tarkkaan ympäröivän reunametsän varjot ja tällä kertaa tärrpäsi. Sieltä heinikon yli pilkisti leijonien korvia ja jykeviä päitä: kaksi naarasta ja neljä isoa pentua (3/1). Urospennuilla oli jo harjan alkua ja naaraspennulla oli oranssi panta kaulassa, ilmeisesti radiopanta? Leijonat seurasivat metsänreunan varjossa kuinka kaksi aroseepra saapui arastellen juomaan. Seeprat olivat jo hörppineet ensimmäiset kulaukset kun kaksi urospentua lähti hiipimään kohti seeproja heinikon osittain kätkeminä. Toinen seepra kohotti välillä päänsä ylös, leijonat jähmettyivät oitis, mutta seepra jäi tuijottamaan heinikkoa – kunnes pitkän tuijotuksen jälkeen äkkäsi leijonat ja saman tien kaviot sutivat vauhtia. Toinen seepra ihmetteli toverinsa nopeaa pakenemista, mutta ei kauan, sekin äkkäsi kohti hyökkäävät leijonat ja ryntäsi karkuun. Nuoret leijonat eivät lähteneet turhaan takaa-ajoon vaan luovuttivat heti. Kohta koko leijonaperhe oli lammien rannassa juomassa, suikkien ja nojailien toisiinsa. Tuntui ihan Afrikalta.

H1-3:n varrella mainittavimpana kirahvin raato, jonka ympärillä päivysti kelojen latvoissa 8 savannikorppikotkaa, 2 huppukorppikotkaa, 1 korvakorppikotka ja 1 rosvoahukka, ja koko joukko lisää korppikotkia kaartelemassa korkeuksissa. Poikkesin pienelle sivutielle **S32** (Orpen Dam Loop), jonka varrella kaunis näköalapaikka (jaloittelumahdollisuus) alhaalla laaksossa olevalle padolle, jossa kalasteli goljathaikara. Myös etelänkalkkunasarvekas 1/1 tämän tien varrella. S32:n eteläpäässä käännyin etelään **H10**:lle, joka lähti nousemaan ylös kohti Nkumben näköalapaikkaa. Se olikin käymisen arvoinen: fantastinen maisema 368 metrin korkeudelta länteen päin oli yhtä upeaa savannia horisonttiin saakka. Norsuja vaelsi siellä pieninä pisteinä kuin jossain paratiisimaalauksessa. Magneettinen näkymä! Helppo yhtyä paikalla olleen ruotsalaisseurueen sanoihin: *"Juuri tätä tulimme Afrikasta hakemaan!"*.

"Juuri tätä tulimme Afrikasta hakemaan!"

Jatkoin etelään H10-tiellä. Korkea vihellys kiinnitti huomion ja tavoitin silmiini pitkäpyrstöisen keltakurkkuvästäräkin laululennossa. Kotvan kuluttua näin samaisella tiellä viiden linnun parven ruokailemassa. H10:n eteläpäässä, Lower Sabien leirin lähellä, oli jälleen jokin haaska (ei näkynyt tielle) ja sen lähettyvillä eräässä kelossa n.20 savannikorppikotkaa. Samalla paikalla useita kymmeniä norsuja nousi ylös Sabiejoen rannasta ja ylitti tien aivan edestäni. Laumassa oli pieniä söpöjä norsunpoikasia, joten varmuuden vuoksi peruutin vähän taaksepäin. Poikasiaan puolustavat norsunaaraat saattavat olla hyvin vaarallisia. Peräti 22 afrikanmarabua lepäili **Sunset Damin** lammella, Lower Sabien leirin länsipuolella. Jatkoin lammelta luoteeseen **H4-1** tiellä aina Skukuzan leirille saakka ilman mitään erityisempiä lintuhavaintoja.

6. Skukuzan leiri ympäristöineen

Skukuzan leiri: Käymistäni Krugerin leireistä Skukuza oli vilkkain kävijämäärältään. Silti leiri oli ihan viihtyisä ja rauhallinenkin. Puusto on vehmasta ja suurta, puistomainen tunnelma. Aamuinen lintukonsertti oli melkoinen. Lyhyestä ajasta (viivyin yhden yön) huolimatta näin muutaman uuden lintulajinkin. Joen rannan kävelypolulta kiikaroin muun muassa violettiharjaturakon lentämässä joen yli, myös suurikokoinen (60cm) trumpettisarvinokka lähti ylittämään jokea mustavalkoiset siivet välkkyen, ja kauempaa rantametsistä kuului etelänkalkkunasarvekasparin duetointia. Kauempana näkyvän vanhan rautatiesillan ympärillä kierteli lukuisina pääskyjä ja kiittäjiä, joukossa muun muassa harmaaperäpääsky ja helmipääsky. Kekonokkakutojapari rakensi pesää rannan saraikossa, samalla paikalla oli myös vahanokkia, viiksimppoja, pronssimanikkeja ja valkosiipipiipä 1/. Leirialueen itäosassa aamulla varhain kävellessäni kohtasin puistopunarastaan laulamassa, sitruunavihermedestäjän 1/, ruusurintamedestäjän 1/, nokitaisen, viirutäplätikan /1 ja afrikanviherkyyhkyt häärivät runsaslukuisina suurissa viikunapuissa ym., ja koko ajan kuului kirjo- ja mustavyöseppien laulantaa.

"Samassa kun pimeä laskeutui iltaseitsemältä Skukuzan leiriin, alkoi erittäin kova vesisade. Olin palaamassa ravintolasta takaisin telta-alueelle, kun puolimatassa oli pakko hakeutua pyykkipesulan räystään alle sateensuojaan. Sieltä sain henkilökunnalta autokyydin telta-alueelle, kiitos! Sadevesi juoksi ja haki tietään leirin halki isoina puroina. Oma telttani oli painunut kasaan ja alaosaan ihan märkä. Siispä nukuin yön autossa. Iltayöstä sade muuttui heikommaksi ja ajoittaisemmaksi. Erään tauon aikana kello 23:n jälkeen kuulin ikkunan raosta merkillistä röhkivää, vähän huuhkajamaista ääntä. Nauhoitin sitä videolle ja kun sitten kotona vertasin Roberts' Multimedian huuhkajanauhoihin, totesin kuulleen savannihuuhkajan – matkan ainoan".

Tie nro H1-2: Heti Skukuzan leirin itäpuolella tie H1-2 ylittää Sabiejoen. Ylitys tapahtuu matalaa siltaa pitkin, kannattaa pysähtyä kiikaroimaan sillalla ja etsiä harvinaista afrikanuikkukanaa. Itse en sitä nähnyt, mutta jouhipääskypari ja mustahuitti oleilivat ihan sillan pielessä. Tie H1-2 jatkui koilliseen Sandjoen pohjoisrantaa myöten, mutta jokea ei näkynyt tiheän metsän takia. Reilun kymmenen kilometrin metsätaipaleen jälkeen käännyin etelään (oikealle) tie nro **H12**:lle. Tämän lyhyen neljän kilometrin pituisen tien lopussa, siis eteläpäässä, on suuri ja korkea silta Sabiejoen ylitse. Kiikaroin jälleen hartaasti afrikanuikkukanaa saraikkojen ja kallioiden välissä monina haaroina vuolaana virtaavasta joesta, kunnes tämän pitkän sillan eteläpäässä, alajuoksun puolella (itäpuolella), näkyi kaukana matalalla rantakalliolla jokin tummahko, linnun näköinen hahmo, joka liikkui ajoittain. Olisikohan? Kaivoin kaukoputken takapenkiltä ja asetin sen sivuikkunan päälle nojaamaan, ja kyllä, se on ARFIKANUIKKUKANA!! Punaiset suuret räpyläjalat näkyivät suorastaan räikeästi, sekä pitkä kaula ja nokka, ja kurkku on harmaa, eli koiras. Lintu puuhaili pukuaan putsailen ja tepasteli välillä kalliolla edestakaisin kunnes laskeutui nopeasti virtaavaan Sabiejokeen häviten saraikon taakse.

7. Skukuza - Pretoriuskop leirien välinen alue

Palasin takaisin Skukuzan leiriin lounaalle ja lähdin sitten länteen tielle **S1** (Doispane Road). Vain pari kilometriä edettyäni tulin Nwaswitshakajoen ylittävälle pienelle sillalle. Pysähdyin, ja siinä ympärillä lenteli 4 kafferikiittäjää. Pesinevät sillan alla? Sillan jälkeen jatkoin noin kuusi kilometriä länteen ja käännyin tielle H11 (luoteeseen, oikealle), kohti Paul Krugerin sisääntuloporttia puiston rajalla. Juuri ennen porttia käännyin kuitenkin tie nro S3:lle (länteen, vasemmalle) ja heti kohta tielle **S4** (etelään, vasemmalle). S4:n alussa tuli eteen tosi mukava matelijahavainto, nimittäin kameleontti oli ylittämässä tietä, eikä tietenkään mitään kiirettä; aivan kuin se olisi siinä paikalla kyhjäyttäessään vain hyräillyt "*tsippa-dappa-duu, rento meininki*". Pari käpälää oli kyllä nostettuna maasta kuin menemisen merkinä, mutta oli kyllä jäänyt vain aikeeksi - ainakin muutamaksi minuutiksi kerrallaan. Tien alkupäässä oli myös viirukalastajapari, viimeinkin. Tämä kenttäoppaassa yleiseksi mainittu kalastajalaji oli kummasti väistellyt tähän saakka. Mainittakoon tämän tien varrelta myös

metsäkalliovarpunen, punarintakäki ja puolisen tusinaa kääpiömangustia, jotka sinkoilivat edestakaisin tien yli.

S4:n eteläpäässä käännyin takaisin S1:lle (länteen, oikealle). Edettyäni noin kahdeksan kilometriä tulin **Nyamundwa Dam** juomapaikalle. Sen reunamilla oli muun muassa laululentoa esittänyt raakkujaheinäkerttu. Kilometri juomapaikalta länteen S1 ylitti kuivan **Mtshawujoen**, jonka rantapaissa rosvoaikan lentopoikanen kerjasi äänekkäästi ruokaa emoltaan.

S1:ltä käännyin etelään (vasemmalle) tielle **S3** (Albasini Road) kohti Pretoriuskopin leiriä. Tämä hiekkatie tiheiden metsien halki on suositeltujen reittien joukossa Krugerin lintukarttavihkosessa (Kruger Park Birding Map). Olin kuitenkin liikkeellä hiljaiseen aikaan puolenpäivän jälkeen. Merkittävimpinä havaintoina vain pikkukotka, lauma kääpiömangusteja (jälleen) ja **Mestel Dam** juomapaikalla urosleijona, joka makasi pää koholla lammen takana metsän reunassa. Siltä paikalta se havaitsisi kaikki lammelle tulevat eläimet, pysyen kuitenkin itse osittain piilossa.

Ei mitään kiirettä...

8. Pretoriuskop leirin - Malelane rajaportin välinen alue

Pretoriuskop leiri: Saavuin leirille iltapäivällä, viivyin yhden yön ja lähdin varhain seuraavana aamuna etelään kohti Malelanan rajaporttia. Leiri oli linnustollisesti ehkä niukin käymistäni Krugerin leireistä; ensinnäkin leirin alue on pieni, eikä rehevää jokivarsipuustoa tai muutakaan erityisempää kasvillisuutta ollut houkuttelemassa lintuja paikalle kuten useimmissa muissa pääleireissä. Mutta jotakin mukavaa kuitenkin, nimittäin noin kymmenkunta mosambikinkajaa kirskui ja lenteli levottomana puusta toiseen, majoitusmökkien nro 123-126 lähellä. Leirin yllä lentävien pikkukiitäjien joukossa oli muutama kafferikiitäjä. Muuten ihan siisti ja kompakti leiri. Pretoriuskopin alue on parhaiten tunnettu Krugerin tiheimmästä sarvikuonokannasta.

Tie nro H2-2 ja H3: Ajoin tämän taipaleen varhain aamulla poistuessani Krugerin kansallispuistosta (pituus n.50km). Enimmäkseen tiheää metsää ja pensaikkoa, maisemaan toi kuitenkin poikkeuksen H2-2:n varrella, tien länsipuolella kohoava **Ship Mountain**, jonka kivikkoiset rinteet ovat erikoisesti lähes aivan paljaat. Juuri tällä paikalla kannattaa kiikaroida tarkkaan, sillä vuoren edustan pensaikkoisella niityllä laiduntaa kuulemma usein leveähuulisarvikuonoja. Ei kuitenkaan tällä kertaa, sen sijaan raakkujaheinäkerttu lauloi aktiivisesti pensaan latvassa ja joukko amurinhaukkoja lepäili kuivuneessa kelossa. H3:n varrella eräällä heinikkoisella pientareella päristeli siipiään pärinäkiuru.

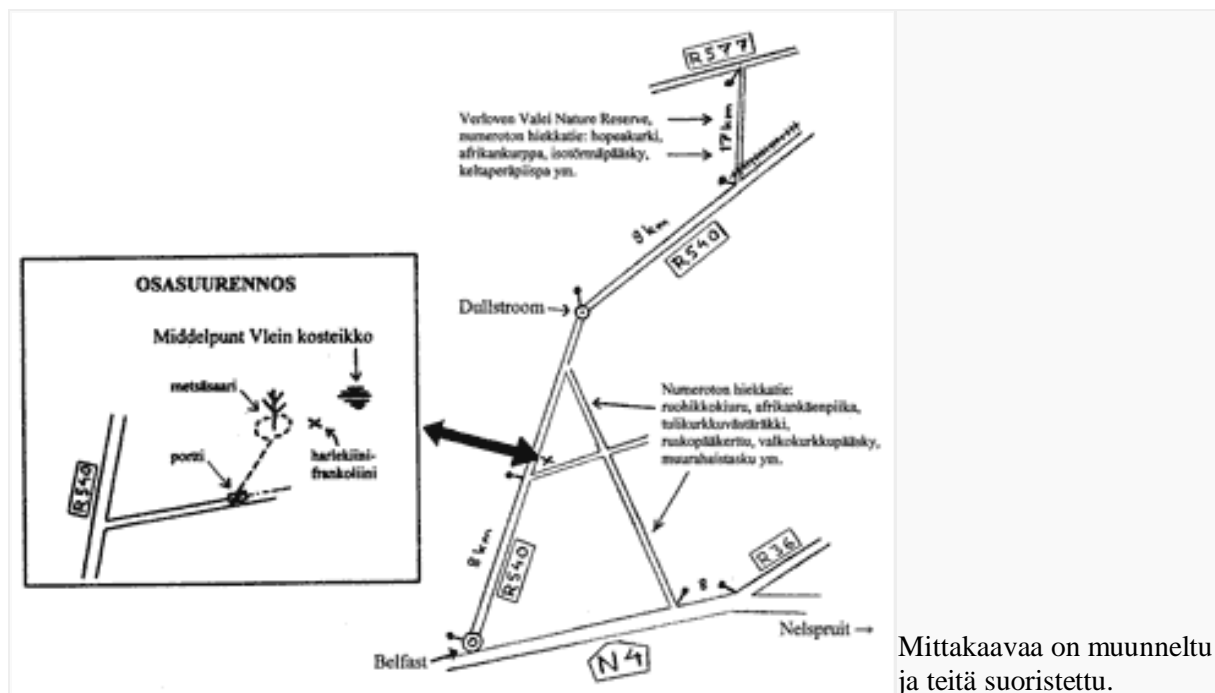

"H2-2 oli ollut aika hiljainen, ei mitään erikoista, joten olin ehtinyt tämän 30km pitkän hiekkatien loppupäähän jo puoli seitsemän aikaan aamulla. Juuri silloin kun mitään erityisempää ei ole aikoihin näkynyt, juuri silloin yllätyksen mahdollisuus on kuitenkin suurimmillaan. Ajoin aika lujaa hiekkatien notkoon, pieneen kuivaan jokuomaan. Normaalisti tällaisilla paikoilla olin aina hidastanut ja silmäillyt tarkasti. Niin olisi nytkin pitänyt, sillä ehdin katsoa vain silmänräpäyksen verran oikealle päin, suoraan muutaman metrin päässä seisovien täplähyeenoiden silmiin, kun jo piti katsoa eteen, etten kovassa vauhdissa törmäisi mihinkään. Nopea jarrutus vastamäkeen, auto sivuittain (mahdollisesta vastaantulevasta liikenteestä huolimatta, tyhmää), jotta näkisin jo tielle nousseet kolme täplähyeenaa paremmin. Vilkaisivat minuun päin, ja kävelivät hiljakseen tulosuuntaani häviten pian mutkan taakse. Siinä se: hieno loppuhuipennus Krugerin retkipäiville."

Dullstroomin ylänkö

Loivasti kumpuilevia niittyjä ja laitumia, kosteampia notkelmia, pieniä lampia ja metsäsaaria siellä täällä, sellainen on Dullstroomin ylänköseutu, jossa asustaa mukava kirjo avoimien ylänkömaiden lintulajeja (Highveld birds). Dullstroomin seutu sijaitsee reilut sata kilometriä Krugerin kansallispuistosta länteen, 1700-2100 metrin korkeudella merenpinnasta. Lintuharrastajien lisäksi Dullstroom vetää puoleensa myös taimenkalastajia, alueella on paljon siihen liittyvää toimintaa. Lisäksi maalaisteiden varsilla oli muutamia yksityisiä suojelualueita/riistafarmeja, joissa näkyi olevan ainakin valkopäätopeja. Ajelin kylän kaakkois- ja pohjoispuolella parilla hiekkatiellä yhden päivän verran, uusia lintuja tuli vastaan oikein mukavasti, kohokohtana harvinainen ruohikkokiuru (uhanalainen).

Dullstroomin kylän pohjoispuolella (n.10km) on Verloven Valei Nature Reserve (5900ha), jonka kautta kulki toinen kiertämistäni maalaistiestä. Tämä kapea, numeroton ja nimetön hiekkatie oli paikoin aika hirveässä kunnossa, välillä piti ajaa todella hitaasti kävelyvauhtia ja kuulostella ottaako pohjaan kiinni, mutta hidas vauhti toisaalta lisäsi lintuhavaintoja. Maisemat olivat avaruudessaan ja kukkaloistossaan henkeäsalpaavia. Toki oli paljon myös tehokkaassa maatalouskäytössä olevia monotonisia laitumia. Alueella on monenpituista ruohomaata, lintulajit vaihtelivat ruohon pituuden mukaan. Päivän lopuksi saavuin Middelpunt Vlein tulvakosteikon äärelle, joka on pieni aidattu suojelualue kumpuilevien niittyjen muodostamassa notkelmassa. Kyseisellä kosteikolla majailee tietojen mukaan pilkka- ja viitarääkkiäisiä sekä kafferiluhtakana. En ryhtynyt laittomuuksiin kiipeämällä aidan yli, eikä määrässä ja sankassa heinikossa kahlailu innostanut muutenkaan, joten tyydyin vain kiikaroimaan kosteikkoa muutaman sadan metrin päästä saalistavan ruohopöllön ja mahdollisten helтта- ja etelänkruunukurkien toivossa, mutta turhaan. Kosteikon läheiseen pikkumetsikköön johtavan kärrytien alussa oli portti ja siinä olevassa kyltissä oli paikallisen kurkityöryhmän kyltti, sen takia kurkitoiveeni heräsivät. Portti oli auki, suljin sen perässäni ajaessani pikku metsikköön, jossa yövyin autossa aution talon pihapiirissä. Juuri pihapiiristä avautui hyvät näkymät kosteikolle. Yritin iltayöstä kuunnella, josko edellä mainitut rääkkiäiset olisivat äänessä, mutta hiljaista oli tai sitten olin liian kaukana. Mutta en poistunut paikalta ihan tyhjin käsin, sillä aamulla mieltä piristi niityltä kuuluneet harlekiinifrankoliinien tervehdykset.

Dullstroomin ylängön avaruutta.

Pienikokoisen (14cm) ruohikkokiurun hyvä tuntomerkki on päälaen vaalea pitkittäisjuova, joka ulottuu ylänokan harjaan saakka.

Päivän aikana ylängön hiekkateillä kierrellessä silmään pistävimpiä lintuja olivat monenlaiset piispat: punakaulus-, punasiipi-, keltaperä-, kulta-, puna- ja lahuspiispoilla oli pesimäkausi parhaimmillaan koiraiden esittäessä soidinlentoa niittyjen yllä. Kaikkein vaikuttavimpia olivat korostetun hitaasti lentävät, valtavaa pyrstölaahusta vetävät lahuspiispat. Kerta kaikkiaan näky, jota jäi väkisinkin tuijottamaan! Sen sijaan vaatimattoman näköinen ruskopääkerttu osasi kiinnittää huomiota vain laulullaan. Pienten lampien linnustoa olivat kruununokikanat, isotörmäpääskypari, tuhkahyppä ja eräältä lammelta omaehtoisesti lentoon noussut afrikankurppa (vaikea laji nyt kesällä, sillä soidinlento talvella touko-elokuussa). Myös kapinkutojat, lampiheinäkertut, valkokurkkupääskyt ja kobolttihaikarat olivat lampien lähellä. Eräällä juuri leikatulla niityllä oli näyttävän näköisiä, pitkäkoipisia tulikurkkuvästäräkkejä. Koreita olivat myös malakiittimedestäjäkoiraat, joita näkyi silloin tällöin ylängön pensaissa. Afrikankäenpiikapari mekasti eräällä aitakujanteella, puhelinlangoilla päivysti parvi suurikokoisia kapinkottaraisia, aidantolpilla ja piikkilangoilla lepäili kymmenpäisiä amurinhaukkaparvia. Matalien kivien ja pensasryhmien äärellä näyttäytyi muurahaistaskupari ja keltakulmalepinkäinen, niityllä käyskenteli afrikanmustavariksia. Isokirviset (African pipit *A. cinnamomeus*) esittivät laululentoa ja viiriäisiäkin kuului aktiivisesti äänessä. Laidunmaiden keskelle istutetun männikkörivin korkeissa latvoissa oli parvi kauniin värisiä oliivikyhykyjä ja erään metsäsaarekkeen reunassa oli harmaaniskahemppopoikue. Heinäkertut tarjosivat jälleen määritysasteita, pilvi- ja päristäjäheinäkerttu löytyivät useamman kerran (koiraita soidinlennossa); jälkimmäisellä oli lentopoikue Middelpunt Vlein suojelualueen portin luona. Matkan ensimmäiset hopeakurjet näyttäytyivät, kaksi yksilöä lensi ylitseni aivan kurkimaisesti äännellen. Eräällä aidantolpalla kiurumainen lintu kiinnitti huomioni ja aikani sitä tiirattuani oli uskottava, että siinä on harvinainen ruohikkokiuru (uhanalainen, jäljellä 2500-5000 yks.). Pysytteli niin pitkään paikallaan, että ehdin tallentamaan mokoman myös videolle. Ruohikkokiurun laulukausi on marraskuussa, muulloin se pysyy aika näkymättömissä.

- Dullstroomin alueen lintukohteet: <http://www.sabirding.co.za/birdspot/080202.asp>
- Dullstroomin kylän eteläpuolella (1km) on loukkaantuneiden petolintujen hoitola: <http://www.birdsofprey.co.za/>
- Dullstroomin alueella on runsaasti majoituspaikkoja: <http://www.dullstroom.co.za/index.php>

Dullstroomin tapaista ylänköjen lintulajistoa, ehkäpä vielä monipuolisempaa, voi nähdä myös Wakkerstroomin ja Memelin alueilla noin 200km etelämpänä:

- Wakkerstroom: http://www.wakkerstroom.org.za/birding_routes.asp
- Memel: <http://www.memelgetaways.co.za/birding1.htm>

Mkhuze Game Reserve

Tunnetaan myös nimillä Mkuzi tai Mkuze. Viivyin paikalla puolitoistapäivää (2 yötä). Lintulajisto oli monipuolinen ja runsas, ei ihme jos alueella on havaittu 420 lajia! Lintutornit, piknikpaikat, isot piilokojut, hyväkuntoiset tiet ja alueen pieni koko (40km²) tekevät paikasta ideaalisen. Reservaatissa saa liikkua vain autolla, kävely on sallittua vain piknikpaikoilla, piilokokuilla yms. Leopardi on Mkhuzen suurin kissapeto, muuta eläimistöä ovat virtahevot, molemmat sarvikuonolajit, afrikannorsu, niilinkrokotiili, monet antilooppilajit ym. Koko alue on melko tasainen ja vallitsevana kasvillisuustyypinä ovat erilaiset akasiametsät ja tiheiköt, paikoin on hyvinkin avoimia akasiasavanneja, ei tosin kovin suuria. Alueen itäreunaa kiertävän Mkuzejoen varrella on reheviä, viikuna- ja kuumepuiden hallitsemia metsiä. Jokialtaiden (Pans) kohdalla rannat ovat avoimia, osin virtahepojen laidunnuksen ansiosta. Vaikka Mkhuze on tunnettu erittäin hyvänä lintupaikkana, kuuluu Etelä-Afrikan kymmenen parhaan joukkoon, on rehellisesti todettava, että tiheän akasiakasvuston ja monien lajien (esim. lepinkäiset) erittäin piilottelevien elintapojen takia lintuja ei ole aina kovin helposti näkyvillä. Ääniä sen sijaan kuuluu koko ajan. Itse äänitin ahkerasti videolle ja määritin eräät lajit lopullisesti vasta Robert's Multimedian äänityksiin vertaamalla. Työlästä, mutta hienolta tuntui lajien löytäminen jälkikäteenkin (helmibulbulilepinkäinen, loistolepinkäinen).

Mkhuzen ehkä yleisin ja ainakin kuuluvain laji on pensasbulbuli, eräin paikoin sen laulua kuului jatkuvasti, laulusäe on käännetty osuvasti englanniksi: "*willie, come and have a fight, sca-a-a-ared*" – se tosiaan kuulosti aivan tältä! Paljon mukavaa tuli nähtyä, mutta jäi toki jotakin puuttumaankin, etenkin lajeja, jotka esiintyvät levinneisyytensä etelärajalla Mkhuzen alueella: afrikanharlekiini, ruusuhelmipeippo, mosambikinmedestäjä, töyhtöparatiisimonarkki, lyijyvahanokka jne. Olisin toivonut näkeväni myös paremmin sarvikuonoja, onhan Mkhuzen päätehtävänä suippohuulisarvikuonojen suojele (66 yksilöä v.2004), mutta näin vain yhden yksilön hyvin kaukana kävelemässä pois päin. Sarvikuonot ja muut eläimet olivat nyt kovilla, sillä Mkhuze oli kärsimässä pahinta kuivuuttaan yli 50 vuoteen. Siitä huolimatta korjauksia ja parannuksia oli vireillä, muun muassa uudet vastaanottotilat puiston portilla olivat rakenteilla.

Aamutunnelma Mkhuzessa, impalauros tarkkailee.

Nsumo Pan: Suuri jokiallas, pääosin ruovikkorantainen ja kuumeuiden ym. reunustama, jota pystyy tarkkailemaan kahdesta lintutornista ja rannan piknikpaikalta käsin (kaikki kolme lähellä toisiaan). Silloin tällöin mylvähtelevät virtahevot tarjosivat mukavaa lisätunnelmaa afrikanpelikaanien lentäessä lintutornin ohitse, kaukana vastarannalla rantapuiden latvoissa näkyi myös afrikanpelikaanien pesimäyhdyskunta (Etelä-Afrikan ainoa). Vesilintuja oli tuskin ollenkaan, mutta erilaisia talvehtivia kahlaajia sekä haikaroita oli mukavasti, muun muassa afrikanpustahaikara 2, afrikaniibishaikara a45 siivet vinkuen matalalla yli, afrikanjassanoita, rantapaksujalkoja, satapäinen mehiläissyöjäparvi ja pari vihermehiläissyöjää. Etäisyyden ja kovan lämpöväreilyn takia petojen määrittäminen oli vaikeaa, mutta ainakin savannikotkia ja haarahaukkoja oli liikkeellä. Kiljumerikotkat huutelivat. Lintutornien ja piknikalueen parkkipaikan rantatiheiköissä tuhkapriinia ja pensasbulbuli olivat yleisiä ja jatkuvasti äänessä; tamburiinikyyhky, punarintakäki ja violettiharjaturako kuuluivat myös usein jostain kauempaa, purppuravyömedestäjä lauloi aktiivisesti matalan puun latvassa (klo 16:30); lisäksi näkyi mustavatsakottaraisia, ranta-apaleita, rusoduettolepinkäinen, afrikanvarpushaukka, trumpettisarvinokkia, kruunutokoja, viirutäplätikka, metsäkutoja, kerttusbulbuli ym. Muutama sata metriä Nsumo Pan lintutorneilta itään, Mkuzejoen ruovikossa, oli kultakutojen pesimäyhdyskunta yhdessä mustanaamakutojen kanssa.

Kumasinga Hide & picnic spot: Yksi Mkhuzen keskeisimpiä lintupaikkoja on Kumasingan piilokojun parkkipaikka ja sen piknikpöytiä ympäröivät matalat puut ja reunatiheiköt, ns. hiekkametsässä (sandforest), alueen erikoisbiotopissa. Paras hetki paikalla oli varhain aamulla, mutta päivälläkin oli nähtävää jos malttoi istua ja odottaa: siniselkäsieppo piknikpaikan keskellä olevassa matalassa puussa, samassa puussa myös toinen harvinaisuus ranta-apali, valkoharjalepinkäisiä ohikulkumatkalla, loistolepinkäinen, harmaapälepinkäinen, viiruruostepyrstö ahkerasti laulamassa ym. Parkkipaikalta johtaa naamioitu polku talon kokoiselle piilokojulle, josta on hyvät näkymät piiloa ympäröivälle pienelle lammelle. Lintuja hiekkarantainen lampi ei kovin houkutellut, paitsi yksinäinen piispahaikara lepäili rannalla, mutta sen sijaan kauniit nyala-antiloopit kävivät runsaslukuisina paikalla.

Nyalauros ja kauniit raidalliset naaraat ovat kuin kaksi eri lajia!

Kumahlahla Hide: Tämän ison piilokojun edessä on myös juomapaikka, jossa kävi varttitunnin aikana muun muassa kyhmysorsapari ja tamburiinikyyhky sekä karhupaviaaneja, pahkasikoja ja isokuduja. Lähistöllä kiertävän 4,5km silmukan varrella (piilokojulta Kwajoben kulttuurikylän suuntaan) oli muun muassa kääpiömehiläissyöjäpari, afrikansininärhiä, sirppisäihkyjä, vihersäihkyjä, helmibulbulilepinkäinen, akaasialepinkäinen, paratiisileski 1/, nokitiainen, viiksirastas ja savupääkalastaja. Silmukka kiertää lähellä Mkuzejoen rantoja, joten näkyvillä oli mukavat määrät suuria, upean keltarunkoisia kuumeuita.

Akasiasavannit: Aamuvartiin puoliavoimien savannien akasiapensaissa oli kaikenlaista kiinnostavaa kähmyilijää. Niiden etsimiseen auton ikkunasta kiikaroiden olisi kulunut vaikka kuinka paljon aikaa, mutta lopulta oli pakko vain häipyä ja kiirehtiä Kumasingan piilokojulle ennen kuin aamun paras hetki olisi jo ohitse. Aamun lajeja näillä savanneilla olivat muun muassa pärinäkiuru, paratiisimonarkki, uikuttajakyyhky, savannitöpökerttunen, punaotsaseppä, metsäkalliovarpunen, sinipeippo, kääpiölepinkäinen, keltakurkkuvästäräkki, Akaasiatöpösieppo, kultakurkkulepinkäinen, savannikorppikotka, loisnokkeli, ruso-otsatikkanen, punaruusupeippo, vahanokka, ruskokäärmeotka, kultarintasirkku, valkovatsamedestäjä ja monet muut savannien tavalliset lajit.

Akaasiatöpösieppokoiras.

Muuta huomioitavaa

Mkhuzeen saavutaan valtatieltä N2, josta käsin on kohtuullisessa kunnossa olevat opastekyltit ohjaamassa perille. Pitkä puistoon johtava soratie oli paikoin surkeassa kunnossa, mutta kuten sanottua, reservaatin sisällä olevat tiet olivat moitteettomassa kunnossa. Osa on myös päällystettyjä. Majoituin sisääntuloportin luona olevalla **Emshopin telttä-alueella**, jossa oli siistit saniteettitilat suihkuineen. Paikalla ollessani oli viikonloppu, mutta tilaa silti runsaasti. Telttaleirin portti oli auki retkimaastoon reservaatin puolelle näin kesäaikaan loka-maaliskuussa klo 05:00-19:00. Varsinainen majoituskeskus **Mantuma Camp** (mökkejä) on puiston sisällä, 10km portilta. Mantuma Campissa on toimisto (auki joka päivä klo 08:00-12:30 ja 14:00-16:30), johon suoritin telttamaksun ja ostin kunnan kartan alueesta, toimiston yhteydessä on lisäksi pieni kauppa (lähinnä kuivamuonaa ja juomia) ja sivummalla pieni pikaruokapaikka (Rhino Din-O). Sitten on pakko kertoa vähän alueen miinuksistakin. Mkhuzen suosituimpia paikkoja lintuharrastajien keskuudessa on ollut **Fig Forest Trail**, mutta nyt polulle ei ollut mahdollista päästä yksin tai oppaan kanssa kävelemään. Kyselin myös mahdollisuutta päästä puiston mainostamille iltayön ajoretkille. Tämä kiinnosti kovasti, sillä eräässä matkaraportissa kerrottiin porukan havainneen kolme kehrääjälajia, useita tiikerigenettejä ja galagoparin. Myöskään tämä ei järjestynyt vaikka tein tiedusteluni hyvissä ajoin vuorokautta aiemmin. Kumpaankin tarjottiin selitykseksi vähäistä kysyntää, henkilökunnan puutetta ja vaarallisia norsuja ym. Taitaa kuitenkin olla niin, että reservaatin resurssit on päätetty ensisijaisesti suunnata varakkaammille vierailijoille, joiden käytössä näyttivät olevan niin maastoautokalusto kuin henkilökunnan opaspalvelut. Puiston alueella on kaksi yleistä majoituspaikkaa (lodges), joiden vieraiden tyytyväisenä pitäminen tuottaa rahallisesti tietenkin enemmän kuin pikkurahalla liikkeellä olevat "telttailijat". Karttoihin merkitty Kububen piilokoju oli harmillisesti suljettu käytöstä. Vaihtoehtona Mkhuzelle on 50km etelämpänä sijaitseva yksityinen suojelualue Bonamanzi Game Park. Se on huomattavasti pienempi, eikä sen lintulajilista ole niin pitkä kuin Mkhuzen, mutta sen etuna mainostetaan vapaata mahdollisuutta kävellä maastossa ainakin osassa aluetta (osoite alla).

- Mkhuzen kotisivut: http://www.kznwildlife.com/mkhuze_dest.htm
- Mkhuzen lintupaikat: <http://www.zbr.co.za/nez/mkuze-game-reserve.htm> tai <http://www.sabirding.co.za/birdspot/040541.asp>
- Bonamanzi Game Park: <http://www.bonamanzi.co.za/index.htm>

Greater St Lucia Wetland Park

Etelä-Afrikan ensimmäinen UNESCO:n maailmanperintökohde Greater St Lucia Wetland Park (240000ha) suojelee Afrikan suurinta jokisuistoa. Ihän hävettää, että kävin alueella vain raapaisemassa pintaa muutaman tunnin verran, jatkaen jo saman päivän aikana etelään seuraavaan retkikohteeseen. Tämä kattava ekosysteemi jokisuiston rantadyneiltä aina akasiametsiin saakka oli valitettavasti parhaillaan kärsimässä erittäin pitkään jatkuneesta kuivuudesta. Tein kävelyretken Iphiva polulla sekä samannimisen leirintäalueen rantametsässä, ja sain pian todeta, että eläimistö ja

linnusto olivat aivan toisenlaista kuin mitä alueella tavataan normaalisti. Ipvihan polun tulvalammet olivat aivan kuivina, ei tietoaakaan afrikanjassanoista, virtahepoista tai krokotiileista; ja ruohomailla oli yhtä hiljaista, ei edes antiloppeja laiduntamassa! Siitä huolimatta vietin antoisat pari tuntia tällä polulla, sillä lintujahan on aina vaikka ympäristö muuttuu. Ja ainakin toivoa kuivuuden loppumisesta oli ilmassa, sillä retken lopussa sadetta alkoi tulla kaatamalla. Tätä maailmanperintökohdetta ollaan parhaillaan kehittämässä palvelemaan paremmin muun muassa lintuharrastajien tarpeita, eli lisää luontopolkuja ja lintupiiloja on kenties tulossa aivan lähitulevaisuudessa (lähde: Africa - Birds & Birding nro 5/2005). Alueella on jo nyt mahdollisuus osallistua kaikenlaiseen, esimerkiksi risteilylle katsomaan virtahepoja ym.

Iphiva polku klo 08:00-10:00: Tämä lyhyehkö polku kiertää avoimilla ruohomailla muutamien tulvalampien kautta (nyt kuivia), halki pensaikkojen, ja poikkeaa eräässä kohtaa rantametsikön sisälle kunnes palaa takaisin lähtöpaikalleen, Iphivan leirintäalueen portille. Jälkikäteen muistellen polku oli ehkä noin 1-2km pituinen ja se on paras suorittaa kesäaikaan aikaisin aamulla, muuten aurinko porottaa liian kuumasti avoimessa maastossa. Polun linnustoa olivat muun muassa pensaiden latvoissa yleisinä laulavat raakkujaheinäkertut, mutta vielä yleisempiä olivat kultaperäsepät, jotka lauloivat langoilla ja metsänreunoissa tauotta (ainakin kaksi erilaista lauluaihetta, ks. lajilista), malakiittikäki kuului myös ja samoin helmibulbulilepinkäisten laulunpätkiä kuului rantametsien tiheiköistä ja kolme keltakurkkuvästaräkkiä näyttäytyi. Päivän pahimmasta säikähdyksestä vastasi kapustatrappi, joka lähti yllättäen lentoon ihan edestäni. Langoilla lepäili viirupääskyjä ja afrikansininärhiä (a12, muuttoparvi?), suuret trumpettisarvinokat lensivät avoimen ruohomaaston ylitse rantametsään ja taas takaisin, pysähtyen välillä langoille huilaamaan ja samalla "parkumaan" valittavaan tyyliinsä, oliivimedestäjät pyrähtelivät pensaissa, samoin sitruunavihermedestäjä. Leirin portilla kierteli kaksi törmäkiitäjää (hyvin matalalla alkavan sateen takia), kääpiömehiläissyöjäparilla oli myös reviirinsä alueella, rantametsän reunassa ruovikossa oli kultakutojien yhdyskunta ja niiden joukossa oli myös yksi kekonokkakutojapari, savupääkalastajan olen näköjään myös merkinnyt havaintovihkoon.

Iphivan leirintäalue ja rantametsä klo 10:00-12:00: Lintulajisto muuttui hetkessä Iphivan avoimessa ruohomaastossa kiertelyn jälkeen kun kävelin leirintäaluetta ympäröivään vehmaaseen rantametsään (dune forest). Pysähdyn aution leirintäalueen pohjoispäässä puoleksi tunniksi nuorisoleirikeskuksen majoitusrakennusten kohdalle. Sen melko avoimen pihapiirin puissa havaitsin vihertöyhtöturakoja, purppuravyömedestäjän, valkokulma- ja kultaperäseppiä sekä punarastaan. Viimeksi mainitun äänitin kuitenkin vain videolle: monotoninen "preep-prrup" useita kymmeniä kertoja toistettuna, ja välillä hyvin melodista laulua. Majoitusrakennusten eteläpuolelta lähtee jyrkkä polku ylös metsän peittämälle dyyniharjanteelle (polun alussa oli muistaakseni jonkinlainen korkea silta ja rappuset). Hiekka oli upottavaa ja välillä sai hakea käsillä kiipeilyapua oksista ja juurista valtavan merenrantadyynin harjanteelle päästäkseen. Sen jälkeen polku sukelsi hyviin tiheään ja hämääseen rantametsään. Näkyvyys putosi muutamaan metriin. Erittäin jännä paikka. Ympäriä kuului monenlaisia outoja, kuin myös jo tutuiksi tulleita lintujen ääniä: pensasbulbuli, helmibulbulilepinkäinen, vihertöyhtöturako, ja vaikka kuinka koetin niska kipeänä kiikaroida niin kaikki ääntelijät pysyivät lehvästössä näkymättömissä. Sentään kuitenkin kaksi ranta-apalia näkyi ja yksi savulyijykerttu hiippaili aivan maan pinnassa. Polku jatkui yhä umpeutuneempana, välillä piti ryömiä puiden ja oksien alta, kunnes kuului jo Intian valtameren kuohuntaa, nousin vielä yhden jyrkän ja upottavan dyynirinteen päälle ja edessä avautui meri ja valtava, autio hiekkaranta – kuin Taiskan laulussa Mombasan rannoista. Alati rajummaksi kiihtyvä sade vei halut enempiin hehkutteluun, nyt alkoi olla tärkeämpää säilyttää rakas videokamera kuivana kun reppukin oli jäänyt autoon. Siispä pikamarssia takaisin. Iphivan leirintäalue oli rauhallinen paikka, sillä alue näytti hyljätyltä. Ilmeisesti vain nuorisoleirikeskus on käytössä silloin tällöin.

Ajo-ohje Iphiva polulle ja rantametsään: Käänny valtatie N2:lta Mtubatuban kohdalla itään tie nro R618:lle kohti St Lucian kylää. Jatka noin 30km kunnes saavut St Lucian jokisuiston ylittävälle sillalle. Ennen siltaa on laajoja ruovikoita, jossa pysähdyn kiikaroimaan ylilentänyttä afrikansuohaukkaa. Sillan jälkeen käänny vasemmalle (pohjoiseen) Cape Vidalin suuntaan. Jatka noin 1km kunnes Cape Vidalin portin jo näkyessä käänny oikealle (itään) pienelle asfalttitielle, jatka sitä

noin muutama sata metriä, ja käännä vasemmalle pienelle hiekkatielle, joka jatkuu Iphivan leirintäalueelle rantametsän reunalle. Käydessäni paikalla leirintäalueen portti oli kiinni, joten pysäköin auton pienelle levennykselle portin viereen, ja jatkoin kävellen portin ohi leirintäalueelle. Sitä ennen kävin kuitenkin kiertämässä Iphiva polun, jonka aloituspiste oli levennyksen kohdalla. Karttataulu Iphiva polusta on levennyksen kohdalla.

Majoitus: Majoitus ei ole ongelma St Luciassa, vajaan kilometrin pituisella ainoalla pääkadulla on runsaasti vaihtoehtoja. Paras vaihtoehto luontoihmiselle lienee kuitenkin esimerkiksi Cape Vidalin leirintäalue suojelualan sisällä. Iphivan leirintäalue vaikutti olleen pitkään käyttämättömänä. Vessat olivat aivan rikki ja ikkunat hajotettu ym.

Lisätietoja Greater St Lucia Wetland Parkin lintupaikoista:

- <http://www.zbr.co.za/nez/eastern-shores.htm>
- <http://www.sabirding.co.za/birdspot/040546.asp>

Dlinza Forest

Dlinza on erinomainen metsälintukohde Eshowen kaupungin laidalla. Vaikka en nähnyt tämän suojellun metsikön (250ha) harvinaisinta erikoisuutta, helmikirjorastasta, niin olin erittäin tyytyväinen käyntiini paikalla. Dlinza on haastava kohde, tiheässä, sademetsän omaisessa metsässä (coastal scarp forest) aistit valpastuvat äärimmilleen ja äänistä määrittäminen korostuu. On vain hyväksyttävä, että aktiivisestikin ääniteleviä lintuja ei saa näkyviin vaikka kuinka kiikaroi. Kävelin metsikön poluilla heti portin auettua klo 06:00 alkaen ja vähän ennen puoltapäivää hain autolta kaukoputken ja kiipesin torniin, latvuskerroksen tasalle, kiikaroimaan petoja.

Varhain aamulla metsän hämärillä poluilla, melkein heti astuessani vierailukeskuksen taakse metsään, tuli vastaan kuherteleva luumukyyhkyvari, joka nousi maasta alimmille oksille, jääden kuitenkin paikalleen sen ihmeemmin pelkäämättä. Dlinzan metsässä asustaa myös harvinainen afrikanspelkyyhky. Koska laji liikkuu enimmäkseen latvustoissa ja kenttäoppaan äänikuvaukset olivat aika ylimalkaisia, niin äänitin videolle kaikki kuulemani kyyhkysmäiset äänet. Eräs näistä äänityksistä (klo 06:47) "Aerial Boardwalkin" varrella osoittautuikin nauhavertailuissa afrikanspelkyyhky lauluksi: "kuu, kuu, KUU, ku-ku-ku-ku-ku-ku", nopeutuu ja laskee lopussa. Aamun kuluessa olin kuullut afrikanspelkyyhkyä vielä muutaman kerran eri puolilla metsää (oli tarttunut videolle muita aiheita kuvatessani), mutten onnistunut näkemään. Laji on Etelä-Afrikassa hyvin harvinainen, vain Dlinzan sekä Ngoyen suojelluissa metsiköissä vielä melko yleinen.

Lähellä ed. luumukyyhkyvaria oli äänessä myös punarastas: "preep-prrup" minuuttikaupalla yhtä perään (kuului myös muualla metsässä). Harmaahunajaopas toisti myös minuuttikaupalla yksinkertaista lauluaan. Syvemmälle metsään mennessä vastaan tuli pikkudrongoja, pensasbulbuleita, savulyijykerttupari lentopoikasineen, afrikantrogoninaaras, idänruskobulbuli ja kirjotösiepponaaras ruokkien lentopoikastaan (myös laulua kuului usein: 4-6 tavuinen vihellys "hyyt-hyyt-hyyt-hyyt" tihein välein toistettuna). Tamburiinikyyhky kuului lähes koko ajan jostain kauempaa ja afrikanuunilintu lauloi latvustossa näkymättömissä, sen erään aiheen muistuttaessa meidän kuusitaiaisen laulua. Sokerina pohjalla, juuri kun videoin oksalla päätänsä hitaasti puolelle ja toiselle kääntelevää afrikantrogonia, alkaa sinikäki viheltää aika lähellä: valittava, toistuva korkea vihellys "kweee-eeep, kweee-eeep..." (tämä on lajin toinen ääni pesimäaikana). Paikka oli tiheässä, kosteassa notkelmassa metsän eteläreunalla. Silloin tällöin kuului myös harmaapälepinkäisen kammiomainen viheltely, mutta taaskaan sitä ei näkynyt. Sinisukeltaja-antilooppipari tutki metsän pohjan antimia, jähmetyin paikalleni, ja niin nämä vaivaiset 40cm korkeat miniatyyriantiloopit, tulitikkuaakin pituisine sarvineen, olivat kohta vain muutaman askeleen päässä jatkaen luottavaisina touhujaan.

"Aerial Boardwalk" toi metsän ja etenkin sen latvuston elämän käden ulottuville.

Afrikanharmaakäpinkäinen.

Dlinzan lintutorni, tai pikemmin "Aerial Boardwalk", on paikan vetonaula. Vähitellen kohotaan metsän pohjalta yhä ylemmäs kunnes ollaan 20 metrin korkeudella, jossa iso tasanne ja piknikpöytä sekä penkit. Siinä penkillä istuessani katsoin muutaman metrin päästä kuinka oliiviselkämedestäjät, metsäkutojat, afrikanharmaakäpinkäiset, afrikanrillit ja mustavatsakottaraiset kävivät ruokailemassa latvuksissa. Kauempana eräässä latvassa näkyi parvi valkokulmaseppiä. Eri puolilta kuului trumpettisarvinokkien, violettiharjaturakoiden, keltaperäseppien ym. ääniä. Yksi sininokipääsky lensi tornin ohi heittelehtivällä lentotyylillä aivan latvustojen pinnassa ja afrikanpalmu- ja kafferikiittäjät risteilivät taivaalla. Mutta vielä odotin sitä yhtä näkyviin. Piispahaikarat kohosivat jo termiikeissä kaartelemaan, ehkä sekin kohta? Horisontin kiikarointi jatkuu kuin muuton seurannassa, kunnes sektorin oikealla laidalla, erään peltojen keskellä sijaitsevan metsäsaarekkeen päältä löytyy kaartelemasta potentiaalisen näköinen ehdokas. Vaihdan kaukoputkeen ja siinä se, vanha keisarijalokotka koko komeudessaan, vervettiapinoiden kauhu! Kotka jatkoi kaarteluaan ja soidinlennon tapaista seuraavan varttitunnin ajan saman metsäsaaren päällä. Harmitti vain englantilaisen lintuharrastajapariskunnan puolesta, joka viisi minuuttia aiemmin ehti poistua tornista. Mies olisi halunnut jäädä odottamaan kotkan ilmestymistä, mutta rouva oli liian huolissaan heidän oppaansa (paikallinen musta poika) paahumisesta porottavassa auringossa ilman lakkia.

Dlinzassa on pieni vierailukeskus, vessat ja piknikpöytiä sekä ystävällinen henkilökunta. Sisäänpääsymaksu on R25. Yövyin parin korttelin päässä Garden Lodge B&B:ssa (R200 ilman aamiaista, siisti ja rauhallinen, oma sisäänkäynti).

- Lisätietoja ja hyvä kartta Dlinza Forestin suojelualueesta: <http://www.zbr.co.za/boardwalk/>
- Garden Lodge B & B: <http://zululand.kzn.org.za/zululand/about/440.xml>

Entumeni Forest

Puolenpäivän jälkeen lähdin Dlinzasta ja suuntasin seuraavaksi noin 15km päässä sijaitsevaan Entumenin suojelumetsikköön. Se on jo selvästi suurempi (750ha) ja samalla syrjäisempi kuin Dlinza. Paikka oli jäänyt vähän rempalleen, polku muuttui melko pian umpeutuneeksi ja läpipääsemättömäksi, mutta siitä huolimatta kannatti tulla. Tein kolmen tunnin retken verkkaiseen tahtiin (maasto jyrkkää). Pieneltä piknikaukiolta lähdin polulle, laskeuduin metsän hämääseen, ensin notkelmaan ja siitä ylös seuraavaan rinteeseen ja ensimmäinen vilkas lintukuhina tuli jo vastaan. Uusina lajeina tikkabulbuli (2), oliiviloistolepinkäinen ja afrikanuunilintu (Dlinzassa vain kuulohavainto), nämä olivat korkeassa latvuseroksessa. Lähempänä maanpintaa, myös uusia tuttavuuksia, olivat pyövelirastas (erittäin piilotteleva) ja oliivirastas. Aivan edestä lentoon lähtenyt pieni kehrääjälaji jäi harmittavasti ilman määritystä, kenties kapinkehrääjä? Lisäksi samoja kuin Dlinzassa: kirjotöpsielloja, afrikanrillejä, pensasbulbuleita, afrikanharmaakäpinkäisiä, violettiharjaturakoita ym. Metsikön lähellä niittyrinteillä saalisteli kapinhiirihaukka. Muut ovat

havainneet Entumenissa myös afrikanharlekiinin ja koskivästäjänkin, ehkä silloin kun polut olivat vielä kunnossa?

Ajo-ohje: Entumenin metsä sijaitsee Eshowen kaupungista länteen. Dlinza Forestin portista kadulle tultaessa (Kangella Street), käänny vasemmalle (länteen) ja jatka suoraan Nkandlan suuntaan noin 13km kunnes näet sarvikuonokyltin tien vasemmalla puolen. Käänny kyltin osoittamalle tielle ja jatka noin 3,5km kunnes näet oikealla puolen pienen kyltin (huono ja epäselvä) ja portin, joka johtaa Entumenin metsään. Portti ei ole lukossa, aja 20m pienelle levennykselle (parkkipaikalle). Tie jatkuu tästä eteenpäin huonompana, joten paras jatkaa kävellen parisataa metriä piknikpaikalle, josta lähtee polku metsään. Parkkipaikan vieressä on pari henkilökunnan mökkiä, kerroin heille meneväni metsään. Entumenin metsään ei ole pääsymaksua. Toivottavasti Entumenin metsä saisi lähitulevaisuudessa osakseen myös samanlaiset kunnon polut ja muut järjestelyt kuin Dlinzassa on tehty. Paikassa on selvästi potentiaalia.

Pyövelipunarakas on naamioitunut nimensä mukaisesti.

Ivala Guest Lodge, Muden

Matkan varrella Golden Gate Highlands kansallispuistoon yövyin "Ivala Guest Lodge" -nimisessä kauniissa maalaiskartanossa. Löysin paikan ihan sattumalta ohi ajaessa. Aamulla ennen aamiaista kävelin pihapiirissä reilun tunnin verran kiikaroimassa ja havaitsin aika mukavan määrän lajistoa. Laaja pihapiiri rajoittui talon takana korkeaan kalliojyrkänteeseen (koppie), jossa kapintamaanit tähyilivät ympäristöä, ja etupihan puolella vuolaaseen Mooijokeen. Jatkuvan suojelualueilla retkeilyn vaihteluksi oli mukava päästä kokemaan, minkälaista on tavallisen maalaispihapiirin linnusto näissä osissa Etelä-Afrikkaa. Lintukuoro ja kuhina olivat kyllä melkoinen kun alla lueteltu joukko aloitti päivän touhut. Seuraavassa kaikki pihapiiristä tunnistamani lajit klo 05:30-07:00:

Harmaahaikara	Palmukyyhky	Kalliotasku	Rusoduettolepinkäinen
Kattohaikara	Kuparikäki	Viiruruostepyrstö	Harmaapäälepinkäinen
Vasarapäähaikara	Afrikanpalmukiitäjä	Pajulintu	Isopensasmedestäjä
Lehmähaikara	Täplähiiro	Luhtakerttunen	Varpunen
Hadadaiibis	Savupääkalastaja	Tuhkapriinia	Kyläkutoja
Afrikannokisorsa	Kirjoseppä	Etelänmustasieppo	Valjusilmäkutoja
Haarahaukka	Viirutäplätikka	Kapinsavannisieppo	Miljoonakutoja
Afrikantäpläkyyhky	Viirupääsky	A.paratiisimonarkki	Pronssimanikki
Aroturturikyyhky	Isotörmäpääsky	Akaasiatöpösieppo	Viiksihemppo
Tamburiinikyyhky	Punasilmäbulbuli	Suvantovästäjänkäki	

Talon emäntä kertoi, että myös afrikankeisarikalastaja asustaa joella lähellä taloa. Yöpyminen kartanon yläkerrassa jokimaisemalla ja aamiaisella maksoi R285. Ivala Guest Lodge sijaitsee 25km Greytownista länteen, tie nro R74:n varrella, kauniissa vuoristolaaksossa. Vasemmalle kaartavassa alamäessä on oikealla puolella tietä suuri Ivala Lodge kyltti ohjaamassa perille, helppo löytää.

- Ivala Guest Lodgen kotisivut ja hyvä kartta ajo-ohjeineen:
<http://www.ivala.co.za/index.htm>

Golden Gate Highlands National Park, Lohikäärmevuoristo

Tässä kaunis kansallispuisto, kullanhoitoisine hiekkakivijyrkänteineen, sijaitsee suuren Drakensberg vuoriketjun (Lohikäärmevuoristo) pohjoispäässä, tarkemmin sanottuna Maloti vuorten alueella. Saman vuoriketjun alueella on etelämpänä useita muitakin suojelualueita, retkireittejä jne. Golden Gaten hyviä puolia olivat helpot polut aivan Glen Reenen leirintäalueen vieressä ja lähistöllä sijaitsevat kaksi lyhyttä autoreittiä, joista toisen varrella on helppopääsyinen "Vulture Restaurant", eli haaska korppikotkille. Maatikka, afrikantervakiitäjä, täpläpriinia, valkoniskakorppi, tiheikkömetsäkerttunen, afrikankalliopääsky, päristäjäheinäkerttu, kalliorakkeli, ruskopääkerttu, kapinhiirihaukka ja eräät muut ovat varmoja; varmoilta vaikuttivat myös partakorppikotka, kaljuuibus ja afrikanhuuhkaja. Sangen mielenkiintoinen oli myös valkohäntägnu, joka oli minulle tyystin uusi tuttavuus, sitä ei ole näkynyt edes television lukuisissa luontodokumenteissa. Retkeilin paikalla yhden iltapäivän ja yövyin leirintäalueella. Alueella on mahdollista yöpyä myös mökeissä (Glen Reenen Rest Camp) vastapäätä leirintäaluetta tai vähän matkaa lännempänä hotellissa (Protea Hotel). Puistossa ei ole vaarallisia villieläimiä ja leirintäalue on vartioitu. Alueen kartan saa vierailukeskuksesta vastapäätä leirintäaluetta. Pienestä kaupasta saa retkieväitä ja paikalla on myös huoltoasema.

Glen Reenen leirintäalueen polut: Melko pienikokoinen leirintäalue on somasti vuoripuron tuntumassa. Siinä piknikpöydän äärellä eväitä syödessäni kapsahti kalliorakkeleita paikalle, kuin parhaatkin kuukkelit. Leirin reunalta johtaa puron ylitse kävelysilta suoraan poluille, rinnettä ylös, kohti mahtavan väristä ja muotoista Brandwag hiekkakivijyrkännettä. Polkujen arvioidut pituudet ovat 1-5 tuntia ja ne ovat tosiaan tarpeen tässä erittäin tiheässä ja läpipääsemättömässä pensaikko- ja kivikkomaastossa. Polut eivät kuitenkaan kiipeä kovinkaan ylös vaan kiertävät jyrkänten juurella. Valitsin Boskloof nimisen polun, mutta kävin muidenkin polkujen alussa vähän kiertelemässä päivän viimeisinä tunteina. Ilta oli jumalattoman kaunis, tyyni, ja Brandwag hohti kultaisena, violetina ja ties missä kaikissa väreissä. Afrikantervakiitäjien, kalliorakkelien, afrikankalliopääskyjen ja afrikantäpläkyhkyjen äänet kaikuivat seinämistä, kapinhiirihaukka kierteli taivaalla, pensaikoissa lauloi ruskopääkerttu, täpläpriinioita, punarintakäki, punasilmäbulbuleita, matkijapunarastaita ja kajauttipa tiheikkömetsäkerttunenkin voimakkaan, kiihtyvän trillinsä jyrkänten juurelta (laulavien perusteella 2-3 koirasta rinteiden alueella). Kapinkivikkorastaspari tähyili arkana erään kivenlohkareen päällä. Kultarintasirkku hyppelehti polulla ja auringon laskeutua jo vuorten taakse kapsahti erään pensaan latvaan vihervahanokkakoiras. Kolme maatikkaa kisaili kivenjärkeiden päällä ja upean vihreä malakiittimedestäjäkoiras saapui myös iltamyöhällä proteakukinnoille. Proteat olivat pääosin vasta nupuillaan, ehkäpä parhaaseen kukintoaikaan myös natalinmesikot käyvät paikalla? Varjot olivat jo pitkiä kun afrikanhuuhkaja aloitti huhuilunsa klo 18:30: "hooo-hu-huh" ja välillä "hoooo-hu" (kenttäoppaan kuvaukset afrikan- ja täplähuuhkajan äänistä ovat luvattoman heikot, oikeat löytyvät Roberts' Multimedian nauhoilta ja teksteistä). Ehdin leirille takaisin ennen pimeää.

Lohikäärmevuoristo.

Amurinhaukka.

Oribi Loop & Vulture Restaurant: Lyhyen (4,2km) Oribin autolenkin varrella oli muun muassa punarintapiispoja, tulikurkkuvästaräkki, päristäjäheinäkerttu sekä tuuli- ja amurinhaukkoja. Jännittäväntä antia oli kuitenkin luvassa "Vulture Restaurantin" luona. Lenkin puolivälin jälkeen vasemmalla puolen kohoaa loivahko rinne, jonka harjanteelle johtaa parisataa metriä pitkä polku. Tältä harjanteelta on näköala muutaman sadan metrin päässä sijaitsevalle korppikotkahaaskalle. Katselin kaukoputkella haaskalle, jossa oli kolme valkoniskakorppia ja hieman syrjemmällä kaksi kaljuuibistä. Odottelin kymmenen minuuttia ja esiaikuinen partakorppikotka ilmestyi kaartelemaan haaskan ylle. Erityisen mielellään se kaarteli ja liiti edestakaisin harjanteen päällä, suoraan yläpuolellani. Istuin pitkään kivellä ja nautin.

Blesbok Loop: Tämän 6,7km autolenkin varrella oli maatikkoja (Zuluhoek näköalapaikalle johtavan lyhyen tienpätkän lopussa puron kohdalla), lampiheinäkerttupari, päristäjäheinäkerttu, kapinkutoja; nisäkäspuolelta esittäytyi valkohäntägnu (7 vanhaa ja 2 vasaa) ja 2 kaurisantilooppia.

Muut kohteet: Vierailukeskusrakennuksen takana oli vuoriharmaasieppopari pensaikkoisen puron partaalla. Puiston länsireunalla Meriting piknikpaikalta on nähtävissä kapinhiirihaukan pesä kalliohyllyllä ja kappaleen matkaa vielä lännempänä Golden Gate lammella oli kaksi afrikankeisarikalastajaa ja valkokurkkupääskyjä. Puiston itärajalla "Protea Corner" näköalapaikalla oli pesiviä afrikankallio-pääskyjä. Kyseisellä paikalla on mahdollista nähdä natalinmesikko proteoiden kukinta-aikaan.

- Golden Gate Highlands kotisivut: http://www.sanparks.org/parks/golden_gate/default.php

---

Karoo National Park

Karoon kansallispuisto edustaa karrua (=karoo) elinympäristöä, joka hallitsee valtaosaa Etelä-Afrikan pinta-alasta, kattaen lähes kokonaan maan länsiosan. Kuivaa, kivikkoista, matalia pensaita ja ruohotuppaita siellä täällä, voiko täällä olla lintuja? Karu vaikutelma tästä elinympäristöstä ei häviä mihinkään, mutta usko lintujen vähyteen hävisi heti ensimmäisenä aamuna, sillä lintukuoro oli melkoinen. Varsinainen kiuru- ja taskupaikka, niinpä tietenkin! Havaitsin lyhyessä ajassa 26 uutta lajia, joista monet esiintyvät vain karrun alueella (endemisiä). Maisemat tässä kansallispuistossa olivat aamuisin ja iltaisin häkellyttävät, auringon paistaessa loivemmin ja saaden ympäröivät vuoret hehkumaan punertavina. Retkeily sujui mainiosti niin autolla kuin kävellen, vaikka teiden ja polkujen suhteen vaihtoehtoja ei ollut kovin paljon tarjolla. Polut kulkevat avomaastossa, joten hattu oli todella tarpeen paahtavan ankarassa porotuksessa. Yövyin kaksi yötä leirintäpaikalla. Pääleirissä on myös mökkejä (kalliita), pieni kauppa retkieväiden ja matkamuistojen oston, huoltoasema sekä ravintola. Beaufort Westin kaupunki on vain muutaman kilometrin päässä. Samalla kun kävin maksamassa vierailukeskuksessa telttamaksun (ei muita maksuja WildCard-kortin ansiosta) sain alueen kartan sekä lintu- ja nisäkäslistat.

Leirintäalue: Tiheä, korkea pensaikko ympäröi tiiviisti leirintäaluetta. Saapumisiltana pensaista löytyi kapinsavanniseippo, kaksi keijukerttua, valkoperähiiroja, afrikanrillejä ja punasilmäbulbuleita. Kalliorakkelit, oliivirastaat ja kafferikiitäjät olivat myös leirin asukkaita. Keskiyöllä leirissä kehräsi kaksi rusoposkikehrääjää.

Lammertjlesleegte Loop.

Lammertjlesleegte Loop klo 05:30-10:00: Ympyrän muotoinen 13km lenkki on kokonaan päällystetty. Maasto on hyvin avointa, paikoin on kuitenkin tiheitä pensaikkoja kuivien puroumien varsilla. Mitä aikaisemmin aamulla, sitä parempi, sillä aamu valkeni nopeasti ja lintujen aktiivisuus heikkeni sitä myöten. Harmaasiipifrankoliinit olivat äänessä jo aamupimeällä, vaieten pian sarastuksen jälkeen. Osin yleisiä vaikuttivat olevan kapinruostepyrstö, ruskosiipisirkku, kiurusirkku, pitkänokkakiuru, kannuskiuru (avoimimmat paikat), kauluspriinia, punalakkiheinäkerttu, isokirvinen (African pipit), kapinlauluhaukka (1 pari pesällä), täpläpriinia, kanelisavanniseippo, hopeatasku, isokalliotasku ja akaasia-arokerttu. Bradfield's Lark -kiuruja oli myös muutamia, laulaen pensaiden latvoissa (ei löydy Birdlife Suomen lajilistalta, joko erillinen laji tai matkijakiurun isonokkainen läntinen *naevia*-alalaji). Keltakulmalepinkäiset olivat yleisesti äänessä, mutta pysyivät piilossa tiheiköissä. Lisäksi havaitsin tuhamedestäjän, kapintaskun, mustavyötaskun, valkoperähiiroja, kapinkeltahempon ja pikikurkkusepän. Valkosiipirakkelit lensivät aamuvarhain vuorilta kohti kosteikkoa, joka on puiston ulkopuolella kaupungin suunnassa. Ranskalaiset harrastajat näkivät mustakurkkutrappeja samana aamuna lenkin varrella.

Bradfield's Lark.

Mustavyötasku.

Lammertjlesleegte Loopin varrella oli myös nisäkkäitä mukavasti: kapinjänis, seeproja (osa yksilöistä kvaggamaisen ruskeita), hyppyantilooppeja, pitkäsarvisia gemsbokkeja, muutamia punalehmäantilooppeja, isokuduja, pari kertaa näkyi suloisen näköisiä puna-antilooppeja ja kettumangusti kaiveli hiekka pölyten kolojaan (tuuhea pitkä häntä oli silmäänpistävä). Suurikokoinen leopardikilpikonna lämmitteli asfaltilla. Karoon kansallispuistossa on meneillään pitkä projekti, jossa yritetään herättää henkiin kvagga (*E. q. quagga*), 1870-luvulla sukupuuttoon kuollut seepralaji (tai mahdollisesti se on ollut vain savanniseepran alalaji?). Kvaggan näköisiä, muun muassa takaruumis ruskea ja raidaton, valikoidaan ja kerätään yhteen jatkamaan sukua.

Klipspringer Pass klo 15:00-18:30: Pituus 12km, hyväkuntoinen tie on osin päällystetty. Jyrkästi mutkittelevan nousun aikana näin vuoritaskun, kiurusirkkuja, ruskosiipisirkun ja heti nousun loputtua, saavuttaessa Nuweveld vuorten ylätasangolle, erään matalan puun latvassa lauloi namibiankivikkorastas, ja katsoessani samalla vähän kauemmas vasemmalle, huomaan paikalleen

jähmettyneen kalliohyppijän. Onpa soman näköinen. Kappaleen matkaa eteenpäin ja myös Rooivallen näköalapaikan vastapäisen jyrkänteen päällä on yksi kalliohyppijä. Näköalapaikka on syvän rotkon reunalla. Rotkon seinämillä risteili afrikankalliopääskyjä, kalliorakkeleita ja vastapäisen jyrkänteen hyllyjä kiikaroimalla löytyi mustakotkapari tarkkailemassa uljaan näköisinä saalistusmaitaan. Kohta ne nousivat siivilleen ja lähtivät jahtaamaan tamaaneja. Tuuli vain ujelsi ja paukkui korvissa, joten en viihtynyt kovinkaan kauan jyrkänteen partaalla mahdollisia louhikkokirvisiä kuullakseni. Jatkoisin eteenpäin ylätasangolle, jonka pensaikkorykelmissä kapinruostepyrstöparvi, punalakkiheinäkerttu, ja kohdassa missä tie päättyi isohko parvi mustahuppuhemppoja, neljä tyräkkihemppoa ja saalistava pikkukotka. Lisäksi ylätasangolla oli kapintaskuja ja keltakulmalepinkäisten voimakkaita ääniä kuului useasti. Paluumatkalla pysähdyin vielä uudestaan Rooivallen näköalapaikalle ja näin karhupaviaanien marssivan yöpymispaikoilleen jyrkänteen hyllyillä.

Kalliohyppijä.

Mustakotkapari.

Fonteinjleskloof polulla 08:30-10:45: Pituus 11km. Polku kulkee aluksi pensaikkoista puron uomaa myöten ja puolivälin jälkeen lähtee kohoamaan ylös rinteille. Kävelin vain puoliväliin, jonka jälkeen piikkiset akasiapensaat ja paahtava helle tekivät tehtävänsä, ja käännyin takaisinpäin. Muun muassa seuraavat: kapinpriinia, ruskosiipisirkkuja, keijukerttu, kapinpensaslepinkäinen, kesy kalliotasku lauloi vain muutaman metrin päässä, parvi harmaasiipifrankoliineja lähti polulta lentoon ja tyräkkihemppo. Lisäksi parkkipaikalla oli kapinruostepyrstöjä.

- Karoon kansallispuiston kotisivut ja kartta: <http://www.sanparks.org/parks/karoo/default.php>
- Karoon kansallispuiston linnuista: <http://www.sabirding.co.za/birdspot/010316.asp>

Swartberg Pass

Swartberg Pass.

Maatikka, omituinen "puuton" tikka.

Swartberg Pass oli huikea ajo- ja maisemakokemus, ja sen varrelta kertyi muutama lintuhavaintokin. Tämä kapea solatie, varsinainen insinöörien ja lapiomiesten taidonnäyte (tehty yli 100 vuotta sitten vankityövoimalla), lähtee tasaiselta karrulta ja kipuaa Swartberg vuorten yli rannikolle päin. Havaitsin heti huipun ohitettuani ja tultuani vuoren kosteammalle eteläpuolelle, fynboskasvillisuudessa (matalaa

pensaikkoa, punaisina kukkivia proteoita) ison parven kapinmesikkoja, pari kapinmedestäjää ja muutamia laulavia ruskopääkerttuja. Lisäksi näkyi maatikka ja kapinhiirihaukka. Yritin kuunnella vuoren eteläpuolen puronokelmien kohdalla kapinmetsäkerttusta, mutta tuloksetta. Ehkä paremmin äänessä keväällä syys-lokakuussa? Vuoren ylitykseen kului aikaa reilut kaksi tuntia (useita pysähdyksiä). Swartberg Pass sijaitsee Karoon kansallispuistosta noin 100km lounaaseen. Tarkempia ohjeita kapinmetsäkerttusen, proteahempon ja kapinrastaan löytämiseksi tämän solatien varrelta on alla olevassa osoitteessa.

- Swartberg Pass lintupaikat: http://www.birdlife.org.za/BirdFinder/top_spot_info.cfm?ipkFinderSpotID=92
- Swartberg Pass luontopolku: <http://www.tarentaalsafaris.co.za/Swartberg/Useinfo.htm>

Bontebok National Park

Kiiltävä, hyväkuntoinen valkopäätopi.

Tämän Etelä-Afrikan pienimmän kansallispuiston pinta-alasta suurin osa on matalaa fynbospensaikkoa. Kansallispuiston nimi juontaa kauniista antilooista nimeltään valkopäätopi (Bontebok, *Damaliscus dorcas dorcas*), joita laidunsi nurmikoilla heti opastuskeskuksen tuntumassa sekä ympäri puistoa. Maisemaa elähdyttivät myös ruskeaturpaiset kapmaanvuorisieprat (vuorisiepran harvinainen alalaji) sekä kaurisantilooit. Lintuja alueella on havaittu noin 200 lajia. Kiertelin aamulla autolla puiston hyväkuntoisilla hiekkateilla ja sen jälkeen kiersin kävellen lyhyen polun puiston eteläreunalla Breedejoen varrella (vähän ruovikkoa ja akasiatiheikköjä). Odotin kovasti näkeväni parikin trappilajia puiston avoimessa maastossa, mutta sinnikkäästä kiikaroinnista huolimatta en onnistunut näkemään yhtään trappia päivän aikana. Muuten alue oli positiivinen kokemus; puolipäivää kestäneen käyntini havaintoja olivat muun muassa mustasuohaukka, kapinfrankoliini, kalottihemppo, afrikantiainen, sinikurki, sihteeri, kapinpensaslepinkäinen sekä helmi- ja pikkutörmäpääsky. Parhaita lintupaikkoja olivat Breedejoen leirintäalue polkuineen. Lauantaipäivästä huolimatta vierailijoita oli aika vähän. Opastuskeskuksesta saa alueen kartan sekä lintulistan, ja onpa ostettavissa myös puistosta tehty pieni kirjanen.

Leirintäalue ja polut: Lang Elsie's leirintäalue on kauniilla paikalla Breedejoen mutkassa ja sen reunamilta lähtee liikkeelle kaksi polkua: "Aloe Hill polku" (johtaa kukkulalle) ja "Akasiapolku". Näistä kahdesta kävelin ympäri jälkimmäisen, pituutta polulla on vain muutama sata metriä ja se kulkee puoliavoimessa, kuivassa pensasmaastossa. Polulta löytyivät muun muassa jokiapali, afrikantiainen, kapinfrankoliini, kapinpensaslepinkäinen, kalottihemppo (nauhoitin laulun videolle, muistuttaa peukaloisen laulua), naamiokyyhky, kapinruostepyrstö, isopensasmedestäjä (southern), kapinbulbuli, pensasbulbuli, ritinäheinäkerttu, lampiheinäkerttu, valkoperähiiri ja yksi sininokipääsky lensi matalalla ohitse. Kauniin oliivikyyhkyn näkeminen näin metsättömässä paikassa oli yllättävää, ehkä se oli tullut joelle juomaan? Kävin myös kappaleen matkaa "Aloe Hill polulla" joen rannassa, jossa havaitsin kolme kalottihemppoa pensaiden alaoksilla ja maassa ruokailemassa, olivat melko kesynoloisia. Ruovikossa lauloi ruokometsäkerttunen ja ruokojen varsilla lepäili kymmenittäin

pikkutörmäpääskyjä. Leirintäalueen ja joen yllä lenteli helmipääskyjä, isoviirupääskyjä ja törmäkiitäjiä, lukuisista haarapääskyistä puhumattakaan.

Tiet: Puiston avomailla kiertävien teiden mukavinta antia olivat vanha saalistava mustasuohaukka, arvokkaasti asteleva sihteeripari, kaksi ylilentänyttä sinikurkea ja tulikurkkuvästäräkki, joka oli peseytyvässä sadevesilammikossa keskellä tietä. Kapinkeltahemppo, punalakkihinäkerttu ja ruskopääkerttu olivat melko yleisiä, samoin täpläpriinia isommissa pensaissa. Tien ollessa lähimpänä Bredejokea näyttäytyi myös kolme kapinmesikkoa ja yksi kapinmedestäjä.

- Bontebokin kansallispuiston kotisivut:
<http://www.sanparks.org/parks/bontebok/default.php>

De Hoop Nature Reserve and Marine Protected Area

De Hoopin luontoreservaatin maisemaa hallitsevat valtavan korkeat, puhtaan valkoiset rantadyynit, jotka näkyivät kymmenien kilometrien päähän. Kunnan tutustuminen alueeseen vaatisi useamman päivän, sillä mielenkiintoiselta vaikuttavia polkureittejä dyynien suunnille on useampia, esimerkiksi "Valaspolku" voisi olla melkoinen kokemus kesä-joulukuussa mustavalaiden poikiessa rantavesissä.

Linnustollisesti tämän paikan kiinnostavinta antia oli reservaattiin johtava maalaistie hopeakurkineen ja useine kiurulajeineen, ei ehkä niinkään itse reservaatin alue, joka on pääosin fynboskasvillisuutta. En toki millään väheksy suojelualueen sisällä olevaa linnustoa, mutta tässä vaiheessa fynboskasvillisuudessa esiintyvät lajit olivat tulleet jo aika tutuiksi aiemmissä retkikohteissa. Varsinainen syy De Hoopiin tulolleni oli harvinainen afrikanmeriharakka ja De Hoop Vlei järvellä majailevat "over 100 species of waterbird". Suojelualueen esitteissä maalatut lupaukset eivät kuitenkaan aina toteudu, eli afrikanmeriharakkaa ei näkynyt ja ainoat vesilinnut järvellä olivat afrikanhanhia, talvehtivia kahlaajia oli sentään jonkin verran paikalla. Afrikanrytikerttunen kuitenkin ilahdutti mukavasti, kuin myös jumalattoman kauniit maisemat, taas kerran. Jouduin harmittavasti jättämään väliin reservaatin itälaidalla sijaitsevan kapinkorppikotkien yhdyskunnan (Potberg) polttoaineen vähyyden takia. Lähin huoltoasema oli valitettavasti aivan toisessa suunnassa kaukana Bredasdorpin kaupungissa. Kyseinen kapinkorppikotkien yhdyskunta, 32 paria, on ainoa jäljellä oleva koko läntisessä Etelä-Afrikassa. Mainittakoon, että huoltoaseman puuttumisen lisäksi De Hoopissa ei ole ravintolaa eikä kaupaa.

Lähtöpaikastani Bontebokin kansallispuistosta lyhin tie De Hoopin luontoreservaattiin oli ajaa ensin noin 10km länteen (valtatie N2), ja kääntyä sitten vasemmalle (etelään) päällystämättömälle maalaistielle, joka etenee lähes viivasuoraan noin 30km kohti reservaattia. Tämän tien varrella oli aika lailla ylilaidunnettuja tai muuten "kuluneen" näköisiä maatalousmaita. Siitä huolimatta ne vetivät hyvin avomaiden lintuja, juuri sellaisia lajeja, jotka pitävätkin mahdollisimman lyhyestä ruohosta, tai kulotetuista ja kynnytyistä maista. Eräällä kivisellä sänkipellolla, jossa ruohoa oli vain lyhyinä tuppaina siellä täällä, oli lintuja kaikkein parhaiten: harmaavarpuskiuruja, punalakkikiuruja, pari huilukiurua, pitkänokkakiuruja (Agulhas Long-billed Lark, joka on joidenkin mielestä oma lajinsa *C. brevirostris*), kapinkottaraisia, mustavyötaskuja, sänkikirvinen ja kapintasku. Lisäksi heinikkosilla pientareilla oli paikoin kapinkeltahemppoja ja tyräkkihemppo.

Pitkin matkaa pelloilla oli ilahduttavan usein pieniä hopeakurkiparvia. Juuri nämä Overbergin rannikkoseudut (De Hoopin luontoreservaatin pohjoispuolella) ovat romahdusmaisesti vähentyneen hopeakurjen viimeisiä parhaita alueita Etelä-Afrikassa. Hopeakurkia on jäljellä 10000-14000 yksilöä, joista 7000 asustaa tällä pienellä alueella. Maatalouskemikaalit ovat olleet pääsyynä kansallislinnun vähentymiseen, mutta nyttemmin Overbergin alueella pitäisi olla "myrkytöntä". Hopeakurki on erittäin tyylikäs kurkilaji, lyö kyllä laudalta meidän kurkemme. Ei ihme, että se on Etelä-Afrikan

kansallislintu. Harmittavasti jo hämärä lähestyi, joten jouduin jättämään mielenkiintoisten uusien kiurulajien etsimisen kesken ja kiirehtimään kohti reservaattia.

Yövyin yhden yön reservaatin leirintäalueella. Jokin kehrääjä lenteli hämärässä teltan ympärillä, mutta kun se ei pukahtanut ääntäkään, niin jäi määrittämättä. Varhain aamulla täplähuuhkajien huhuilujen säestämänä lähdin "Vlei Trail" polulle, joka starttaa aivan leirialueen viereltä. Polku kulkee muutaman kilometrin verran korkean rantajyrkänteen päällä, De Hoop Vlein järven rannalla (18km pitkä, 500m leveä). Heti polun alussa kohtasin aamun ainoan uuden lajin, afrikanrytikerttusen. Suuria lintumassoja ei ollut paikalla. Kiikarilla pystyin erottamaan kaukaisilta lietteiltä vain pitkäjalkoja, avosetteja, suokukkoja ja joitakin muita talvehtivia kahlaajia, enin osa oli kuitenkin liian kaukana. Mikäli vettä on tarpeeksi voi järvellä olla tuhansia flamingoja ja vesilintuja. Myös karhupaviaanit hakivat lietteiltä syötävää ja vähän loitommalla pari tyttöä luki nauhalle paviaanien käyttäytymistä (alueella järjestetään luontokursseja). Etelänselkälokki kävi kääntymässä. Kaukana järven länsirannoilla näkyi kapmaanvuoriseeproja ja valkopäätopeja. Kallioilla kävellessä näin pari kertaa kapinharmaamangusteja vilahtavan polun yli. Polun varren fynbospensaikot pitivät sisällään tyypillisen lajiston: malakiitti- ja isopensasmedestäjiä, keltakulma- ja kapinpensaslepinkäisiä, täpläpriinioita, ruskopääkerttuja, punalakkiheinäkerttuja ja muutamia muita. Taivaalla lenteli alppikiitäjiä, sadoittain afrikantervapääskyjä ja valkoniskakorppi näkyi pari kertaa aamun aikana. Polku kiersi ympyrän ja palasi takaisin lähtöpaikkaansa opastuskeskuksen (office) luokse, jonka laajassa pihapiirissä oli helmipääskyjä ja pikkutörmäpääskyjä sekä kalliorakkeleita, afrikanmustavariksia, kapinfrankoliineja, suomupaksujalkoja, strutseja ja valtavan kokoisia hirviantiloopeja.

- De Hoop Nature Reserve kotisivut: <http://www.capenature.org.za/index.php?fSectionId=81>
- De Hoop lintutietoja: http://www.environment.gov.za/enviro-info/sote/nsoer/resource/wetland/de_hoop_ris.htm

CAR-lintulaskennat

CAR-laskennoissa vapaaehtoiset laskijat (lintuharrastajat, farmarit ym.) laskevat autoilla vakioreitinsä kaksi kertaa vuodessa, heinäkuussa (talvilaskenta) ja tammikuussa (kesälaskenta). Hopeakurkien lisäksi lasketaan trappien ja muidenkin suurien lintujen määriä reittien varrelta. Laskentoihin osallistuu joka vuosi yhä uusia ihmisiä, reittejä on joka puolella maata ja ilmapiiri lintujen ottamiseksi huomioon ympäristön hoidossa saa yhä suurempaa huomiota Etelä-Afrikassa. Oikein sydäntä lämmittää lukea näiden ihmisten, ja erityisesti maaseudun farmareiden (joiden mailla linnut asuvat), heränneestä innostuksesta suojella omaa kotiseutua ja sen lintuja. Hienoa! Viime vuosina hopeakurkien määrät ovat kohentuneet joillakin alueilla. CAR-laskentojen kotisivut: http://web.uct.ac.za/depts/stats/adu/p_car.htm.

De Mond Nature Reserve

Löysin De Hoopin opastuskeskuksen hyllyiltä esitelehtisiä seudun muista suojelualueista. Niiden joukosta De Mondin pieni luontoreservaatti rannikolla vaikutti mielenkiintoiselta (afrikanmeriharakka, afrikanpikkutiira), joten suuntasin seuraavaksi sinne, noin 60km De Hoopista lounaaseen.

Tämä pieni luontoreservaatti (9,5km²) sijaitsee kapean Heuningnesjoen suistossa. Korkeat valkoiset hiekkadyynit, "maitopuumetsät" (coastal milkfood forests) ja fynboskasvillisuus ovat alueen hallitsevat piirteet. De Mondilla on tärkeä sijansa afrikanpikkutiirien ja räyskien pesimäalueena. Myös harvinainen afrikanmeriharakka asustaa reservaatissa rauhallisilla rannoilla, suojassa ihmisten häirinnältä. Kiersin 7km pituisen "Sterna Trail" polun ja onnistuin näkemään afrikanmeriharakat (heti polun alussa riippusillan jälkeen vasemmalla), hietatyllejä ja muutamia mielenkiintoisia talvehtivia kahlaajia, kuten aavikkotyllejä. Valitettavasti afrikanpikkutiirat olivat ehtineet lähtemään talvehtimisalueilleen Namibian rannikoille. Vielä kaksi viikkoa sitten paikalla oli nähty 28 yksilöä. Tänä kesänä oli ollut 10 paria, joista kahdeksan parin pesä oli löydetty. Vuosi vuodelta poikasia on ollut enemmän. Afrikanpikkutiirat tulevat alueelle lokakuussa ja lähtevät tammi-helmikuussa, kertoi alueen valvoja.

- De Monden kotisivut: <http://www.capenature.org.za/index.php?fSectionId=78>

Leopard Trail, Marloth Nature Reserve

Marlothin luontoreservaatti sijaitsee aivan Bontebokin kansallispuiston lähellä, sen luoteispuolella. Matala vuoristofynboskasvillisuus ja pienet sirpaleet afromontane metsiä jyrkillä rinteillä ovat alueen luonnonpiirteitä. Yövyin yhden yön reservaatissa länsipäästä sattumalta löytämässäni maatalossa ja retkeilin seuraavana aamuna muutaman tunnin verran tilan hedelmätarhoissa ja vuoren rinteillä. Aamun havainnot olivat muun muassa mustakotkapari pesällään, kapinhemppo, metsähemppo, kalottihemppo, tuhkarvunnen, oliivirastas ja pesästä lähtenyt nuori malakiittikäki, jota täpläpriini vanhemmat ruokkivat. Lisäksi löytyi vuoriharmaasieppo, kirjoitöpsieppo, rusoduetlepinkäinen, idännokkipääsky, törmäkiitäjä, kapinhiirihaukka, pikkukotka, ruskopääkerttu, vihervahanokka, ruskopääsirkku ja varsin erikoisesti ihan tavallinen kuhankeittäjä, joka tapaili vähän lauluakin. Mustakotkilla on kaksi suurta pesää jyrkänteen hyllyillä ja ne kaartelivat komeasti näkyvillä. Maatila sijaitsee Swellendamin kaupungista noin 15km luoteeseen, tie nro R60:n varrella, sen pohjoispuolella; tien varressa on kyltti "Leopard Trail". Pieni tie johtaa hedelmätarhojen lomitse mukavan farmaripariskunnan talon pihalle. Yöpyminen vierastalossa maksoi vain 150 randia. Alueella on useita yöpymispaikkoja myös Swellendamin pikkukaupungissa ja Marlothin reservaatissa on yöpymismajoja patikoijia varten.

- Marloth Nature Reserve: <http://www.capenature.org.za/index.php?fSectionId=86>

Paarl Bird Sanctuary

Paarlin kaupungin jätevedenpuhdistamolla oli erinomaisesti vesilintuja. Paikka on lintuharrastajaystävällinen: tiet kiertävät altaiden ympärillä, lintupiiloja, piknikpöytiä jne. Kierrin alueen kolmessa tunnissa leppoisaan tahtiin evästaukoineen. Lajistoa olivat muun muassa kynsihanhi, pikkutavi, punanokkatavi, punanokkasorsa, afrikannokisorsa, afrikankuparisorsa, kapinlapasorsa ja ruskonarsku. Lisäksi kiljumerikotka, malakiittikalastaja, pikkutörmäpääsky, rantapaksujalka, afrikanruoko- ja rytikerttunen sekä hyvin yleisinä harmaapäälökki, valkosiipitiira, pikku-uikku ja kruununokikana. Sisääntuloportilla pitää kirjautua ennen kuin alueelle saa mennä sisään, auki päivittäin 07:00-19:00.

- Paarl BS linnut ja ajo-ohje: <http://www.sabirding.co.za/birdspot/010335.asp>
- Paarl BS kartta: <http://www.themaps.co.za/download/0apaarlbirds.pdf>

West Coast National Park ja läheiset rantakaupungit

Tämä kansallispuisto on ennen kaikkea kahlaajapaikka. Pari lintupiiloa on sijoitettu hyvillä paikoilla suuren laguunin rannoille (Langebaan Lagoon). Kansallispuiston saarissa, jotka sijaitsevat ulompana ja näkymättömissä laguunin rannoilta käsin katsottuna, pesii valtava määrä afrikanpingviinejä ym. merilintuja, mutta niille ei näyttänyt olevan pääsymahdollisuuksia. Lintujen lisäksi puiston vierailukeskuksen (Geelbek) luontonäyttelyt olivat oikein antoisia. Kansallispuistossa ei ole yöpymismahdollisuutta. Yövyin puiston lähellä, sen eteläpuolella pienessä Yzerfontein rantakaupungissa, josta löysin oikein mukavan ja suositeltavan yöpymispaikan (nettiosoite alla).

Odotellessani klo 06:00 puiston eteläosan portin avautumista kuului täplähuuhkajien huhuilua lähistöltä. Vaihdoin ystävällisen porttivahdin kanssa muutaman sanan kauniista aamusta ja jatkoin sitten kohti Geelbekin lintupiiloa laguunin rannalle. Tien varrella oli useita parvia kapinfrankoliineja ja kohta kukkulan laelle päästyäni eteen avautui suuri laguuni laajoine rantoineen. Sumuinen aamuvaippa leijui sen yllä, oli juuri se hetki aamusta kun kaikki näyttää niin pehmeältä ja kauniilta. Puna-antilooppi käyskenteli rauhallisesti nummella maistellen kasteisen lehden sieltä täältä. Kiire oli minultakin poissa, edessä uusi paikka ja mielessä vain aavistuksia mitä se tuo tullessaan.

Geelbek lintupiilo: Tämä suuri lintupiilo sijaitsee laguunin eteläosassa, lähellä Geelbekin vierailukeskusta. Lintupiilolle johtaa puolen kilometrin pitkösilta halki matalan "saltmarsh" kasvillisuuden. Afrikantyllejä, kuovisirrejä ym. oli jo pitkossillan varrella. Kävin paikalla varhain aamulla, jolloin kahlaajia oli vielä aika vähän, mutta tullessani uudestaan lintupiilolle puolenpäivän jälkeen vuoroveden laskiessa, oli kahlaajia saapumassa valtavia määriä yhä lisää, tosin kaikki tuttuja pesimälajeja meidän rannoiltamme vaatimattomissa talvipuvuissaan. Yhtäaikaisesti kieppuvat ja aaltoilevat parvet olivat kiehtovaa katseltavaa. Paikallista lajistoa olivat muun muassa kapinsorsa 3, punanokkatavi 2, mustasuohaukan lentopoikue, keltapäähaukka, ruokometsäkerttunen, muutama lampiheinäkerttu ja kapinkeltahemppo (hyvin yleinen). Laguuni on suuri, joten kaukoputki on välttämätön.

Pohjoinen lintupiilo: Aivan puiston pohjoisrajalla sijaitseva lintupiilo on upotettu jännästi osittain hiekan sisään, jolloin kahlaajat ja muut linnut ovat kivasti silmien korkeudella aivan piilon edessä, tarjoten loistavat kuvausmahdollisuudet. Kahlaajia oli todella runsaasti, ja täällä olivat myös laguunin flamingot ja monia tiiralajeja, parhaimpina yllätyksenä neljä afrikanpikkutiiraa. Kaksi afrikanmeriharakkaa tepasteli piilon edessä muiden mukana. Todella nautinnollinen tarkkailupaikka, jossa riitti lintuja katseltavaksi.

Afrikanmeriharakoita on jäljellä alle 5000 yksilöä.

Yzerfontein: Pieni rannikkokaupunki, tai oikeammin kesämökkikylä, sijaitsee kansallispuiston eteläreunalla. Aamuvarhain rantabulevardin kallioilla paistatteli aamuauringossa peräti 13 afrikanmeriharakkaa! Kauempana näkyvällä korkealla kalliosaarella kuivatteli kapinmerimetsoja 55, matalikkomerimetsoja 5 ja afrikanmerimetsoja 2.

Velddrif: Tämä rannikkokaupunki sijaitsee vajaa 50km kansallispuistosta pohjoiseen Bergjoen suistossa. Juuri ennen kaupunkiin saapumista on molemmin puolin tietä sillan kohdalla suola-altaita. Kävin kysymässä kulkuluvan sillan eteläpuolelta suolafirman konttorista (sijaitsee vasemmalla eli meren puolella) ja jätin auton heidän parkkipaikalleen. Lintuja näytti olevan paremmin sillan sisämaan puolella, joten otin kaukoputken mukaan, palasin takaisin tielle ja kiipesin aidan yli jatkaen noin kilometrin verran altaiden eteläreunaa myöten pysähtyen paikka paikoin tiirailemaan. Altailla oli muun muassa flamingoja n300, joiden joukosta löytyi kuin löytyikin pikkuflemingo - yksi ainokainen. Lisäksi kapinsorsa 2 paria, etelänselkälökkeja n300, afrikantylli, avosetteja, pitkäjalkoja ja tavalliset sirrit ja viklot. Altailla on havaittu myös ruskovyötylli. Paluumatkalla autolle tien ylitti kullanuskea kapinkobra, aika vonkale.

- West Coast NP kotisivut: http://www.sanparks.org/parks/west_coast/
- Majoitus Yzerfontein, suosittelen: <http://www.safarinow.com/go/SpearChukka/>

Kapkaupungin retkikohteet

Kapkaupungissa on retkikohteita vaikka useammaksi päiväksi. Olin näin matkan loppuvaiheessa jo löysäämässä tahtia ja vietin aika paljon aikaa vain laiskasti ja rennosti merelle kiikaroiden. Siihen puuhaan toi mukavaa haastetta erilaisten liitäjien etsiminen ja määrittäminen. Kaupungin länsirannoilla ja Hyväntoivonniemellä on muutamia kauniita paikkoja katsella ohilentäviä merimetsoja tai syöksysukeltavia kapinsuulia. Afrikanmeriharakkakin löytyi kaupungin länsirannoilta. Vaihteluksi kävin välillä parilla kosteikkokohteella. Koska esimerkiksi Cape Peninsulan kansallispuiston kasvillisuus on matalaa ja linnustollisesti vähälajista fynbosta, jätin sen syrjään omasta ohjelmastani, olihan fynboksen lajisto tullut nähdyksi jo aiemmissa retkikohteissa. Jätin myös kapinrastaan bongauksen väliin, olin kait lukenut liian monta matkaraporttia sen etsimisestä ja löytämisestä, että tuntui kuin olisin nähnyt sen jo itsekkin. Kaupungissa ollessani yövyin edullisesti kaksi yötä leirintäalueella Kommetjien niemelle vievän tien varrella.

Rietvlei Wetland Reserve: Isohko kosteikko ruovikkoineen ja lietteineen sijaitsee kaupungin pohjoislaidalla, lähellä meren rantaa (ajo-ohje ks. kotisivut alla). Lajistoa olivat muun muassa pelikaani 25, flamingo 150, afrikansuohaukka, avosetti 150 ja talvehtivia sirrejä ja vikloja. Portilla on pieni sisäänpääsymaksu. Parkkipaikka on vessarakennuksen kohdalla, josta jatketaan jalan polkua myöten kohti kosteikkoa ja edelleen pitkälle pitkossillalle, joka johtaa isolle lintupiilolle. Samalla kun kävin tässä kohteessa, niin poikkesin myös katsomassa aivan lähistöllä sijaitsevaa afrikanpingviinien kuntoutuskeskusta, jossa nämä hauskat veijarit uiskentelivat uima-altaassa.

- Rietvlei WR kotisivut: <http://home.worldonline.co.za/~friendsofrietvlei/>

Rondevlei Nature Reserve: Suurehko, pääasiassa ruovikoista ja avovesialueista koostuva kosteikko, sijaitsee kaupungin keskustan kaakkoispuolella (ajo-ohje ks. kotisivut alla). Suojelualueella on useita lintupiiloja ja korkea lintutorni. Lajistoa iltapäivän käynnillä olivat pelikaani 50, muutamat afrikankapustahaikarat ja kynsihanhet, ruskonarsku, afrikansuohaukka ja muuttohaukka sekä monet, näin matkan loppuvaiheessa jo "tavallisen" leiman saaneet kosteikkolajit.

- Rondevlei NR kotisivut: <http://www.rondevlei.co.za/frames.htm>

Afrikankapustahaikara, Rondevlei NR.

Kommetjie: Tämä kaupungin länsirantojen ulokemainen kulma toimi kohtuullisena merilintujen katselupaikkana etenkin päivänä, jolloin tuuli kovaa luoteesta. Tuulen kääntynyt kaakkoon ei seuraavana aamuna ollut paljoakaan katseltavaa. Kova tuuli toi linnut lähemmäksi, mutta kaukoputki oli silti välttämätön. Liitäjät hävisivät välillä aaltojen taakse ja putki täräsi tuulessa, joten helppoa ei ollut, mutta seuraavat tulivat nähdä: nokiliitäjä melko yleinen, pikkuliitäjä 2, isomeriliitäjä vähintään 5, muutamia merikihuja sekä töyhtö- ja riuttatiiroja. Kapinsuulia meni ohitse lähes jatkuvasti. Tarkkailupaikkana toimineen parkkipaikkakentän matalalla rantakalliolla oli afrikanmeriharakoita 2 + 5, töyhtömerimetsoja 3 ja matalikkomerimetso 1; kapinmerimetso ja afrikanmerimetso olivat yleisiä.

Ajo-ohje: Kaupungin keskustan suunnasta tultaessa (tie nro M65) on pienten liikerakennusten kohdalla tiukahko kaarre vasemmalle, käänny heti kaarteeseen jälkeen oikealle kohti rantaa (Imhoff Road kyltti) ja heti taas loivemmin oikealle. Näkyviin tulee isohko parkkikenttä meren rannalla. Siinä oli hyvä ja rauhallinen paikka aivan rannassa, vain joku satunnainen koiran ulkoiluttaja kävi vaihtamassa muutaman sanan silloin tällöin uteliaisuuttaan. Paikan rauhallisuudesta huolimatta olin varuillani ja pysyin tiukasti auton vieressä siltä varalta, että lähistölle olisi tullut epäilyttävän näköistä porukkaa – olinhan kuitenkin suurkaupungissa.

Bouldersin afrikanpingviinit: Kannattaa käydä katsomassa näitä veijareita. Boulders sijaitsee kaupungin itärannalla Simon's Townissa (matkan varrella Hyväntoivonniemelle) ja on helposti löydettävissä kylttien ansiosta. Siellä ne frakkipuvut tepastelivat pienellä hiekkarannalla tai nököttivät pesäkuoppiensa äärellä. Meille katselijoille oli tehty hienot polkusillat alueen reunalle, aivan lähelle pingviinejä. Boulders on paikka, jossa hymy on herkässä.

- Lisätietoja: <http://www.simonstown.com/tourism/penguins/penguins.htm#png06>

Hyväntoivonniemen kärki: Niemen lounaiskärjen parkkipaikalta lähtee polku ylös kalliolle, Afrikan lounaisimpaan kärkeen. Kallion päältä löytyi kiva tasanne merilintujen stajaukseen, tässä lajisto runsausjärjestyksessä: kapinsuula runsas, nokiliitäjä yleinen, tiirat yleisiä, isomeriliitäjä 5 ja keltanokkaliitäjä 5. Merimetsoja lentää jyrkänteen ohi jatkuvasti, suurin osa kapinmerimetsoja. Paikka on rauhallinen vain aamulla. Kymmenen jälkeen alkaa ruuhka kun porukat on saatu kerätyksi hotelleista, ahdettu busseihin ja kärrätty niemenkärjen parkkipaikalle pakollista kuvausrituaalia varten "Cape of Good Hope" kyltin edessä – vain harva viitsii kävellä ylös varsinaiselle niemen kärjelle.

Ensimmäinen afrikanpingviinipari pesi Bouldersissa 1983, nyt paikalla on yli 2000 vanhaa lintua.

Etelä-Afrikka 8.1. - 5.2.2005

Esa Ervasti
ervasti.esa@netti.fi

1 – Johdanto
2 – Pilanesberg, Nylsvley, Polokwane
3 – Kruger
4 – Muut kohteet
5 – Lajilistat: linnut ja eläimet

Lajilista

Lajit ovat siinä järjestyksessä kuin ne esitetty kenttäoppaassa *Birds of Southern Africa* (Ian Sinclair ym., kolmas painos 2002). Milloin määritys on perustunut pelkkään äänihavaintoon, olen tallentanut ääntelyn videolle ja verrannut sitä *Roberts' Multimedia Birds of Southern Africa* äänityksiin. Esimerkiksi harmaapäälepinkäinen, punarintakäki, sinikäki ja muutamat muut pysyttelivät valitettavan hyvin näkymättömissä tiheissä elinympäristöissään, mutta ääntelivät kiitettävän kuuluvasti, eräät käet kuuluivat jopa satojen metrien päähän. Kuten usein aiemminkin "ulkomaisissa" kenttäoppaissa, niin myös edellä mainitsemissani on eroteltuna lajeja, joita ei löydy Birdlife Suomen maailman lintujen lajilistasta. Mikäli olen näitä "splittauksia" havainnut, olen ottanut ne mukaan tähän lajilistaan, mutta sulkeilla merkittynä.

NP = National Park, NR = Nature Reserve, GM = Game Reserve, BS = Bird Sanctuary.

1. AFRIKANPINGVIINI — AFRICAN PENGUIN *Spheniscus demersus*
Kapkaupunki Boulders yleinen.
2. SILKKIUIKKU — GREAT CRESTED GREBE *Podiceps cristatus*
Paarl BS 2 / Rondevlei NR muutamia.
3. MUSTAKAULAIKKU — BLACK-NECKED GREBE *Podiceps nigricollis*
Paarl BS muutamia.
4. PIKKU-UIKKU — LITTLE GREBE *Tachybaptus ruficollis*
Paikoitellen yleinen.
5. ISOMERILIITÄJÄ — WHITE-CHINNED PETREL *Procellaria aequinoctialis*
Kommetjie vähintään 5 yksilöä kierteli edestakaisin melko lähellä rantaa kovan luoteistuulen ansiosta ja seuraavana päivänä myös Hyväntoivonniemen kärjessä puolenkymmentä kiertelijää.

6. NOKILIITÄJÄ — SOOTY SHEARWATER *Puffinus griseus*
Kommetjie ja Hyväntoivonniemi yleinen.
7. KELTANOKKALIITÄJÄ — CORY'S SHEARWATER *Calonectris diomedea*
Hyväntoivonniemi 5 kierteli kärjen edessä.
8. PIKKULIITÄJÄ — MANX SHEARWATER *Puffinus puffinus*
Kommetjie 2 yksilöä liiti hurjan aallokon seassa.
9. KAPINSUULA — CAPE GANNET *Morus capensis*
Kommetjie ja Hyväntoivonniemi yleinen.
10. AFRIKANMERIMETSO — WHITE-BREASTED CORMORANT *Phalacrocorax lucidus*
Nylsvley NR 1 / Polokwane BS 15 / Länsirannikolla Yzerfonteinissa sekä Hyväntoivonniemellä melko yleinen.
11. MATALIKKOMERIMETSO — BANK CORMORANT *Phalacrocorax neglectus*
Yzerfontein 5 / Kommetjie 1.
12. KAPINMERIMETSO — CAPE CORMORANT *Phalacrocorax capensis*
Yzerfontein 55 / Kommetjie ja Hyväntoivonniemi yleinen.
13. KAISLAMERIMETSO — REED CORMORANT *Phalacrocorax africanus*
Tämä pieni (50-55cm) merimetsolaji tuli tutuksi monilla paikoilla koko matkareittini varrella.
14. TÖYHTÖMERIMETSO — CROWNED CORMORANT *Phalacrocorax coronatus*
Kommetjien matalalla rantakalliolla oleili kolme töyhtömerimetsoa, kolmen muun merimetsolajin kanssa (afrikan-, kapin- ja matalikkomerimetsa).
15. AFRIKANKÄÄRMEKAULA — AFRICAN DARTER *Anhinga rufa*
Esiintyi useissa retkikohteissa matkan alusta aina loppuun Kapkaupunkiin saakka.
16. PELIKAANI — GREAT WHITE PELICAN *Pelicanus onocrotalus*
West Coast NP muutama / Rietvlei WR 25 / Rondevlei NR 50.
17. AFRIKANPELIKAANI — PINK-BACKED PELICAN *Pelecanus rufescens*
Mkhuze GR Nsumo Pan afrikanpelikaaneja lensi silloin tällöin lintutornin ohitse, ja samaisen jokialtaan piknikpaikalta pystyi näkemään myös niiden pesäyhdyskunnan kaukana vastarannalla rantapuiden latvoissa. Pelikaaniksi se on poikkeava, sillä se pyydystää kaloja yksin.
18. GOLJATHAIKARA — GOLIATH HERON *Ardea goliath*
Ennakko arveluistani poiketen goljathaikara ei ollutkaan harvinainen tai edes harvalukuinen, vaan näin sen useissa kohteissa, aina kuitenkin yksittäin tai korkeintaan kaksi yhdessä.
19. RUSKOHAIKARA — PURPLE HERON *Ardea purpurea*
Nylsvley NR muutamia.
20. HARMAAHAIKARA — GREY HERON *Ardea cinerea*
Melko harvalukuinen, tosin pieni kolonia osui kerran kohdalle Krugerissa.

21. KOBOLTTIHAIKARA — BLACK-HEADED HERON *Ardea melanocephala*
Melko yleinen paikoitellen, ruokailivat usein pelloilla kosteikkojen laitamilla.
22. JALOHAIKARA — GREAT EGRET *Egretta alba*
Muutamia harvakseltaan.
23. SILKKIHAIKARA — LITTLE EGRET *Egretta garzetta*
Pilanesberg NP muutama / Mkhuze GM Nsumo Pan muutama / Rondevlei NR yleinen.
24. LEHMÄHAIKARA — CATTLE EGRET *Bubulcus ibis*
Yleinen.
25. RÄÄKKÄHAIKARA — SQUACCO HERON *Ardeola ralloides*
Nylsvley NR 1 / Kruger NP Kanniedood Dam 1 / Mkhuze GM Nsumo Pan 2.
26. YÖHAIKARA — BLACK-CROWNED NIGHT-HERON *Nycticorax nycticorax*
Nylsvley NR muutama / Polokwane BS 1 / Paarl BS muutama.
27. KYYYRYHAIKARA — GREEN-BACKED HERON *Butorides striatus*
Pilanesberg NP 1 / Polokwane BS 1 / Kruger NP Shingwedzijoki 1 ja Letabajoki 1.
28. PIKKUHAIKARA — LITTLE BITTERN *Ixobrychus minutus*
Nylsvley NR Dabchick lintutorni 1 / Polokwane BS 1.
29. MUSTAHAIKARA — BLACK STORK *Ciconia nigra*
Kruger NP Grootvlei Dam a13 ja Olifantsjoen sillalta a6 (tie nro H1-5).
30. SAVANNIHAIKARA — ABDIM'S STORK *Ciconia abdimii*
Lesothon luoteisrajan tuntumassa, vähän matkaa Ficksburgin kaupungin itäpuolella, maantie R26:n varrella, oli 6 savannihaikaraa pellolla (samalla paikalla myös kaljuiibiksiä a17!).
31. KATTOHAIKARA — WHITE STORK *Ciconia ciconia*
Yleinen.
32. AFRIKANIIBISHAIKARA — YELLOW-BILLED STORK *Mycteria ibis*
Useilla maan koillisosan suojelualueilla melko yleinen, muun muassa Mkhuze GR useita kymmeniä.
33. AFRIKANMARABU — MARABOU STORK *Leptoptilos crumeniferus*
Kruger NP Shingwedzjoen rantamalla 4, Lower Sabie leirin Sunset Dam lammella a22 ja lisäksi muutamia yksittäisiä eri puolilla Krugeria.
34. AFRIKANSATULAHAIKARA — SADDLE-BILLED STORK *Ephippiorhynchus senegalensis*
Kruger NP Shingwedzjoen Kanniedood Dam 1 pari kahtena päivänä (vaikuttaa varmalta paikalta?). Lisäksi myös: Kruger NP Grootvlei Dam 1/1, Satara Camp H1-3:n varrella 1 kelon latvassa. Kaikkiaan Krugerissa on 30 pesivää paria ja yhteensä 100-120 yksilöä – eli huomattavasti vähemmän kuin esim. geardeja (n.250).
35. AFRIKANRAKONOKKA — AFRICAN OPENBILL *Anastomus lamelligerus*
Kruger NP esiintyi eri puolilla puistoa melko yleisenä korkeiden rantametsien varjostamilla jokivarsilla sekä myös avoimemmilla, eläimiä varten tehdyillä juomapaikoilla.

36. PIISPAHAIKARA — WOOLLY-NECKED STORK *Ciconia episcopus*
 Kruger NP Luvuvhujoki 1, Olifantsjoen sillalta 1 ja Ratel Pan Bird Hide a3 korkealla etelään / Mkhuze GR Kumasinga Hide 1 / Dlinza Forest a5 kaartelevaa metsän yllä.
37. FLAMINGO — GREATER FLAMINGO *Phoenicopterus ruber*
 West Coast NP muutamia kymmeniä / Velddrifin rantakaupungin suola-altailta 300 / Rietvlei WR 125.
38. PIKKUFLAMINGO — LESSER FLAMINGO *Phoenicopterus minor*
 Velddrifin rantakaupungin suola-altailta noin kolmensadan flamingon joukosta löytyi yksi pikkuflamingo, huh.
39. AFRIKANKAPUSTAHAIKARA — AFRICAN SPOONBILL *Platalea alba*
 Krugerin kansallispuistossa muutamia siellä täällä jokivarsilla ja patoaltailla. Muualla: Pilanesberg NP 1 ylilentävä / Mkhuze GM Nsumo Pan 2 / West Coast NP Geelbek Bird Hide 20 / Rondevlei NR muutama.
40. VASARAPÄÄHAIKARA — HAMERKOP *Scopus umbretta*
 Vasarapäähaikeita oli melkein päivittäin vesistöisillä alueilla, etenkin jokien varsilla.
41. HADADAIIBIS — HADEDA IBIS *Hagedashia hagedash*
 Yleinen.
42. KALJUIIBIS — SOUTHERN BALD IBIS *Geronticus calvus*
 Golden Gate Highlands NP korppikotkahaaskan lähellä 2 / Lesothon luoteisrajan tuntumassa, vähän matkaa Ficksburgin kaupungin itäpuolella maantie R26:n varrella a17.
43. PRONSSI-IIBIS — GLOSSY IBIS *Plegadis falcinellus*
 Harvakseltaan muutamissa paikoissa.
44. PYHÄIIBIS — AFRICAN SACRED IBIS *Threskiornis aethiopicus*
 Yleinen.
45. KYNSIHANHI — SPUR-WINGED GOOSE *Plectropterus gambensis*
 Pieninä parvina siellä täällä vesistöjen äärellä kuin myös pelloilla. Kuitenkin selvästi vähälukuisempi kuin afrikanhanhi.
46. AFRIKANHANHI — EGYPTIAN GOOSE *Alopochen aegyptiacus*
 Paikoin hyvin yleinen, joskus sadoittain.
47. KAPINSORSA — SOUTH AFRICAN SHELDUCK *Tadorna cana*
 West Coast NP Geelbek lintupiilo 3 / Velddrif suola-altaat 4.
48. KYHMYSORSA — COMB DUCK *Sarkidiornis melanotos*
 Kruger NP Klopperfontein lammella 3, Shingwedzijoella 2, Letabajoella 1 ja S39:n varrella kelon latvassa Timbavatijoen rantametsässä 4 / Mkhuze GR Kumahlahlan piilokojulla yksi pari.
49. NAAMIOVIHELTTÄJÄSORSA — WHITE-FACED DUCK *Dendrocygna viduata*
 Yleinen.
50. RUSKOVIHELTTÄJÄSORSA — FULVOUS DUCK *Dendrocygna bicolor*
 Nylsvley NR Vogelfontein 1.

51. RUSKONARSKU — SOUTHERN POCHARD *Netta erythrophthalma*
Paarl BS 1 / Rondevlei NR 1.
52. AFRIKANKUPARISORSA — MACCOA DUCK *Oxyura maccoa*
Paarl BS 1 poikue.
53. KELTANOKKASORSA — YELLOW-BILLED DUCK *Anas undulata*
Nylsvley NR Vogelfontein 2 / Polokwane BS 1 / Dullstroom Middelpunt Vlei 2 / Paarl BS
muutama.
54. AFRIKANNOKISORSA — AFRICAN BLACK DUCK *Anas sparsa*
Kruger NP Witsandin juomapaikalla 1 (Punda Marian leirin alueella) / Ivala Guest Lodge
vuolaasti virtaavassa Mooiyoessa 1 / Paarl BS 2.
55. KAPINLAPASORSA — CAPE SHOLEVER *Anas smithii*
Paarl BS muutama.
56. PUNANOKKATAVI — CAPE TEAL *Anas capensis*
Paarl BS 2 / West Coast NP Geelbek lintupiilo 2.
57. PUNANOKKASORSA — RED-BILLED TEAL *Anas erythrorhyncha*
Kruger NP Shawu nro 3 juomapaikalla tie nro S50:n varrella yksi pari / Paarl BS 3.
58. PIKKUTAVI — HOTTENTOT TEAL *Anas punctata*
Nylsvley Nature Reserve Vogelfontein 4 / Kruger NP Shawu nro 3 juomapaikalla yksi
pari / Mkhuze GM Nsumo Pan 1 / Paarl BS 2.
59. KORVAKORPPIKOTKA — LAPPET-FACED VULTURE *Aegyptus tracheliotus*
Kruger NP, lähellä Sataran leiriä S100:n varrella, kaarteli korkealla hiljakseen kaksi
harvinaista korvakorppikotkaa ja kaksi savannikorppikotkaa, kaikki vanhoja lintuja ja
matkalla itäänpäin.
60. KIRJOKORPPIKOTKA — WHITE-HEADED VULTURE *Aegyptus occipitalis*
Kruger NP Punda Maria Gate 1, S56:n varrella 1 puussa ja Ratel Pan lintupiilo 1
korkealla etelään.
61. KAPINKORPPIKOTKA — CAPE VULTURE *Gyps coprotheres*
Oliviershoekpass, lähellä Sterkfontein patoallasta 3 kaartelevaa (Golden Gate
kansallispuiston itäpuolella).
62. SAVANNIKORPPIKOTKA — WHITE-BACKED VULTURE *Gyps africanus*
Kruger NP yleinen / Mkhuze GR 1.
63. PARTAKORPPIKOTKA — LAMMERGEIER *Gypaetus barbatus*
Golden Gate Highlands NP korppikotkahaaskalla 1 esiainuinen kiertelemässä. Etelä-
Afrikan ja Lesothon pieni populaatio Drakensbergin vuoristoalueella on 200 parin
suuruinen (1992).
64. HUPPUKORPPIKOTKA — HOODED VULTURE *Necrosyrtes monachus*
Kruger NP Ratel Pan lintupiilo 1 (korkealla ylitse) ja tie nro H1-3:n varrella lähellä
Sataraa kirahvihaaskan lähellä 2 puussa.
65. KILJUMERIKOTKA — AFRICAN FISH EAGLE *Haliaeetus vocifer*
Yleinen.

66. SÄÄKSI — OSPREY *Pandion haliaetus*
Velddrif suola-altaat 1.
67. LIITOKOTKA — BATELEUR *Terathopius ecaudatus*
Kruger NP päivittäin muutamia yksilöitä.
68. RUSKOKÄÄRMEKOTKA — BROWN SNAKE-EAGLE *Circaetus cinereus*
Ruskokäärme Kotka oli Krugerin kansallispuiston pohjoisosassa päivittäinen näky / Mkhuze GR 1.
- (BLACK-CHESTED SNAKE-EAGLE *Circaetus pectoralis*)
Nylsvley NR 1 kaarteli tulvaniityn ja metsänreunan yllä. Ei löydy Birdlife Suomen lajilistasta, eli ilmeisesti kyseessä on vain kenttäoppaan splittaus ruskokäärme Kotkasta (*Circaetus cinereus*).
69. PIKKUKILJUKOTKA — LESSER SPOTTED EAGLE *Aquila pomarina*
Mkhuze GR 1.
70. SAVANNIKOTKA — TAWNY EAGLE *Aquila rapax*
Kruger NP melko yleinen.
71. MUSTAKOTKA — VERREAUX'S EAGLE *Aquila verreauxii*
Karoo NP Klipspringer Pass 1 pari näköalapaikan jyrkänteellä, lähtien sitten saalistusmailleen / Marloth NR Leopard Trail 1 pari pesäjyrkänteellään.
72. GASELLIKOTKA — MARTIAL EAGLE *Hieraaetus bellicosus*
Modimollen (vanha nimi Nylstroom) jälkeen R101:n varrella näkyi idän puolella tasaisten viljelysten ja niittyjen keskellä mahtava, lähes tasalaken vuori. Se piti saada videolle, joten pysähdyin erälle levähdyspaikalle kuvaamaan. Samalla kiikaroin ympäristöä ja huomasin valtavan kotkan kaartelemassa. Äkkiä kaukoputki peräkontista ja kohta katsoin upeaa gasellikotkaa, vanha lintu. Muualla: Kruger NP Luvuvhujoen sillalta 1 juv.
73. KEISARIJALOKOTKA — AFRICAN CROWNED EAGLE *Spizaetus coronatus*
Dlinza Forest 1 (tornista kaukoputkella ennen puoltapäivää).
74. TÖYHTÖKOTKA — LONG-CRESTED EAGLE *Spizaetus occipitalis*
Neljä havaintoa maan koillisosan alueelta, kaikki maanteiden puhelintopilla tähyttämässä.
75. AFRIKANVUORIKOTKA — AFRICAN HAWK-EAGLE *Hieraaetus spilogaster*
Kruger NP Shingwedzjoen varrella (tie nro S50) yksi nuori afrikanvuorikotka puussa joenrantametsän reunalla (vaaleat siipipaneelit verrattuna afrikanpikkukotkaan).
76. PIKKUKOTKA — BOOTED EAGLE *Hieraaetus pennatus*
Kruger NP S3:n varrella lähellä Pretoriuskopin leiriä 1 / Karoo NP Klipspringer Pass 1 / Marloth NR Leopard Trail 1.
77. KAPINHIIRIHAUKKA — JACKAL BUZZARD *Buteo rufofuscus*
Entumeni 1 / Golden Gate Highlands NP 1 / Swartberg Pass 1 / Marloth NR Leopard Trail 1 / Yzerfontein tie nro R27:n varrella 1.
78. SIROKOTKA — WAHLBERG'S EAGLE *Hieraaetus wahlbergi*
Kruger NP 3 havaintoa eri puolilta Krugeria (2 vaaleaa, 1 tumma muoto).
79. HIIRIHAUKKA — EURASIAN BUZZARD *Buteo buteo*
Melko yleinen. Käyttämässäni kenttäoppaassa hiirihaukka on spilattu kahdeksi lajiksi:

Forest Buzzard *B. trizonatus* (metsät, paikallinen pesimälaji) ja Steppe Buzard *B. vulpinus* (avomaat, talvehtija).

80. ROSVOHAUKKA — AFRICAN HARRIER-HAWK *Polyboroides typus*
Kruger NP muutamia havaintoja.
81. AFRIKANSUOHAUKKA — AFRICAN MARSH-HARRIER *Circus ranivorus*
Greater St Lucia WP 1 / Rietvlei WR 1 / Rondevlei NR 1.
82. RUSKOSUOHAUKKA — EURASIAN MARSH-HARRIER *Circus aeruginosus*
Nylsvley NR Vogelfontein tulvaniityllä 2 saalistamassa.
83. MUSTASUOHAUKKA — BLACK HARRIER *Circus maurus*
Bontebok NP 1ad / West Coast NP Geelbek lintupiilo 1ad2juv.
84. AROSUOHAUKKA — PALLID HARRIER *Circus macrourus*
Kruger NP Shingwedzijoki 1 koiras, Nshawu nro 3 juomapaikalla 1 koiras ja H6:n varrella 1 koiras.
85. KAPINLAULUHAUKKA — SOUTHERN PALE CHANTING GOSHAWK *Melierax canorus*
Colesberg - Richmond kaupungien välillä 2 puhelintopilla / Karoo NP Lammertjesleegte Loop 1 pari pesällä.
86. HAARAHUKKA — BLACK KITE *Milvus migrans*
Paikoin yleinen.

(YELLOW-BILLED KITE *Milvus aegypticus*)
Kruger NP lähellä Shingwedzin leiriä kaarteli kaksi kokonaan keltanokkaista haarahaukkaa. Kenttäoppaassa tämä keltanokkainen on oma lajinsa, mutta Birdlife Suomen lajilistasta sitä ei löydy.
87. LIITOHUKKA — BLACK-SHOULDERED KITE *Elanus caeruleus*
Melko yleinen avomailla.
88. PIKKULAULUHAUKKA — GABAR GOSHAWK *Melierax gabar*
Kruger NP Punda Maria - Shingwedzi leirien välillä tie nro H1-7:n varrella kauniskuvioinen ja värinen pikkulauluhaukka nousi maasta, kaarteli matalalla tien yllä ja lähti matkalentoon. Pienestä koosta päätellen ilmeinen koiras.
89. AFRIKANVARPUSHUKKA — LITTLE SPARROWHAWK *Accipiter minullus*
Kruger NP Klopperfontein Dam 1 koiras (Punda Maria leirin alue) / Dullstroom De Berg Pass tie nro R577:n varrella 1 kaarteleva / Mkhuze GR 1.
90. KELTAPÄÄHAUKKA — LANNER FALCON *Falco biarmicus*
West Coast NP Geelbek lintupiilon lähellä 1 subad.
91. MUUTTOHAUKKA — PEREGRINE FALCON *Falco peregrinus*
Rondevlei NR 1.
92. NUOLIIHAUKKA — EURASIAN HOBBY *Falco subbuteo*
Kruger NP Punda Gate Road tie nro H13-2:n varrella 1ad.

93. AMURINHAUKKA — AMUR FALCON *Falco amurensis*
Suurilla viljelyaukeilla tai vastaavilla avomailla hyvin yleinen, joskus langoilla kymmenittäin kuin pääskysyä!
94. PIKKUTUULIHAUKKA — LESSER KESTREL *Falco naumanni*
Colesberg - Richmond (tie nro N1) kaupungien välillä kymmenittäin suurilla avomailla.
95. ROCK KESTLER — TUULIHAUKKA *Falco tinnunculus (rupicolis)*
Yleinen muun muassa Golden Gate Highlands NP.
96. KOSTEIKKOFRANKOLIINI — SWAINSON'S SPURFOWL *Francolinus swainsonii*
Hyvin yleinen matkareittini pohjoisosan retkikohteissa, jossa niiden kovat ja äänekkäät, erittäin karheen käheät huutosarjat kuuluivat olennaisena osana maisemaan varhain aamuhämärissä ja uudestaan illalla auringon laskiessa.
97. KAPINFRANKOLIINI — CAPE FRANCOLIN *Francolinus capensis*
Bontebok NP leirialueen nurmikoilla ja "akaasiapolulla" muutamia / West Coast NP yleinen, etenkin aamulla teiden varsilla.
98. NATALINFRANKOLIINI — NATAL FRANCOLIN *Francolinus natalensis*
Yleinen matkareittini pohjoisosan retkikohteissa.
99. HARMAASIPIFRANKOLIINI — GREY-WINGED FRANCOLIN *Francolinus levaillantoides*
Karoo NP Lammertjesleegte Loop aloittivat laulunsa (kiekuntansa) välittömästi kun yön pimeyteen tuli uuden päivän vaalea aavistus. Äänet kantoivat usean sadan metrin päähän ja kaukaa tavoitinkin kiikariin ruohotuppaiden ja matalien pensaiden lomassa häärivän kanalintuparven, ehkä noin kymmenkunta yksilöä. Sen sijaan vain parinkymmenen metrin päässä innokkaasti ääntelevät harmaasiipifrankoliinit osasivat aina pysyä harmittavasti pensaiden ja kivien takana piilossa. Seuraavana päivänä yksi parvi lähti edestäni lentoon Fonteinjieskloof polulla.
100. HARLEKIINIFRANKOLIINI — RED-WINGED FRANCOLIN *Francolinus levaillantii*
Dullstroom Middelpunt Vlein aidatun kosteikon reunamilla äänteleviä klo 06:30. Yksinkertaisempi, puhtasrytmisempi ja vähemmän poukkoileva kuin harmaasiipifrankoliinin ääni.
101. VIIRUSIPIFRANKOLIINI — CRESTED FRANCOLIN *Francolinus sephaena*
Yleinen muun muassa Pilanesbergin ja Krugerin kansallispuistoissa, aamuisin usein teiden varsilla.
102. HELMIKANA — HELMETED GUINEAWOLF *Numida meleagris*
Paikoin yleinen.
103. TÖYHTÖHELMIKANA — CRESTED GUINEAFOWL *Guttera edouardi*
Kruger NP Luvuvhujoki tie nro S64 varhain aamulla a12 nokkimassa tuoreita norsujen lantakasoja.
104. STRUTSI — COMMON OSTRICH *Struthio camelus*
Yleinen useimmilla suojelualueilla.
105. VIIRIÄINEN — COMMON QUAIL *Coturnix coturnix*
Muutamilla paikoilla äänteleviä.

106. AFRIKANUIKKUKANA — AFRIKAN FINFOOT *Podica senegalensis*
Etukäteistiedon perusteella etsin tätä harvinaisuutta Krugerin kansallispuiston Skukuzan leirin läheisiltä silloilta, jokimaastoja hyvin tarkkaan kiikaroiden. Viimeisellä sillalla onnisti, eli H1-2:n tien isolta sillalta (se silta, jonka kohdalla Marula Loop tien itäpäätä yhtyy H1-2 tiehen). Sillalta katsottuna alajuoksun puolella (N-puolella), näkyi kiikarilla kaukana matalalla rantakalliolla jokin tummahko, linnun näköinen hahmo, joka liikkui ajoittain. Olisikohan? Kaivoin kaukoputken takapenkiltä ja asetin sen käsivaralta sivuikkunan päälle nojaamaan - ja kyllä, se on ARFIKANUIKKUKANA! Punaiset suuret räpyläjalat näkyivät suorastaan räikeästi, sekä pitkä kaula ja nokka, kurkku on harmaa eli se on koiras. Lintu puuhaili pukuaan putsailien ja tepasteli välillä kalliolla edestakaisin kunnes laskeutui nopeasti virtaavaan Sabiejokeen häviten saraikon taakse.
107. KRUUNUNOKIKANA — RED-KNOBBED COOT *Fulica cristata*
Yleinen.
108. LIEJUKANA — COMMON MOORHEN *Gallinula chloropus*
Yleinen.
109. PIKKULIEJUKANA — LESSER MOORHEN *Gallinula angulata*
Kruger NP Klopperfontein juomapaikalla 1 vanha lintu (S61:n varrella, Punda Maria leirin lähialue).
110. SULTTAANIKANA — PURPLE GALLINULE *Porphyrio porphyrio*
Nylsvley NR Vogelfontein muutama / Paarl BS muutama / Rondevlei NR yleinen.
111. KURNULIEJUKANA — ALLEN'S GALLINULE *Porphyrio alleni*
Nylsvley NR Vogelfontein Dabchick lintutornin edustalla näkyi muutama kurnuliejukana aina silloin tällöin vesikasvillisuuden reunamilla. Kurnuliejukana on harvalukuinen pesimälintu Etelä-Afrikan koillisosien tulvakosteikoilla joulukuussa.
112. MUSTAHUITTI — BLACK CRAKE *Porzana flavirostra*
Yleinen ja melko helposti näkyvillä oleva rantakana.
113. AFRIKANJASSANA — AFRICAN JACANA *Actophilornis africana*
Nylsvley NR Vogelfontein tulvaniityllä hyvin yleinen. Jatkossa yleinen muuallakin, esiintyi melko vaatimattomilla lammilla, jos vain jonkun verran rehevää vesikasvillisuutta.
114. HOPEAKURKI — BLUE CRANE *Anthropoides paradisea*
Dullstroom 2 / De Hoop luontoreservaattiin johtavan maalaistien varrella useita pieniä parvia.
115. SIHTEERI — SECRETARYBIRD *Sagittarius serpentarius*
Kruger NP Grootvlei Dam (tie nro S50) 1 pari / Bontebok NP 1 pari.
116. KAPINTRAPPI — LUDWIG'S BUSTARD *Neotis ludwigii*
Colesberg - Richmond kaupungien välillä (tie nro N1) 3 + 2 + 1. Valitettavasti kaikki olivat melko kaukana tiestä, joten en onnistunut saamaan niitä videolle.
117. SINITRAPPI — BLUE KORHAAN *Eupodotis vigorsii*
Ajettuani Colesbergin kaupungista noin kahdeksan kilometriä lounaaseen (valtatie N1) huomaa vasemmalla puolellani matalassa, kuivuneessa ruohikossa jonkinlaisen linnun hahmon. Trappi! Jarrutus ja U-käännös takaisin, onneksi liikennettä hyvin vähän, vain joitakin satunnaisia rekkoja. Kyllä se on trappi, hieno sinitrappi! Kaksi koirasta ja yksi naaras. Sinitrappi asustaa harvalukuisena avoimilla ruohostomailla, niin karoolla kuin

viljelymailla, liikkuen yleensä kolmen linnun "pesintäryhminä" (kaksi koirasta ja yksi naaras).

118. KAPUSTATRAPPI — BLACK-BELLIED BUSTARD *Eupodotis melanogaster*
Kruger NP lähellä Sataran leiriä tie nro H6:n varrella, patsasteli pienehkö kaulustrappikoiras vain parinkymmenen metrin päästä tiestä. Maasto oli muuta ympäristöä avoimempi ja heinikkoisempi, ja trappi sattui olemaan heinikon matalakasvuisimmassa osassa, ilmankos pisti silmään. Sain seurata sitä pitkään ja sain mukavasti videollekin kun se esitti erään kaikkein huvittavimmista soidinesityksistä mitä lintumaailmassa olen nähnyt: ensiksi kaula suoraksi ja nokka taivasta kohden lyhyt kurahdus, jonka jälkeen heitti välittömästi kaulan matalaksi selän päälle ja päästi toisen vielä hauskemman äänen: "poks!", aivan kuin avaisi pullon korkin. Sen jälkeen patsasmaisen vakavasti paikallaan kymmenkunta sekuntia ja sama komiikka uudestaan. Trappi oli tietenkin ihan tosissaan, mutta väkisininkin pääsee edelleenkin naurunpyrskähdys kun katson esityksen videolta. Lisäksi muualla: naaras lähti aivan läheltä lentoon Iphava polulla, Greater St Lucia Wetland Park.
119. AFRIKANMERIHARAKKA — AFRICAN BLACK OYSTERCATCHER
Haematopus moquini
De Mond NR 1 pari Heuningnesjoen suistossa, avoimella hiekkarannalla / West Coast NP puiston N-pään lintupiilo 2 / Yzerfontein rantabulevardin kallioilla a13 varhain aamulla / Kapkaupunki Kommetjie 2 + 5.
120. PITKÄJALKA — BLACK-WINGED STILT *Himantopus himantopus*
Paikoin yleinen.
121. AVOSETTI — PIED AVOCET *Recurvirostra avosetta*
De Hoop NR järvellä muutamia avosetteja / Velddrif suola-altailla 2 / Rietvlei WR 150.
122. TYLLI — COMMON RINGED PLOVER *Charadrius hiaticula*
Mkhuze GM Nsumo Pan 2 / De Mond NR 1 / West Coast NP muutama.
123. KOLMIVYÖTYLLI — THREE-BANDED PLOVER *Charadrius tricollaris*
Yleinen.
124. AFRIKANTYLLI — KITTLITZ'S PLOVER *Charadrius pecuarius*
Paikoin melko yleinen.
125. HIETATYLLI — WHITE-FRONTED PLOVER *Charadrius marginatus*
De Mond NR 3 / West Coast NP puiston N-pään lintupiilo muutama.
126. AAVIKKOTYLLI — GREATER SAND PLOVER *Charadrius leschenaultii*
De Monde NR 6.
127. KRUUNUHYYPPÄ — CROWNED LAPWING *Vanellus coronatus*
Harvakseltaan luonnonympäristöissä, useammin kaupungien nurmikentillä ym.
128. TUHKAHYYPPÄ — AFRICAN WATTLED LAPWING *Vanellus senegallus*
Nylsvley NR Vogelfontein laajan saraikon luoteisosan kuivemmalla reunalla lenteli levottomasti 4 tuhkahyyppää / Dullstroom 1 eräällä karjan juomalammella.
129. SEPPÄHYYPPÄ — BLACKSMITH LAPWING *Vanellus armatus*
Hyvin yleinen kaikenlaisten vesistöjen rantamilla, kunhan ne olivat riittävän avoimia.

130. TUNDRAKURMITSA — GREY PLOVER *Pluvialis squatarola*
De Mond NR 1 / West Coast NP yleinen.
131. SUOKUKKO — RUFF *Philomachus pugnax*
Paikoin yleinen.
132. ISOSIRRI — RED KNOT *Calidris canutus*
West Coast NP puiston N-pään lintupiilo a9.
133. KUOVISIRRI — CURLEW SANDPIPER *Calidris ferruginea*
Yleinen.
134. PULMUSSIRRI — SANDERLING *Calidris alba*
West Coast NP puiston N-pään lintupiilo yleinen.
135. PIKKUSIRRI — LITTLE STINT *Calidris minuta*
Yleinen.
136. RANTASIPI — COMMON SANDPIPER *Actitis hypoleucos*
Pilanesberg NP muutama / Kruger NP Shingwedzijoki 1 / Paarl BS 2.
137. LIRO — WOOD SANDPIPER *Tringa glareola*
Melko yleinen sopivilla paikoilla.
138. VALKOVIKLO — COMMON GREENSHANK *Tringa nebularia*
Yleinen.
139. LAMPIVIKLO — MARSH SANDPIPER *Tringa stagnatilis*
Yleinen.
140. PUNAKUIRI — BAR-TAILED GODWIT *Limosa lapponica*
De Mond NR 1 / West Coast NP 1.
141. PIKKUKUOVI — COMMON CURLEW *Numenius phaeopus*
De Mond NR 1 / West Coast NP yleinen.
142. ISOKUOVI — EURASIAN CURLEW *Numenius arquata*
De Mond NR muutama / West Coast NP 1.
143. KULTAKURPPO — GREATER PAINTED-SNIPE *Rostratula benghalensis*
Kruger NP:n äärimmäisessä pohjoisosassa, Luvuvhujoen sillalla, huomasi kultakurpon (koiras) kahlilemassa matalassa vedessä aivan näkyvästi, metrien päässä mistään suojaavasta kasvillisuudesta, jossa tämän lajin pitäisi yleensä piileskellä (kirjatietojen mukaan).
144. AFRIKANKURPPA — AFRICAN SNIPE *Gallinago nigripennis*
Dullstroom 1.
145. KARIKUKKO — RUDDY TURNSTONE *Arenaria interpres*
West Coast NP muutamia.
146. SUOMUPAKSUJALKA — SPOTTED THICK-KNEE *Burhinus capensis*
Melko yleinen.
147. RANTAPAKSUJALKA — WATER THICK-KNEE *Burhinus vermiculatus*
Kruger NP Klopfontein Dam 1 (Punda Maria leirin alueella), Shingwedzjoen varrella

- yleinen (etenkin Kanniedood Dam) ja Skukuza Sabiejoki 1 / Mkhuze GM Nsumo Pan 2 / Paarl BS 2.
148. MERIKIHU — PARASITIC JAEGER *Stercorarius parasiticus*
Kommetjie muutamia.
149. ETELÄNSELKÄLOKKI — KELP GULL *Larus dominicanus vetula*
De Hoop NR 1 / De Mond NR muutamia / Velddrif suola-altaat n.300 / ynnä muualla länsirannikolla.
Käyttämässäni kenttäoppaassa eteläisessä Afrikassa pesivät etelänselkälokit on luokiteltu omaksi lajikseen "Cape Gull" (tummasilmäisiä), mutta Birdlife Suomen lajilistan mukaan "Cape Gull" lokkien katsotaan olevan kuitenkin vain etelänselkälokin *L. dominicanus* (Etelä-Amerikka, Australia ym.) alalaji *L. d. vetula*. Tämä "Cape Gull" on aikamoinen pesärosvo, lisätietoa: http://web.uct.ac.za/depts/stats/adu/species/sp312_00.htm.
150. RÄYSKÄ — CASPIAN TERN *Sterna caspia*
Rietvlei WR 2 / Rondevlei NR 3.
151. HARMAAPÄÄLOKKI — GREY-HEADED GULL *Larus cirrocephalus*
Yleinen länsirannikon ja Kapkaupunkin alueella.
152. TÖYHTÖTIIRA — SWIFT TERN *Sterna bergii*
De Mond NR muutamia / West Coast NP yleinen.
153. RIUTTATIIRA — SANDWICH TERN *Sterna sandvicensis*
West Coast NP yleinen.
154. KALATIIRA — COMMON TERN *Sterna hirundo*
Yleinen länsirannikolla ja Hyväntoivonniemellä.
155. AFRIKANPIKKUTIIRA — DAMARA TERN *Sterna balaenarum*
West Coast NP puiston N-pään lintupiilon rannalla 4 (läpimuutolla pohjoiseen).
156. VALKOSIIPITIIRA — WHITE-WINGED TERN *Chlidonias leucopterus*
Dullstroom Middelpunt Vlei muutama / Mkuzi GM Nsumo Pan muutama / Paarl BS yleinen.
157. VALKOPOSKITIIRA — WHISKERED TERN *Chlidonias hybridus*
Dullstroom 1ad Ijuv.
158. AFRIKANTÄPLÄKYHKEY — SPECKLED PIGEON *Columba guinea*
Lähes kaikkialla koko matkan varrella melko yleinen kyyhkylaji. Esimerkiksi eräs hyvä esiintymä oli Golden Gate Highlands kansallispuiston jyrkänteet heti leirialueen yläpuolella.
159. OLIIVIKYYHKEY — AFRICAN OLIVE-PIGEON *Columba arquatrix*
Dullstroom puuttomien laidunmaiden keskelle istutetun männikkörivin korkeissa latvoissa muutama / Bontebok NP 1.
160. AFRIKANSEPELKYYHKEY — EASTERN BRONZE-NAPED PIGEON *Columba delegorguei*
Dlinza Forest useita äänessä. Laji on Etelä-Afrikassa hyvin harvinainen, vain Dlinzan sekä Ngoyen suojelluissa metsiköissä vielä melko yleinen.

161. LUUMUKYYHKY — LEMON DOVE *Aplopelia larvata*
Dlinza Forest melko yleinen, oleilivat useimmiten joko maassa tai muutaman metrin korkeudella oksistossa.
162. VAIKERTAATURTURIKYYHKY — AFRICAN MOURNING DOVE *Streptopelia decipiens*
Kruger NP Letaban ja Sataran leireissä yleinen.
163. SAVANNITURTURIKYYHKY — RED-EYED DOVE *Streptopelia semitorquata*
Monin paikoin melko yleinen.
164. AROTURTURIKYYHKY — CAPE TURTLE-DOVE *Streptopelia capicola*
Erittäin yleinen lähes kaikenlaisissa elinympäristöissä. Maanteillä älyisivät vasta viime tipassa lähteä lentoon lähestyvän auton edestä. Monta kertaa pelkäsin ajavani päälle.
165. PALMUKYYHKY — LAUGHING DOVE *Streptopelia senegalensis*
Paikoitellen hyvin yleinen.
166. AFRIKANVIHERKYYHKY — AFRICAN GREEN-PIGEON *Treron calva*
Paikoitellen melko yleinen, varsinkin Krugerin kansallispuiston suurten jokien rantametsissä, missä eniten tarjolla erilaisia hedelmäpuita. Kaikkein suurimmissa hedelmää kantavissa viikunapuissa saattoi olla parikymmentä yksilöä kerrallaan aterioimassa.
167. UIKUTTAJAKYYHKY — EMERALD-SPOTTED WOOD-DOVE *Turtur chalcospilos*
Ensimmäiset havainnot Nylsvley NR:ssa. Jatkossa paikoitellen useasti muun muassa Krugerissa. Autosta käsin niitä sai katsella ihan läheltä kun ne taapertivat tien pientareella ravintoa etsimässä. Älyttömän pieni, vain 16-20cm. Läikät siipien peitinhöyhenissä ovat hämmästyttävän säihkyvät.
168. TAMBURIINIKYYHKY — TAMBOURINE DOVE *Turtur tympanistria*
Mkhuze GR kuului usein, näkyi pari kertaa / Dlinza Forest kuului melko usein. Laulu muistuttaa uikuttajakyyhkyn laulua.
169. NAAMIOKYYHKY — NAMAQUA DOVE *Oena capensis*
Kruger NP Klein Shawu juomapaikan kuivassa, lähes puuttomassa ympäristössä 3 koirasta (lähellä Letaban leiriä) ja Nsemani Dam 2 (Sataran leirin lähellä) / Bontebok NP 1.
170. MOSAMBIKINKAIJA — BROWN-HEADED PARROT *Poicephalus cryptoxanthus*
Kruger NP Pretoriuskopin leirissä kymmenkunta mosambikinkaijaa lenteli äänekkäästi kirskuen puusta toiseen.
171. VIHERTÖYHTÖTURAKO — LIVINGSTONE'S TURACO *Tauraco livingstonii*
Greater St Lucia WP kuului ennen kuin näkyi: karhea, hyvin voimakas "krou-krou-krou-krou" kuului tiheään, kostean rantametsän latvuserroksessa Iphavan leirintäalueella ja kotvan kuluttua se näkyi pihapuussa jatkamassa karheaa lauluaan. Muualla: karhea äänisarja kuului melko usein Dlinza Forestin metsikössä.
172. VIOLETTIHARJATURAKO — PURPLE-CRESTED TURACO *Musophaga porphyreolopha*
Kruger NP Skukuzan leiri: tullessani aamukävelyllä Sabiejoen rantaan oli jokea juuri ylittämässä isohko, pitkäpyrstöinen lintu, jonka käsisulat tumman kastanjanruskeat. Myöhemminkin havainnot violettiharjaturakosta jäivät melkein vilauksien asteelle niiden liikkeessä aina korkealla lehvästöjen kätköissä. Fasaanikukkoa kaukaisesti muistuttava

- ääntely kuului sentään useammin kuin näköhavaintoja kertyi. Harmi, että näin erikoisen näköinen ja värinen laji on niin piilotteleva. Muualla: Mkhuze GR Nsumo Pan kuului piknikpaikalle / Dlinza Forest kuului useasti / Entumeni Forest kuului useasti.
173. TÖYHTÖTURAKO — GREY GO-AWAY-BIRD *Corythaixoides concolor*
Yleinen.
174. AFRIKANKÄKI — AFRICAN CUCKOO *Cuculus gularis*
Nylsvley NR 1.
175. PUNARINTAKÄKI — RED-CHESTED CUCKOO *Cuculus solitarius*
Lajin helposti tunnettavaa laulua kuului seuraavilla paikoilla: Nylsvley NR / Kruger NP S4:n varrella / Mkhuze GR / Golden Gate Highlands NP Glen Reenen Rest Camp.
176. MUSTAKÄKI — BLACK CUCKOO *Cuculus cafer*
Kruger NP Sataran leirin S-puolella, Nwaswitsontsojoen rantametsästä H1-3:n varrella, kuului kirkasta, voimakasta ja rytmikkäästi jankkaavaa, viheltävää laulua: "I'm so siiiiiick", mutta en saanut lintua millään näkyviin. Se pysyi hyvin piilossa tiheissä latvustoissa vaikka vaihto välillä selvästi laulupaikkaa.
177. PALMIKKOKÄKI — LEVAILLANT'S CUCKOO *Oxylophus levillantii*
Kruger NP Grootvlei Dam 1 ja Olifantsin leirin eteläpuolella Ngotso Dam 1.
178. JAKOBIINIKÄKI — JACOBIN CUCKOO *Oxylophus jacobinus*
Polokwane BS 1 / Kruger NP S39:n varrella 1, Satara Camp 1 ja S1:n varrella tien varren pensaassa 1 / Mkhuze GM 1 (musta muoto).
179. HARAKKAKÄKI — GREAT SPOTTED CUCKOO *Clamator glandarius*
Nylsvley NR 1 / Kruger NP S39:n varrella 1.
180. KUPARIKÄKI — DIDERICK CUCKOO *Chrysococcyx caprius*
Kuulin eri puolilla maata monesti, mutta näkyi harvemmin. Pesimäkauden huippu oli juuri meneillään, kesävieras, joka helmikuun loppuun mennessä muuttaa Afrikan tropiikkiin.
181. MALAKIITTIKÄKI — KLAAS'S CUCKOO *Chryococcyx klaas*
Kruger NP Pafurin piknikpaikalla 1 laulava jokivarsimetsässä ja Satara leirin lähellä S39:n varrella 1 laulava Timbavatijoen jokivarsimetsässä / Greater St Lucia Wetland Park 1 laulava Iphiva polulla / Marloth NR Leopard Trail 1 pesästä lähtenyt nuori lintu, jota täpläpriiniat ruokkivat. Laulu on yksinkertainen "huee-jii", jota koiras toistaa 5-6 kertaa kerrallaan.
182. AFRIKANKUKAALI — SENEGAL COUCAL *Centropus senegal*
Yleinen laji äänimaisemassa metsäseuduilla, ja aika monta kertaa myös näkyvillä pensaiden latvoissa.
Taksonomiassa on eroavaisuuksia eri lähteissä: Birdlife Suomen lajilista tuntee vain afrikankukaalin (*C. senegalensis*), mutta käyttämässäni kenttäoppaassa afrikankukaalista on spilattu erilleen etelämpänä Etelä-Afrikan ja Mosambikin alueella esiintyvä Burchell's Coucal (*C. burchelli*), joka on muuten samanlainen äänit mukaan lukien, mutta yläperä ja pyrstön tyvi poikkiraidallinen.
183. SINIKÄKI — GREEN MALKOHA *Ceuthmochares aereus*
Dlinza Forest 1 laulava tiheikköisessä, kosteassa notkelmassa metsän eteläreunalla.
184. SAVANNIHUUHKAJA — VERREAUX'S EAGLE-OWL *Bubo lacteus*
Kruger NP Skukuzan leiri 1 äänessä iltayöllä.

185. AFRIKANHUUHKAJA — CAPE EAGLE-OWL *Bubo capensis*
Golden Gate Highlands NP klo 18:30 afrikanhuuhkaja aloitti huhuilunsa Brandwag jyrkänteen länsipäässä: "hooo-hu-huh" ja välillä "hoooo-hu". Paino ensimmäisellä tavulla, jälkimmäiset pehmeämpiä. Käyttämäni kenttäoppaan kuvaukset afrikanhuuhkajan ja jopa yleisen täplähuuhkajan äänistä luvattoman heikot, oikeat löytyvät Roberts' Multimedian nauhoilta ja teksteistä. Ks. myös http://www.birdingecotours.co.za/africa/activities/eagle_owl_id.htm.
186. TÄPLÄHUUHKAJA — SPOTTED EAGLE-OWL *Bubo africanus*
Hämmästyttävän yleinen ollakseen huuhkaja, sillä kuulin joillakin paikoilla joskus useita samalta seisomalta! Tosin myös naaraat äänтелеvät ja vastaavat koiraan huhuiluun lähes samanlaisella äänellä. Ääntelivät aktiivisimmin aamuhämärän aikaan. Koiraan kaksitavuinen huhuilu on syvä ja kumea "vooo-hoo", hieman venyvä, jälkimmäinen tavu matalampi. Krugerissa näin varhain aamulla yhden saalistavan lähellä Sataran leiriä ja De Hoopin kansallispuiston leirillä myös yhden, muuten havaintoja vain äänteleivistä.
187. TORNIPÖLLÖ — BARN OWL *Tyto alba*
Kruger NP Sataran leiri ääntelyä ravintolan lähellä ja Skukuza leirissä 1 yöllä äänessä.
188. SAVANNIVARPUSPÖLLÖ — PEARL-SPOTTED OWLET *Glaucidium perlatum*
Kaksi havaintoa Krugerin kansallispuistosta: yksi aktiivisesti äänessä klo 06.00 tie nro H13-2:n varrella, aivan lähellä Punda Marian leiriä ja yksi matalan puun kuivilla latvaoksilla saalista tähystämässä aamupäivällä tie nro H1-7:n varrella, Punda Maria - Shingwedzi leirien välillä.
189. AFRIKANPÖLLÖNEN — AFRICAN SCOPS-OWL *Otus senegalensis*
Kruger NP Sataran leirissä kuului amuyöllä useaan kertaan ääntelyä eri puolilta leiriä, välillä hyvin läheltä teltaani. Todennäköisesti sama yksilö äänessä, sillä samanaikaisesti ei kuulunut kuin yksi kerrallaan. Näin päätelin, tosin olin unenpöpperössä. Myös seuraavana yönä kuului useasti ääntelyä eri puolilta leiriä. Aamukävelyllä leirin alueella videokamera mukana sain henkilökunnalta mukavan yllätyksen, kun nuori puutarhuri yhdessä siivojan kanssa opasti minut yöllisen ääntelijän vakituisella päivälepopaikalle. Pieni, vain 15-17cm pituinen pöllö nökötti muutaman metrin korkeudella runkoa vasten aivan pihatien ja mökkien lähetyvillä, suuren puistonurmikon reunamilla.
190. KEHRÄÄJÄ — EUROPEAN NIGHTJAR *Caprimulgus europaeus*
Nylsvley NR hiekkatiellä yksi lintu lepäämässä iltapimeällä.
191. RUSOPOSKIKEHRÄÄJÄ — RUFIOUS-CHEEKED NIGHTJAR *Caprimulgus rufigena*
Karoo NP klo 01:00 kuulin leirialueella kaksi rusoposkikehrääjää yhtä aikaa, toinen vajaan kymmenen metrin päässä teltasta, mutta liian tiheässä tiheikössä nähdäkseni linnun.
192. ALPPIKIITÄJÄ — ALPINE SWIFT *Apus melba*
Dullstroom muutama / De Hoop NR muutama.
193. AFRIKANTERVAKIITÄJÄ — AFRICAN BLACK SWIFT *Apus barbatus*
Dullstroom Middelpunt Vlei muutama / Golden Gate Highlands NP yleinen / De Hoop NR yleinen.
194. PIKKUKIITÄJÄ — LITTLE SWIFT *Apus affinis*
Yleinen.

195. TÖRMÄKIITÄJÄ — HORUS SWIFT *Apus horus*
Pilanesberg NP 2 / Kruger NP Satara 3 / Greater St Lucia WP 2 matalalla (sade) Iphava leirialueen portilla / Bontebok NP muutama / Marloth NR Leopard Trail muutama.
196. KAFFERIKIITÄJÄ — WHITE-RUMPED SWIFT *Apus caffer*
Kruger NP Skukuzan leirin lähellä N'waswitchaka sillalla 4 kiertelevää (pesivät sillan alla?) ja Pretoriuskopin leirissä useita / Dlinza Forest muutama (Aerial Tower) / Karoo NP leirialueella yleinen.
197. AFRIKANPALMUKIITÄJÄ — AFRICAN PALM-SWIFT *Cypsiurus parvus*
Yleinen matkareittini koillisosan kohteissa, muun muassa Polokwane BS.
198. AFRIKANTROGONI — NARINA TROGON *Apaloderma narina*
Dlinza Forest 1 naaras.
199. PUNANAAMIOHIIRO — RED-FACED MOUSEBIRD *Urocolius indicus*
Punanaamiohiiro ei ollut aivan päivittäinen näky, mutta kuitenkin melko yleinen, kolmesta Etelä-Afrikan hirolajista selvästi useammin näin täplähiiroja.
200. TÄPLÄHIIRO — SPECKLED MOUSEBIRD *Colius striatus*
Yleinen.
201. VALKOPERÄHIIRO — WHITE-BACKED MOUSEBIRD *Colius colius*
Karoo NP muutamia parvia / Bontebok NP akaasipolulla 1.
202. AFRIKANKEISARIKALASTAJA — GIANT KINGFISHER *Megaceryle maxima*
Kruger NP Punda Maria leirin alueella Luvuvhujoen sillan reunalta lähti lentoon huikean kokoinen afrikankeisarikalastaja (43-46cm). Minne lie häipyi kun ei sitten seuraavan puolen tunnin aikana enää näkynyt? Muualta: Golden Gate Highlands NP puiston länsirajan lammella yksi pari.
203. KIRJOKALASTAJA — PIED KINGFISHER *Ceryle rudis*
Melko yleinen.
204. MALAKIITTIKALASTAJA — MALACHITE KINGFISHER *Alcedo cristata*
Polokwane BS 1 / Kruger NP Nsemani Dam 1 (tie nro H7) ja Satara Mavumbyejoki 1 (tie nro S41) / Paarl BS 1.
205. AFRIKANPIKKUKALASTAJA — AFRICAN PYGMY-KINGFISHER *Ceyx picta*
Nylsvley NR emo ja lentopoikanen eteläpään tulvaniityn reunalla akaasiatiheiköissä.
206. AFRIKANMETSÄKALASTAJA — WOODLAND KINGFISHER *Halcyon senegalensis*
Yleinen erityisesti jokivarsimetsissä Kruger NP ym.
207. SAVUPÄÄKALASTAJA — BROWN-HOODED KINGFISHER *Halcyon albiventris*
Melko yleinen monessa retkikohteessa.
208. VIIRUKALASTAJA — STRIPED KINGFISHER *Halcyon chelicuti*
Kruger NP Skukuza leiriltä 17km länteen pienellä hiekkatiellä (S4) 1 pari äänekkäästi näytillä.
209. MEHILÄISSYÖJÄ — EUROPEAN BEE-EATER *Merops apiaster*
Paikoin isoja parvia.

210. VIHERMEHILÄISSYÖJÄ — BLUE-CHEKED BEE-EATER *Merops superciliosus*
Mkhuze GR Nsumo Pan jokialtaalla 2.
211. JOKIMEHILÄISSYÖJÄ — WHITE-FRONTED BEE-EATER *Merops bullockoides*
Melko yleinen Krugerin kansallispuiston jokien varsilla.
212. PUNAMEHILÄISSYÖJÄ — SOUTHERN CARMINE BEE-EATER *Merops nubicus*
Kruger NP puiston pohjoisosissa silloin tällöin 1-2 yksilöä kerrallaan.
213. KÄÄPIÖMEHILÄISSYÖJÄ — LITTLE BEE-EATER *Merops pusillus*
Pilanesberg NP 2 / Kruger NP Mahonie Loop 2 (Punda Maria leirin alueella) / Mkhuze
GR Kumahlalan lintupiilon lähellä jokivarsimetsässä 1 pari / Greater St Lucia WP Iphava
polun varrella yksi pari.
214. SAVANNISININÄRHI — LILAC-BREASTED ROLLER *Coracias caudata*
Paikoitellen yleinen Krugerin kansallispuistossa. Usein ne tähytivat hyönteisiä vain
muutamana metrin päässä autosta.
215. SININÄRHI — EUROPEAN ROLLER *Coracias garrulus*
Yleinen talvehtija, muun muassa Kruger NP paikoitellen hyvin yleinen.
216. VIIRUSININÄRHI — PURPLE ROLLER *Coracias naevia*
Ties kuinka monta kandinaattia savannisininärhien ja paikoin lukuisina talvehtivien
sininärhien joukosta olin kiikaroinut viirusininärheä hakiessani, kunnes S127:n varrelta
yksi löytyi kiikariin, vähän matkaa Sataran leirin pohjoispuolella, Kruger NP. Huonosta
valon kulmasta, vastavalosta tms. johtuen sininärhien keskinäiset, sinänsä selkeätkään
tuntomerkit eivät aina näy tarpeeksi hyvin lajien erottamiseksi toisistaan. Sama koskee
pyrstön muotoa. Viirusininärhi on kirjatietojen mukaan harvalukuisempi ja vain
paikallisesti melko yleinen verrattuna savannisininärheen. Jatkossa vielä yksi pari S41:n
varrella, Kruger NP.
217. AFRIKANSININÄRHI — BROAD-BILLED ROLLER *Eurystomus glaucurus*
Kruger NP Luvuvhujoen rantametsässä S64:n varrella 3 kuivilla latvaoksilla, värien
säihkyessä kauniissa aamuauringossa. Niitä näkyi lisäksi saman jokivarsimetsän varrella.
Muualla: Mkhuze GR Kumahlalan lähellä jokivarsimetsässä muutama / Greater St Lucia
WP Iphava polun puoliavoimessa ruoho- ja tiheikkömaastossa a12 langoilla.
218. ETELÄNKALKKUNASARVEKAS — SOUTHERN GROUND-HORNBILL
Bucorvus leadbeateri
Kruger NP Mahonie Loopin itäpäässä 3 marssimassa avoimella niityllä (Punda Maria
leirin alueella), Sataran leirin lähellä S39:n varrella 1 pari näkyvästi kuivilla latvaoksilla
laulamassa upealta kuulostavaa rytmikästä duettoa, Orpen Dam Loop yksi pari ja
Skukuzan leirissä kuului ääntä jostain kauempaa.
219. TRUMPETTISARVINOKKA — TRUMPETER HORNBILL *Ceratogymna bucinator*
Kruger NP Skukuzan leiri 1 / Mkhuze GM Nsumo Pan a4 / Greater St Lucia WP Iphava
leirin rantametsässä ja avomailla hyvin yleinen ja äänekäs / Dlinza Forest yleinen.
220. KRUUNUTOKO — CROWNED HORNBILL *Tockus alboterminatus*
Kruger NP Punda Marian leirissä 1 ylilentävä / Mkhuze GR Nsumo Pan piknikpaikalla 3.
221. HARMAATOKO — AFRICAN GREY HORNBILL *Tockus nasutus*
Melko yleinen, päivittäin useita.

222. ETELÄNKELTATOKO — SOUTHERN YELLOW-BILLED HORNBILL *Tockus leucomelas*
Melko yleinen.
223. PUNANOKKATOKO — RED-BILLED HORNBILL *Tockus erythrorhynchus*
Päivittäin 2-10 yksilöä savanniympäristöissä, paikoin niitä oli tiheämmässäkin pusikoissa.
224. VIHERSÄIHKYJÄ — GREEN WOOD-HOOPOE *Phoeniculus purpureus*
Nylsvley NR 5 / Kruger NP melko yleinen / Mkhuze GM melko yleinen.
225. SIRPPISÄIHKYJÄ — COMMON SCIMITARBILL *Rhinopomastus cyanomelas*
Mkhuze GR 3 + 3.
226. HARJALINTU — AFRICAN HOOPOE *Upupa epops (africana)*
Paikoin yleinen.
227. HARMAAHUNAJAOPAS — LESSER HONEYGUIDE *Indicator minor*
Dlinza Forest 1 laulava "Aerial Boardwalkin" alkupäässä.
228. MUSTAVYÖSEPPÄ — BLACK-COLLARED BARBET *Lybius torquatus*
Melko yleinen maan itäosan metsäisillä seuduilla, muun muassa leirintäalueiden puistoissa ja metsien reunamilla. Äänestä laulanta aamuisin ja iltaisin.
229. VALKOKULMASEPPÄ — WHITE-EARED BARBET *Stactolaema leucotis*
Greater St Lucia WP Iphivan leirialueen pohjoispäässä nuorisoleirikeskuksen pihamaalla a6 / Dlinza Forest yleinen latvuskerroksessa.
230. KIRJOSEPPÄ — CRESTED BARBET *Trachyphonus vaillantii*
Yleinen laji useissa matkareittini NE-kohteissa. Kirjosepän näki melko usein myös maassa etsimässä ravintoa, ei kovin arka, ja tuntui olevan aktiivinen laulaja ainakin tähän aikaan vuodesta. Laulu oli helppo oppia tunnistamaan: mekaaninen, kuin erittäin nopeaa hampaiden kalinaa.
231. PIKIKURKKUSEPPÄ — ACACIA PIED BARBET *Tricholaema leucomeaina*
Polokwane BS naaras ja koiras vaihtoivat haudontavuoroa parin metrin korkeudella olevalla pesäkolollaan tien varren pienessä puuryhmässä, ruovikon laidalla / Karoo NP 1 / Swartberg Pass solan pohjoisreunan taukopaikalla 2.
232. KELTAOTSASEPPÄ — YELLOW-FRONTED TINKERBIRD *Pogoniulus chrysoconus*
Kruger NP Letaban leirissä 1 äänessä.
233. KULTAPERÄSEPPÄ — YELLOW-RUMPED TINKERBIRD *Pogoniulus bilineatus*
Greater St Lucia WP Iphavapolun avomaiden metsänreunoissa yleinen, muutamat lauloivat näkyvästi langoilla. Yleisimmin toistivat "pop-pop-pop-pop-pop" sarjaa, 4-6 tavua kerrallaan (joskus myös pitempinä sarjoina punaotsasepän tapaan). Toisinaan ääntelivät lyhyttä trilliä "prrrroo, prrrroo, prrrroo..."
Muualla: Dlinza Forest yleinen (vain ääniä, harvemmin näkyi).
234. PUNAOTSASEPPÄ — RED-FRONTED TINKERBIRD *Pogoniulus pusillus*
Mkhuze GR yleinen / Greater St Lucia WP Iphava leirin ympäristössä muutama.
235. MAATIKKA — GROUND WOODPECKER *Geocolaptes olivaceus*
Golden Gate Highlands NP 2 + 3 / Swartberg Pass yksi vuoren huipulla.

236. AFRIKANKÄENPIIKA — RED-THROATED WRYNECK *Jynx ruficollis*
Dullstroom N4:n ja R540:n maanteiden välissä heikkokuntoisella maaseututiellä 2.
237. RUSO-OTSATIKKANEN — CARDINAL WOODPECKER *Dendropicos fuscescens*
Melko yleinen.
238. VIIRUTÄPLÄTIKKA — GOLDEN-TAILED WOODPECKER *Campethera abingoni*
Nylsvley NR koiras (punainen viiksijuova) koputteli matalissa puissa eteläisen tulvaniityn metsänreunassa / Kruger NP Letaban leirissä 1 ja Skukuzan leirissä 1 naaras / Mkhuze GM Nsumo Pan 1.
239. TÄPLÄOTSATIKKANEN — BEARDED WOODPECKER *Dendropicos namaquus*
Kruger NP Luvuvhujoki tie nro S64:n varrella 1 koiras ja Letaban leirissä 1.
240. PÄRINÄKIURU FLAPPET LARK *Mirafra rufocinnamomea*
Kruger NP Shingwedzi - Mopani leirien välillä tie nro S50:n varrella videoidessani palmikkokäkeä oli nauhalle tarttunut pärinäkiurun siipien pärinä. Samoin tie nro H1-3:n varrella, Sataran eteläpuolella, nauhoitin videolle erikoiselta kuulostavaa siipien pärinää, mutta en saanut äänen aiheuttajaa millään silmiini. Oli jopa mahdotonta paikallistaa mistä suunnasta pärinä tuli. Vastauksen sain vasta paljon myöhemmin kun kotona vertasin nauhaani Roberts' Multimedian nauhoituksiin: vastaava ääni löytyi pärinäkiurun kohdalta - varsin osuva nimi lajille! Pärinäkiuru on ko. lähteen mukaan vaikeasti havaittavissa, koska laji on harvoin esillä pensaiden latvoissa yms. paikoilla, ja vain oikeastaan koiraan siipien pärinä kiinnittää huomion. Vielä silloinkin sitä on vaikea löytää korkealla tapahtuvan laululennon aikana. Lisäksi kuului vielä tie nro H3:n varrella Malelane rajaportille mennessä, aivan Krugerin eteläosassa sekä myös Mkhuze GR koiraan siipien pärinää avoimella akaasiasavannilla telttaleirin ja Mantuba Campin välillä.
241. KALAHARINKIURU — MONOTONOUS LARK *Mirafra passerina*
Pilanesberg NP 1 koiras lauloi valkoiset kurkkuhöyhenet pörhöllään matalien pensaiden latvoissa yksitoikkoista säettä.
242. MATKIJAKIURU — SABOTA LARK *Mirafra sabota*
Pilanesberg NP 2 / Kruger NP H13-1:n varrella muutamia laulavia ja S90:n varrella 1 laulava / Karoon kansallispuistossa Lammertjlesleege Loopin varrella oli muutamia isonokkaisia *naevia* alalajin yksilöitä (joissakin lähteissä tulkittu omaksi lajiksi Bradford's Lark *Calendulauda bradfieldi*, jonka tuntomerkit on kuvattu hyvin Roberts'in Multimediasa).
243. HUILUKIURU — LARGE-BILLED LARK *Galerida magnirostris*
De Hoop luontoreservaattiin johtavalla tiellä 2 yksilöä
244. PUNANISKAKIURU — RUFIOUS-NAPED LARK *Mirafra africana*
Pilanesberg NP yleinen / Nylsvley NR muutama laulava näkyvillä. Kolmitavuisen laulun "tree, tree-leeooo" oppi nopeasti tuntemaan. Laulun lomassa koiras pärisytti välillä siipiään.
245. PUNALAKKIKIURU — RED-CAPPED LARK *Calandrella cinerea*
De Hoop luontoreservaattiin johtavalla tiellä muutamia ylilaidunnetuilla pelloilla. Ruohoa oli vain kituliaina lyhyinä tuppaina siellä täällä.
- (AGULHAS LONG-BILLED LARK *Certhilauda brevirostris*)
De Hoop luontoreservaattiin johtavalla tiellä paikoitellen muutamia yksilöitä juuri kynnetyillä yms. paikoilla.
Ei löydy Birdlife Suomen lajilistasta.

246. PITKÄNOKKAKIURU — CAPE LONG-BILLED LARK *Certhilauda curvirostris* (*subcoronata*)
Karoo NP Lammertjlesleegte Loopin varrella jo aamuhämärissä ja etenkin heti päivän valkenemisen jälkeen lajin venyvää viheltelyä kuului melko yleisesti ja matalaa soidinlentoa lentäviä koiraitakin näkyi siellä täällä.
"Pitkänokkakiurujen" taksonomiasta: varsinainen pitkänokkakiuru on Birdlife Suomen lajilistan mukaan *C. curvirostris*, ja kaikki muut kiurut, joilla on vaihtelevissa määrin hyvin pitkä ja hivenen käyrä nokka, sekä eroja myös pukutuntomerkeissä, ovat vain sen alalajeja (eli nämä Karoon kansallispuiston alueella esiintyvät ovat Karoo Long-billed Lark *C. subcoronata*). Käyttämässäni kenttäoppaassa "pitkänokkaiset" on erotettu viideksi (!) eri lajiksi.
247. RUOHIKKOKIURU — RUDD'S LARK *Heteromiraфра ruddi*
Dulstroom N4:n ja R540:n maanteiden välisellä, hyvin heikkokuntoisella maaseututiellä (ei nimeä tai numeroa kartalla) ruohikkokiuru seiso minuttikaupalla aidan tolpan nokassa. Ruohikkokiuru on kriittisesti vaarantunut, jäljellä on 2500-5000 yksilöä, mutta on kuitenkin vielä sopivilla paikoilla yleinen yli 1700 metrin korkeudella ylänköjen lyhyillä ruohomailla, tavallisesti rinteiden harjanteilla.
248. HARMAAVARPUSKIURU — GREY-BACKED SPARROWLARK *Eremopterix verticalis*
De Hoop luontoreservaattiin johtavalla tiellä löyhä 20 yksilön parvi ruokailemassa kivisellä, ylilaidunnetulla laitumella.
249. KANNUSKIURU — SPIKE-HEELED LARK *Chersomanes albofasciata*
Karoo NP Lammertjlesleegte Loop neljän yksilön parvi liikkui lähes ruhosta paljaalla, pientä kiveä täynnä olevassa maastossa. Ryhmä eteni eloisasti ja aika nopeasti eteenpäin. Seuraavana aamuna myös samansuuruinen parvi samoilla paikoilla.
250. PUNARINTAPÄÄSKY — RED-BREASTED SWALLOW *Hirundo semirufa*
Pilanesberg NP 1 saalisteli heinikon pinnassa Tshepe ja Kwalata teiden risteyksessä / Kruger NP Satara yksi laulava H1-3:n varrella (varsin kaunis laulu ollakseen pääskynen).
251. ISORUOSTEPÄÄSKY — MOSQUE SWALLOW *Hirundo senegalensis*
Kruger NP 2 saalisteli ja kävi juomassa Witsandin lammella, hävisivät sitten matkoihinsa (Mahonie Loopin varrella, Punda Maria leirin alueella).
252. ISOVIIRUPÄÄSKY — GREATER STRIPED SWALLOW *Hirundo cucullata*
Jo matkan alkuvaiheessa, saatuani ensihavainnot sekä viiru- että isoviirupääskystä, jätin lajiparin tarkemman seuraamisen, mutta vaikutelmaksi jäi, että isoviirupääsky oli yleisempi.
253. VIIRUPÄÄSKY — LESSER STRIPED SWALLOW *Hirundo abyssinica*
Yleinen. Viiru -ja isoviirupääsky lajiparin välillä melko hyvä ja nopeasti erottuva tuntomerkki näytti olevan yläperän väritys: viirupääskyllä yläperä on syvän oranssin värinen, kun se joillakin isoviirupääskyillä oli hyvin haalean oranssi, lähes valkea.
254. HAARAPÄÄSKY — BARN SWALLOW *Hirundo rustica*
Hyvin yleinen.
255. JOUHIPÄÄSKY — WIRE-TAILED SWALLOW *Hirundo smithii*
Kruger NP Skukuzan leirin lähellä Lower Bridge sillalla 1 pari.
256. VALKOKURKKUPÄÄSKY — WHITE-THROATED SWALLOW *Hirundo albigularis*

Dullstroom N4:n ja R540:n maanteiden välisellä, hyvin heikkokuntoisella maaseututiellä (ei nimeä tai numeroa kartalla) oli piikkilangalla huilailemassa puolisen tusinaa somannäköistä valkokurkkupääskyä. Kaksi emoa ja heidän lentopoikasensa. Laskeutuivat välillä maahan tielle, ja pomppivat lyhyillä jaloillaan eteenpäin jotakin syötävää nokkien aivan kuin rastaat. Muualla: Golden Gate Highlands NP muutama puiston länsirajan Golden Gate lammella.

257. HELMIPÄÄSKY — PEARL-BREASTED SWALLOW *Hirundo dimidiata*
Kruger NP Witsandin lammella 5 (Mahonie Loop, Punda Maria leirin alueella) ja Skukuzan leirissä joella 1 / Bontebok NP Breedejoen rannalla leirialueella muutama.
258. SININOKIPÄÄSKY — BLACK SAW-WING *Psalidoprocne holomelaena*
Yksittäisiä nopeasti ohilentäneitä: Dlinza Forest 1 / Bontebok NP 1 / Marloth NR Leopard Trail 1.
259. RÄYSTÄSPÄÄSKY — COMMON HOUSE-MARTIN *Delichon urbica*
Krugerin kansallispuistossa paikoitellen useita.
260. HARMAAPERÄPÄÄSKY — GREY-RUMPED SWALLOW *Pseudhirundo griseopyga*
Kruger NP Skukuzan leiri Sabiejoen yllä 1.
261. ISOTÖRMÄPÄÄSKY — BANDED MARTIN *Riparia cincta*
Nylsvley NR Vogelfontein "Dabchick" lintutornille kävelessäni risteili kaksi isotörmäpääskyä aivan matalalla kostean niityn pinnassa / Dullstroom yksi pari ylängön eräällä luonnontilaisella lammella / Ivala Guest Lodge muutama.
262. PIKKUTÖRMÄPÄÄSKY — BROWN-THROATED MARTIN *Riparia paludicola*
Bontebok NP Breedejoen leirialueen rannalla ruovikossa kymmeniä lepäileviä pikkutörmäpääskyjä / Paarl BS yleinen.
263. AFRIKANKALLIOPÄÄSKY — ROCK MARTIN *Hirundo fuligula*
Golden Gate Highlands kansallispuiston itärajalla "Protea Corner" näköalapaikan jyrkänteellä ja Glen Reenen leirintäalueen yläpuolella kalliojyrkänteellä yleinen / Karoo NP Klipspringer Pass näköalapaikan rotkon seinämillä yleinen / De Hoop NR Vlei Trail polun jyrkänteillä yleinen.
264. SIEPPODRONGO — FORK-TAILED DRONGO *Dicrurus adsimilis*
Paikoitellen hyvin yleinen savanneilla, ollen äänekäs, aktiivinen laulaja.
265. PIKKUDRONGO — SQUARE-TAILED DRONGO *Dicrurus ludwigii*
Dlinza Forest muutama metsän sisällä.
266. AKAASIAKÄPINKÄINEN — BLACK CUCKOOSHRIKE *Campephaga flava*
Kruger NP Punda Maria leirin Flycatcher polulla 1 pari.
267. AFRIKANHARMAAKÄPINKÄINEN — GREY CUCKOOSHRIKE *Coracina caesia*
Dlinza Forest latvustoissa melko yleinen / Entumeni Forest 2.
268. KUHANKEITTÄJÄ — EURASIAN GOLDEN ORIOLE *Oriolus oriolus*
Kruger NP Nshawu 1 / Marloth NR Leopard Trail 1.
269. AKAASIAKUHANKEITTÄJÄ — BLACK-HEADED ORIOLE *Oriolus larvatus*
Melko yleinen, kuului useammin kuin näkyi.

270. VALKONISKAKORPPI — WHITE-NECKED RAVEN *Corvus albicollis*
Golden Gate Highlands NP 3 korppikotkahaaskalla / De Hoop NR Vlei Trail polulla 1 pari kertaa yli.
271. AFRIKANVARIS — PIED CROW *Corvus albus*
Pilanesberg NP leirissä useita. Muuten havainnot luontopaikoilla retkeillessä jäivät vähäisiksi, koska laji on kuulemma siirtynyt lähes tyystin ihmisasutusten läheisyyteen.
272. AFRIKANMUSTAVARIS — CAPE CROW *Corvus capensis*
Dullstroom 5 / De Hoop NR muutama.
273. INTIANVARIS — HOUSE CROW *Corvus splendens*
Kapkaupungin lentokentällä muutama.
274. AFRIKANTIAINEN — GREY TIT *Parus afer*
Karoo NP Lammertjlesleegte Loop 1 laulava / Bontebok NP akaasiapolulla 2.
275. NOKITIAINEN — SOUTHERN BLACK TIT *Parus niger*
Kruger NP Punda Maria leirin Flycatcher polulla 1, S50:n varrella Nyawutzi piilokojulla 3 ja Skukuzan leirissä 1 / Mkhuze GR 1.
276. NUOLITIMALI — ARROW-MARKED BABBLER *Turtoides jardineii*
Pilanesberg NP leirialueella yleinen ja kesy / Yleinen myös muun muassa Nylsvley NR ja Kruger NP. Useimmiten koko parven äkillisesti alkava meluaminen kiinnitti parhaiten huomiota.
277. KAPINBULBULI — CAPE BULBUL *Pycnonotus capensis*
Yleinen Bontebok NP ym. retkikohteet Kapin alueella.
278. PUNASILMÄBULBULI — AFRICAN RED-EYED BULBUL *Pycnonotus nigricans*
Golden Gate Highlands NP Glen Reenen leirialueella ja läheisellä pensaikkorinteellä hyvin yleinen / Karoo NP leirialueella yleinen.
- (DARK-CAPPED BULBUL *Pycnonotus tricolor*)
Paikoin yleinen etenkin suojelualueiden leireissä Pilanesberg NP, Kruger NP, Nylsvley NR, Mkhuze GR ym.
Ei löydy Birdlife Suomen maailman lintujen lajilistasta.
279. KERTTUSBULBULI — TERRESTRIAL BULBUL *Phyllastrephus terrestris*
Kruger NP S50: varrella joenrantametsän varjoisassa hämyssä 3 yksilöä aivan maanpinnassa koluamassa hiljaiseen kariketta, hetkittäin kapusivat matalille oksille jatkamaan tutkimustyötään / Mkhuze GR 1.
280. PENSASBULBULI — SOMBRE GREENBUL *Pycnonotus importunus*
Kruger NP yleinen / Mkhuze GR hyvin yleinen / Dlinza Forest laulua kuului lähes tauotta / Entumeni Forest useasti laulua / De Hoop NR Vlei Trail polulla yleinen. Laulu: *willy, come-and-have-a-fight, (or are you) sca-a-a-ared*. Ei yhtään huono kuvaus, sillä se tosiaan kuulosti tältä.
281. TIKKABULBULI — YELLOW-STREAKED GREENBUL *Phyllastrephus flavostriatus*
Entumeni Forest 2 yksilöä melkein heti polun alussa.

282. IDÄNRUSKOBULBULI — YELLOW-BELLIED GREENBUL *Chlorocichla flaviventris*
 Kruger NP Punda Maria leirin Flycatcher polulla 2 / Dlinza Forest muutama.
283. HELMIBULBULILEPINKÄINEN — EASTERN NICATOR *Nicator gularis*
 Greater St. Lucia WP Iphiva polun reunametsien tiheiköissä useita laulavia / Mkhuze GR
 Kumahlahlan piilokojun parkkipaikalla yksi laulava.
- (KAROO THRUSH *Turdus smithi*)
 Karoo NP leirialueella yleinen. Ei löydy Birdlife Suomen lajilistasta.
284. OLIIVIRASTAS — OLIVE THRUSH *Turdus olivaceus*
 Entumeni Forest muutama / Marloth NR Leopard Trail muutama.
285. VIKSIRASTAS — KURRICHANE THRUSH *Turdus libonyanus*
 Yleinen etenkin leirialueiden nurmikoilla Pilanesberg NP, Nylsvley NR, Kruger NP ja
 Mkhuze GR.
286. PÖYHIJÄRASTAS — GROUNDSCAPER THRUSH *Psophocichla litsitsirupa*
 Pilanesberg NP leirissä useita kesyjä / Nylsvley NR leirissä muutama / Myös muilla
 leirialueilla matkareitin NE-kohteissa.
287. KAPINKIVIKKORASTAS — CAPE ROCK-THRUSH *Monticola rupestris*
 Golden Gate Highlands NP Glen Reenen leirialueen yläpuolella rinteessä 1 pari / Golden
 Gate Highlandsin kansallispuistosta 20-30km länteen R711:n varrella eräällä
 pysähdyspaikalla 1.
288. NAMIBIANKIVIKKORASTAS — SHORT-TOED ROCK-THRUSH *Monticola brevipes*
 Karoo NP Klipspringer Passin varrella, heti nousun jälkeen ylätasangon tasaiselle
 osuudelle saavuttaessa 1 erään pensaan latvassa.
289. KALLIOTASKU — FAMILIAR CHAT *Cercomela familiaris*
 Pilanesberg NP 1 / Ivala Guest Lodge 1 / Karoo National Park 2 / De Hoop NR Vlei Trail
 polulla 1.
290. KAPINTASKU — SICKLE-WINGED CHAT *Cercomela sinuata*
 Karoo NP Lammertjlesleegte Loop 1 ja Klipspringer Passin varrella muutama.
291. VALKOLAKKITASKU — ARNOTT'S CHAT *Myrmecocichla arnotti*
 Kruger NP tie nro H13-1:n (Punda Gate Road) varrella 1 laulava näkyvästi puun latvassa.
292. ISOKALLIOTASKU — KAROO CHAT *Cercomela schlegelii*
 Karoo NP Lammertjlesleegte Loop 2.
293. HOPEATASKU — TRACTRAC CHAT *Cercomela tractac*
 Karoo NP Lammertjlesleegte Loop muutama.
294. VUORITASKU — MOUNTAIN WHEATER *Oenanthe monticola*
 Karoo NP ehdin ajaa muutama sata metriä ylöspäin Klipspringer Passin nousua kun erään
 pensaan latvassa oli koiras tähyttämässä.
295. MUSTAVYÖTASKU — CAPPED WHEATEAR *Oenanthe pileata*
 Karoo NP Lammertjlesleegte Loop 1 / De Hoop luontoreservaattiin johtavan maalaistien
 varrella muutama.

296. MUSTAPÄÄTASKU — AFRICAN (COMMON) STONECHAT *Saxiola torquata*
Nylsvley NR ja Dullstroom yleinen.
297. MUURAHAISTASKU — ANT-EATING CHAT *Myrmecocichla formicivora*
Dullstroom N4:n ja R540:n maanteiden välisellä, hyvin heikkokuntoisella maaseututiellä
(ei nimeä & numeroa kartalla) 1 pari.
298. ISOMUURAHAISTASKU — MOCKING CLIFF-CHAT *Myrmecocichla formicivora*
Pilanesberg NP Nkakane tien varrella erään jyrkänteen yläharjalla yksi koiras laulamassa.
299. PYÖVELIPUNARASTAS — CHORISTER ROBIN-CHAT *Cossypha dichroa*
Entumeni Forest polun alussa ylämäessä oksien, köynnösten ja lehtien umpihämärässä
tiheikössä kuuluu karheaa "chr-r-r-r, chr-r-r-r" ja välillä jokin lintu vilahtaa tummana
varjona toiseen paikkaan, juuri kun olin saamassa sen kiikariin. Viimein paikallistan äänen
ja linnun samasta pisteestä kiikariin: oksien takaa kurkistelee uteliaana ja arkana
mustahuppuinen pyövelipunarastas, varoitellen.
300. PUNARASTAS — RED-CAPPED ROBIN-CHAT *Cossypha natalensis*
Greater St Lucia WP Iphavan leirintäalueen pohjoispäässä nuorisoleirikeskuksen
majoitusrakennuksen pihapiirissä 1 äänessä / Dlinza Forest 1 äänessä.
301. MATKIJAPUNARASTAS — CAPE ROBIN-CHAT *Cossypha caffra*
Yleinen.
302. PUISTOPUNARASTAS — WHITE-BROWED ROBIN-CHAT *Cossypha heuglini*
Kruger NP Pafurin levähdysalueella 1 kähmyyli rantatöyrään tiheikössä puiden alaoksilla
ja maassa, lisäksi muutama Skukuzan leirissä.
303. PIIKKIPUNARASTAS — WHITE-THROATED ROBIN-CHAT *Cossypha humeralis*
Pilanesberg NP Nkakane tien varrella tiheikköisessä rinnemaastossa 1 laulava pienen puun
kuivassa latvassa.
304. MATKIJARUOSTEPYRSTÖ — BEARDED SCRUB-ROBIN *Cercotrichas*
quadrivirgata
Kruger NP Letaban leirin telta-alueella 1 myöhään illalla ja varhain aamulla (tarkemmin
"Retkikohteet" kappaleessa).
305. VIIRURUOSTEPYRSTÖ — WHITE-BROWED SCRUB-ROBIN *Cercotrichas*
leucophrys
Nylsvley NR eteläpäähän tulvaniityn akaasiametsissä muutama laulava hyvin näkyvillä /
Polokwane BS / Kruger NP Punda Maria leirin Flycatcher polulla / Mkuzi GR Kumasinga
piilokojun parkkipaikalla / Ivala Guest Lodge.
306. KALAHARINRUOSTEPYRSTÖ — KALAHARI SCRUB-ROBIN *Cercotrichas*
paena
Pilanesberg NP Tshukudu eNtsho tien varrella, Makorwane vesialtaan eteläpuolella,
matalien puiden oksilla koiras lauloi hetkittäin hyvin näkyvillä.
307. KAPINRUOSTEPYRSTÖ — KAROO SCRUB-ROBIN *Cercotrichas coryphoeus*
Karoo NP Lammertjlesleegte Loop neljän linnun parvi liikkui pensaikon alaoksilla ja
maassa. Pieni parvi iltapäivällä myös Klipspringer Passin ylätasangolla. Seuraavana
aamupäivänä Fonteinjleskloof polulla pieni parvi. Lisäksi Swartberg Pass 2 / Bontebok
National Park 2 / West Coast NP pieniä parvia.

308. AFRIKANUUNILINTU — YELLOW-THROATED WOODLAND-WARBLER
Phylloscopus ruficapilla
Dlinza Forest 1 laulava / Entumeni Forest pieni parvi korkealla latvustossa.
309. PAJULINTU — WILLOW WARBLER *Phylloscopus trochilus*
Pajulintuja sekä kuului (heikkoa laulun tapailua) että näkyi varsin useasti.
310. RUSKOKAULUSKERTTU — BURNT-NECKED EREMOMELA *Eremomela usticollis*
Pilanesberg NP leirialueella matalien puiden tiheässä lehvästössä 6-8 ruskokauluskerttua. Kolusivat oksa oksalta tarkkaan kunnes siirtyivät yksi toisensa perään viereiseen puuhun jatkamaan / Nylsvley NR leiripaikalla pieni parvi ja etelään tulvaniityn akaasiametsämaastossa 2 juv.
311. AKAASIA-AROKERTTU — YELLOW-BELLIED EREMOMELA *Eremomela icteropygialis*
Karoo NP Lammertjlesleegte Loop muutama.
312. AFRIKANPUSSITIAINEN — GREY PENDULINE-TIT *Anthoscopus caroli*
Kruger NP Nyawutsin piilokoju (S50:n varrella) tarjosi keskipäivän kuumuudessa (+37c) ihanan varjopaikan lintujen tarkkailuun. Lähistöltä kuului hippiaismäistä laulua, tallensin videolle, jonka myöhemmin kotona nauhoja vertaamalla totesin helposti afrikanpussitiaisen ääneksi. Kuulin samaa ääntä myöhemmin muutamia kertoja myös muualla Krugerin kansallispuiston alueella.
313. TIHEIKKÖMETSÄKERTTUNEN — BARRATT'S WARBLER *Bradypterus barratti*
Golden Gate Highlands NP Glen Reenen leirintäalueen yläpuolisen rinteen tiheiköissä 2 - 3 koirasta illalla melko aktiivisesti äänessä.
314. RUOKOMETSÄKERTTUNEN — LITTLE RUSH-WARBLER *Bradypterus baboecala*
Polokwane BS 1 laulava / Bontebok NP Breedejoella leirialueen rannassa 1 laulava / West Coast NP Geelbek lintupiilon pitkossillan varrella 1 laulava.
315. AFRIKANRUOKOKERTTUNEN — LESSER SWAMP-WARBLER *Acrocephalus gracilirostris*
Nylsvley NR etelään tulvaniityn Bittern Bridgen pienen kävelysillan kohdalla 1 äänessä / Polokwane BS 1 laulava / Paarl BS 1 hyvin näkyvillä.
316. AFRIKANRYTIKERTTUNEN — AFRICAN REED-WARBLER *Acrocephalus baeticatus*
De Hoop NR Vlei Trail 1 laulava / Paarl BS 1.
317. LUHTAKERTTUNEN — MARSH-WARBLER *Acrocephalus palustris*
Nylsvley NR 2 laulavaa yhtä innokkaasti kuin meillä kesällä / Ivala Guest Lodge 1 laulava.
318. RASTASKERTTUNEN — GREAT REED-WARBLER *Acrocephalus arundinaceus*
Nylsvley NR Jacana Trail Tower 1 laulava / Kruger NP Nkuweni Dam 1 laulava (Punda Maria leirin alue).
319. RUOKOKERTTUNEN — SEDGE WARBLER *Acrocephalus schoenobaenus*
Nylsvley NR etelään tulvaniityllä 1 / Polokwane BS 1.

320. RUSKOPÄÄKERTTU — CAPE GRASSBIRD *Sphenoeacus afer*
Dullstroom N4:n ja R540:n maanteiden välisellä, hyvin heikkokuntoisella maaseututiellä (ei nimeä tai numeroa kartalla) koiras lauloi innokkaasti lyhyellä heinänkorrella, avoimella heinikkoisella rinteellä / Golden Gate Highlands NP 1 laulava koiras leiripaikan yläpuolella jyrkähköllä rinteellä, aivan vuoren seinämien juurella, jossa Boskloof niminen polku mutkitteli halki *Leucosidea* kasvillisuuden (hyvin tiheää pensaikkoa) / Swartberg Pass koiraiden laulua kuului useasti fynboskasvillisuudessa lähellä vuoren eteläpuolen huippua / De Hoop NR Vlei Trail polulla muutama.
321. SAVULYIJYKERTTU — GREEN-BACKED CAMAROPTERA *Camaroptera brachyura*
Greater St Lucia WP Iphava leiriltä merenrantaan johtavan metsäpolun varrella 1 aivan maanrajassa liikkuen / Dlinza Forest emot ja lentopoikue.
322. LYIJYKERTTU — GREY-BACKED CAMAROPTERA *Camaroptera brevicaudata*
Nylsvley NR eteläpään tulvaniityn reunalla matalassa akaasiapuustossa 2.
323. KEIJUKERTTU — FAIRY FLYCATCHER *Stenostira scita*
Karoo NP leirialueella 2 ja Fonteinjleskloof polulla 1 / Swartberg Pass piknikpaikalla solan pohjoisella aloituspisteellä 2.
324. PENSASTIAISKERTTU — CHESTNUT-VENTED TIT-BABBLER *Parisoma subcaeruleum*
Pilanesberg NP leirialueen matalien puiden lehvästöissä oli liikkeellä muutamia pensastiaiskerttuja, kastanjanruskea alaperä hyvä tuntomerkki. Nämä Pilanesbergissa näkemäni jäivät melkein ainoiksi, tämän lisäksi vain yksi lintu Polokwane BS.
325. SAVANNITÖPÖKERTTUNEN — LONG-BILLED CROMBEC *Sylvietta ruficapilla*
Melko yleinen.
326. KELTARINTA-APALI — YELLOW-BREASTED APALIS *Apalis flavida*
Melko yleinen.
327. RANTA-APALI — RUDD'S APALIS *Apalis ruddi*
Mkhuze GR Kumasingan piknikpaikalla 1 / Greater St Lucia WP Iphava leirin rantametsässä 2.
328. JOKIAPALI — BAR-THROATED APALIS *Apalis thoracica*
Bontebok NP akaasiapolulla 1 laulava hyvin näkyvillä.
329. HEINÄKERTTU — ZITTING CISTICOLA *Cisticola juncidis*
Hyvin yleinen.
330. AROHEINÄKERTTU — DESERT CISTICOLA *Cisticola aridulus*
Kruger NP H6:n varrella Sataran leiriltä itään 1 laulava ja H2-2:n varrella Pretoriuskop leiriltä etelään 1 laulava.
331. PILVIHEINÄKERTTU — CLOUD CISTICOLA *Cisticola textrix*
Dullstroom 2 laulavaa ylängön pikkuteillä. Koirasta oli mahdotonta nähdä, se hävisi taivasta vasten minuuttikaupalla kestävän soidinlentonsa aikana.
332. PÄRISTÄJÄHEINÄKERTTU WING-SNAPPING CISTICOLA *Cisticola ayresii*
Dullstroom N4:n ja R540:n maanteiden välisellä, hyvin heikkokuntoisella maaseututiellä (ei nimeä & numeroa kartalla) äänitin videolle päristäjäheinäkertun laulua, joka on rauhallisempaa ja hitaampaa kuin muuten samantapaisesti laulavalla pilviheinäkertulla

(lajiparia ei pysty erottamaan maastossa kuin laulusta). Samalla alueella, Middelpunt Vlein aidatun suojelalueen portin luona (Lakensvleispruit) myös yksi laulava. Sain videolle laululennon laskeutumisvaiheen nopeamman "tiktiktik" äänisarjan sekä muutamat kovat siivenpäristykset juuri ennen piikkilangalle laskeutumista. Hetkeä myöhemmin emo ja lentopoikanen olivat hetken näkyvillä maassa tien reunassa. Lisäksi yksi laulava tie nro R74:n varrella juuri ennen Sterkfontein Dam Nature Reserven kohdalle saapumista ja Golden Gate Highlands kansallispuistossa muutamia laulavia koiraita lyhyillä ruohomailla.

333. RITINÄHEINÄKERTTU — NEDDICKY *Cisticola fulvicapilla*
Yleinen.
334. PUNALAKKIHEINÄKERTTU — GREY-BACKED CISTICOLA *Cisticola subruficapillus*
Karoo NP Lammertjlesleegte Loop 1 lauloi näkyvästi pensaan latvassa. Suomalainen nimi on harhaanjohtava määritysmielessä, sillä eräillä muillakin heinäkerttulajeilla on punertava päälaki ja niska. Iltapäivällä punalakkiheinäkerttuja myös Klipspringer Passin ylätasangolla. Myös Bontebok National Park ja De Hoop NR.
335. VAIKERTAJAHEINÄKERTTU — WAILING CISTICOLA *Cisticola lais*
Golden Gate Highlands kansallispuistosta muutamia kymmeniä kilometrejä länteen R711:n varrella Fouriesburgin kohdalla yksi laulava.
336. RAAKKUJAHEINÄKERTTU — CROAKING CISTICOLA *Cisticola natalensis*
Kruger NP Nyamundwan juomapaikalla, S1:n varrella Skukuzan leiriltä länteen 1 laulava ja avoimella heinämaalla H2-2:n varrella 1 laulava / Greater St Lucia WP Iphava polun avoimessa ruohikko- ja tiheikkömaastossa useita laulavia näkyvästi esillä.
337. AKAASIAHEINÄKERTTU — RATTLING CISTICOLA *Cisticola chiniana*
Erittäin yleinen. Laulun oppi nopeasti tuntemaan, se on lyhyt ja yksinkertainen säe "chee chee chee tup-up-up", pienin muunteluin, jota koiraat toistivat tiheään tahtiin.
338. LAMPIHEINÄKERTTU — LEVAILLANT'S CISTICOLA *Cisticola tinniens*
Melko yleinen lampien ja jokien äärellä.
339. PUNAPOSKIHEINÄKERTTU — RED-FACED CISTICOLA *Cisticola erythrops*
Kruger NP Sataran leirin luoteispuolella S39:n varrella Ratal Pan lintupiilon edessä rantakasvillisuudessa 1 laulava hyvin näkyvillä kauan aikaa.

Heinäkertut – päänsärkyä vai harrastuksen suola?

– Aluksi oli fiilikset lukuisten heinäkerttulajien kanssa aika työlää, on ne niin samannäköisiä. Matkan alkuvuoroilla jätinkin tarkemman kiikaroinnin ja pätkäilyn väliin, se olisi vienyt aivan liian paljon aikaa kaikelta muulta, paljon mielekkäämmältä. Vähitellen niiden määrittämiseen alkoi riittämään paremmin aikaa ja homma muuttui suorastaan mielenkiintoiseksi, ovathan tiukat määrittämisspähkinät harrastuksen suola. Jos kiikaroitavasta (jos oli ylipäättänsä saanut sen muutamaksi sekunniksi kiikariin) ei tahtonut saada selvää, niin oikotien määrittämiseen tarjosi elinympäristön mukaan määrittäminen, ja jos tämäkään ei auttanut (useita lajeja samoissa habitaateissa), niin sitten piti vielä toivoa, että se laulaisi - ja toivoa, että osaisi tulkita laulun ja siitä tehdyn kuvauksen kenttäoppaassa yhdeksi ja samaksi. Monesti piti kuitenkin turvautua hihaan jääneeseen viimeiseen korttiin - äänittävään videokameraan. Myöhemmin näitä maastonauhoituksia vertaamalla sain määrittämiselle lopullisen varmistuksen. Tässä vertailutyössä käytin erinomaista multimediapakettia "Roberts' Multimedia Birds of Southern Africa". Afrikka on melkoinen heinäkerttujen eldorado. Lajeja on noin 50, määrä vaihtelee eri kirjoissa.

Etelä-Afrikassa esiintyy kaikkiaan 13 heinäkerttulajia, joista omalle kohdalleni osui 11 lajia.

340. KAPINPRIINIA — NAMAQUA WARBLER *Prinia substriata*
Karoo NP Fonteinjleskloof polulla 1.
341. KAULUSPRIINIA — RUFIOUS-EARED WARBLER *Prinia pectoralis*
Karoo National Park Lammertjlesleegte Loop 1 innokkaasti laulava hyvin näkyvillä pensaiden latvoissa heti aamutuimaan.
342. TÄPLÄPRIINIA — KAROO (SPOTTED) PRINIA *Prinia maculosa*
Golden Gate Highlands NP leirintäalueen yläpuolella matalissa pensaissa useita / Bontebok National Park / De Hoop NR / ym.
343. TUHKAPRIINIA — TAWNY-FLANKED PRINIA *Prinia subflava*
Melko yleinen.
344. VUORIHARMAASIEPPO — AFRICAN DUSKY FLYCATCHER *Muscicapa adusta*
Kruger NP Punda Maria leirin Flycatcher polulla 1 / Golden Gate Highlands NP 2 puron rannalla / Marloth NR Leopard Trail 1.
345. HARMAASIEPPO — SPOTTED FLYCATCHER *Muscicapa striata*
Paikoin yleinen.
346. SINISELKÄSIEPPO — GREY TIT-FLYCATCHER *Myioparus plumbeus*
Mkhuze GR kävellessäni aidalla verhottua kujannetta (jotta eläimet eivät huomaisi piilokojulle käveleviä ihmisiä) Kumasingan piilokojulta takaisin parkkipaikalle, osui kohdalleni puusta toiseen liikkuva varpuslintuparvi, jossa oli mukana siniselkäsieppo. Seuraavana päivänä näin sen muutaman kymmenen metrin päässä aivan parkkipaikan keskellä matalan puun lehvästössä ravinnon haussa, levitellen pyrstöönsä saadakseen hyönteiset liikkeelle. Lauloi välillä lyhyttä, karheaa vihellystä.
347. ETELÄNMUSTASIEPPO — SOUTHERN BLACK FLYCATCHER *Melaenornis pammelaina*
Varsin usein aivan samanäköisten sieppodrongojen läheisyydessä, mutta ei ollut kuitenkaan läheskään niin yleinen kuin sieppodrongo, havaintopaikkoja muun muassa Nylsvley NR / Kruger NP / Ivala Lodge / ym.
348. KAPINSAVANNISIEPPO — FISCAL FLYCATCHER *Melaenornis silens*
Ivala Guest Lodge 1 / Karoo NP muutama.
349. KANELISAVANNISIEPPO — CHAT FLYCATCHER *Melaenornis infuscatus*
Karoo NP Lammertjlesleegte Loop 1.
350. SAVANNISIEPPO — MARICO FLYCATCHER *Melaenornis mariquensis*
Pilanesberg NP leirialueella 1.
351. AFRIKANPARATIISIMONARKKI — AFRICAN PARADISE-FLYCATCHER *Terpsiphone viridis*
Melko yleinen.
352. AFRIKANKELTARILLI — AFRICAN YELLOW WHITE-EYE *Zosterops senegalensis*
Yleinen metsissä, savanneilla ym. Käyttämässäni kenttäoppaassa Etelä-Afrikan alueella esiintyvä afrikankeltarilli on erotettu omaksi lajikseen Cape White-eye *Zosterops virens*

(uusimmissa kirjoissa *Z. capensis* ja sen itäinen alalaji *Z. c. virens*), mutta sitä ei ole Birlife Suomen lajilistasta.

353. KIRJOTÖPÖSIEPPO — CAPE BATIS *Batis capensis*
Dlinza Forest 3 / Entumeni Forest muutama / Marloth NR Leopard Trail 1.
354. AKAASIATÖPÖSIEPPO — CHINSPOT BATIS *Batis molitor*
Melko yleinen Pilanesberg NP / Nylsvley NR / Kruger NP / Mkhuzé GR.
355. SUVANTOVÄSTÄRÄKKI — CAPE WAGTAIL *Motacilla capensis*
Melko yleinen.
356. AFRIKANVÄSTÄRÄKKI — AFRICAN PIED WAGTAIL *Motacilla aguimp*
Kruger NP Luvuvhujoen sillan alla rantahietikoilla ja hiekkasärkillä 2 ja lähistöllä S63:n varrella muutama lisää, myös Skukuzan leirin lähellä Sabiejoen rantamalla muutama ja eräillä muillakin paikoilla.
357. ISOKIRVINEN — RICHARD'S PIPIT *Anthus novaeseelandiae*
Melko yleinen. Käyttämässäni kenttäoppaassa alueella esiintyvä isokirvinen on erotettu omaksi lajikseen African (Grassveld) Pipit *A. cinnamomeus*.
358. SÄNKIKIRVINEN — PLAIN-BACKED PIPIT *Anthus leucophrys*
De Hoop luontoreservaattiin johtavalla tiellä 1 tähyili kaula pitkänä.
359. KELTAKURKKUVÄSTÄRÄKKI — YELLOW-THROATED LONGCLAW
Macronyx croceus
Kruger NP Lower Sabien leiriin johtavan H10:n varrella korkea vihellys kiinnitti huomion ja tavoitin silmiini pitkäpyrstöisen keltakurkkuvästäjän laululennossa. Kotvan kuluttua näin samalla tiellä viiden linnun parven ruokailemassa / Mkhuzé GR 1 / Greater St Lucia WP Iphava polulla 3.
360. TULIKURKKUVÄSTÄRÄKKI — CAPE LONGCLAW *Macronyx capensis*
Dullstroom N4:n ja R540:n maanteiden välisellä, hyvin heikkokuntoisella maaseututiellä (ei nimeä & numeroa) oli juuri äsken leikatulla niityllä ruokailemassa muutama korean värinen tulikurkkuvästäjä. Välillä kohosivat rinta pystyssä tarkkailemaan ympäristöä / Golden Gate Highlands NP 1 / Bontebok National Park 1.
361. TULILEPINKÄINEN — CRIMSON-BREASTED SHRIKE *Laniarius atrococcineus*
Pilanesberg NP Manyanen leirialueella 1 kesynoloinen, näyttäytyi useasti matalien puiden alimmilla oksilla aivan teltan vieressä. Varmaan useampiakin yksilöitä löydettävissä ison leirialueen eri puolilta.
362. MUSTAHARAKKALEPINKÄINEN — MAGPIE SHRIKE *Corvinella melanoleuca*
Melko yleinen Nylsvley NR ja Kruger NP.
363. PIKKULEPINKÄINEN — RED-BACKED SHRIKE *Lanius collurio*
Paikoin yleinen.
364. MUSTAOTSALEPINKÄINEN — LESSER GREY SHRIKE *Lanius minor*
Kruger NP ja Nylsvley NR paikoitellen melko yleinen.
365. KYLÄLEPINKÄINEN — COMMON FISCAL *Lanius collaris*
Pilanesberg NP 1 / Nylsvley NR Vogelfontein tornien parkkipaikalla 1 pari / Dullstroom 1 / Karoo NP Lammertjlesleegte Loop 1.

366. RUSODUETTOLEPINKÄINEN — SOUTHERN BOUBOU *Laniarius ferrugineus*
Melko yleinen.
367. PENSASLEPINKÄINEN — BLACK-CROWNED TCHAGRA *Tchagra senegala*
Kruger NP Klein Shawu juomapaikalla 1 (Letaban leiriltä 30km pohjoiseen H1-6:n varrella) ja S39:n varrella Timbavatijoen rantametsissä muutama.
368. AKAASIALEPINKÄINEN — BROWN-CROWNED TCHAGRA *Tchagra australis*
Nylsvley NR etelään tulvaniityn metsänreunan akaasiatiheiköissä 2, liikkuen matalalla alle parin metrin korkeudella, lennähtäen välillä pensaasta ja matalasta puusta toiseen / Kruger NP Punda Maria leirin Flycatcher polulla 1 ja S46:n varrella 1 / Mkhuze GR 1.
369. KAPINPENSASLEPINKÄINEN — SOUTHERN TCHAGRA *Tchagra tchagra*
Karoo NP Fonteinjleskloof polulla 1 lennähti kuivuneen purouoman pohjaa hipoen häviten näkyvistä vastarannan pensaikkoon / Bontebok NP 1 "akaasiapolulla" / De Hoop NR Vlei Trail polulla muutama, myös 1 laulava hyvin näkyvillä.
370. HARMAAPÄÄLEPINKÄINEN — GREY-HEADED BUSH-SHRIKE *Malaconotus blanchoti*
Yleinen ja monin paikoin äänessä, mutta en onistunut näkemään kertaakaan, pysyi niin visusti tiheikköjen sisällä. Ääni kuulosti kammiomaiselta vihellykseltä (Ghostbird).
371. KELTAKULMALEPINKÄINEN — BOKMAKIERIE *Telophorus zeylonus*
Yleinen.
372. LOISTOLEPINKÄINEN — GORGEOUS BUSH-SHRIKE *Telophorus quadricolor*
Mkhuze GR Kumasingan piknikpaikan reunatiheikössä 1 laulava.
373. OLIIVILOISTOLEPINKÄINEN — OLIVE BUSH-SHRIKE *Telophorus olivaceus*
Entumeni Forest 1 (oliivi värimuoto).
374. KULTAKURKKULEPINKÄINEN — ORANGE-BREASTED BUSH-SHRIKE
Telophorus sulfureopectus
Melko yleinen, kuului useasti ja näkyikin muutaman kerran
375. PUNANOKKALEPINKÄINEN — RETZ'S HELMET-SHRIKE *Prionops retzii*
Kruger NP Mahonie Loop (S99) 2 lensi tien yli lyhyesti pysähtyen (Punda Maria leirin alue).
376. VALKOHARJALEPINKÄINEN — WHITE-CRESTED HELMET-SHRIKE *Prionops plumatus*
Kruger NP Shingwedziolla S50:n varrella 1 hälisevä parvi, kotvan kuluttua näin toisen parven (a15) saman tien varrella Nyawutsi piilokojun luona / Mkhuze GR Kumasingan piknikpaikalla a20.
377. VALKOLAKKILEPINKÄINEN — SOUTHERN WHITE-CROWNED SHRIKE
Eurocephalus anguitemens
Nylsvley NR etelään tulvaniityn reunalla 1 pari näkyvästi latvustoissa tähyttämässä.
378. KÄÄPIÖLEPINKÄINEN — BRUBRU *Nilaus afer*
Muutama havainto eri puolilta Krugerin kansallispuistoa / Mkhuze GR 1.
379. HUISKULEPINKÄINEN — BLACK-BACKED PUFFBACK *Dryoscopus cubla*
Melko yleinen Krugerissa ja muuallakin.

380. KYLÄLOISTOKOTTARAINEN — GREATER BLUE-EARED STARLING
Lamprotornis chalybaeus
Krugerin avoimissa mopanemetsissä ja leiripaikoilla paikoitellen melko yleinen. Erosi parhaiten samannäköisestä turkoosikottaraisesta nasaalimaisen äänensä perusteella.
381. TURKOOSIKOTTARAINEN — CAPE GLOSSY STARLING *Lamprotornis nitens*
Ensimmäiset näkyivät Pilanesbergin kansallispuiston Manyane leirissä. Jatkossa melko yleinen, vaikka myönnettäköön, että saatuaani varmasti määritettyä ensimmäiset turkoosikottaraiset, ja sitä erittäin paljon muistuttavan kyläloistokottaraisen, en jaksanut aina kovinkaan erotella kumpaa lajia näkemäni "kiiltävät kottaraiset" mahdollisesti olivat. Oli niin paljon muuta mielenkiintoisempaa kiikaroitavaa kuin kottaraiset. Tämän lajiparin parhaaksi erottavaksi tuntomeriksi mainittu korvan seudun väritys tuntui vaihtelevan sen mukaan miten lintu kallisteli päätään aurinkoon nähden. Noviiisina tuskattomimmin lajiparin erotti äänien avulla.
382. ORVOKKIKOTTARAINEN — VIOLET-BACKED STARLING *Cinnyricinclus leucogaster*
Melko yleinen, usein lähellä ihmistä, kuten suurissa puissa suojelualueiden leireissä.
383. MUSTAVATSAKOTTARAINEN — BLACK-BELLIED STARLING *Lamprotornis corruscus*
Mkhuze GR yleinen. Tämä laji näyttäytyi aina puiden latvoissa pareittain tai parvina, ja oli selvästi arempi kuin kyläloisto- ja turkoosikottaraiset, jopa autoa kohtaan. Muualla: Dlinza Forest yleinen, muun muassa latvustoon tehdyllä näköalatasanteella mustavatsakottaraiset tähyilivät vain muutaman metrin päässä latvaoksilla. Nyt ne olivat aivan luottavaisia!
384. RAITAPYRSTÖKOTTARAINEN — BURCHELL'S STARLING *Lamprotornis australis*
Nylsvley NR Vogelfonteinin länsireunamalla, kaukana metsänreunassa muutama. Melkoisen kookkaita ollakseen kottaraisia (tukevarakenteinen 33cm). Muistuttivat matkan päästä pikemminkin naakkoja. Jatkossa kohtasin raitapyrstökottaraisia vielä kerran Krugerin kansallispuistossa, jossa ne olivat hyvin yleisiä Sataran leirin reunamalla puoliavoimessa maastossa.
385. PEITSIPYRSTÖKOTTARAINEN — MEVE'S STARLING *Lamprotornis mevesii*
Kruger NP Luvuvhujoella S64:n varrella muutama.
386. VALKOSIIPIRAKKELI — PALE-WINGED STARLING *Onychognathus naboroupp*
Karoo NP Lammertjlesleegte Loopin varrella vuorien suunnasta kaupungin suuntaan lensi ylitseni seitsemän linnun parvi ja kohta kaksi lisää samaa reittiä.
387. KALLIORAKKELI — RED-WINGED STARLING *Onychognathus morio*
Paikoin hyvin yleinen, muun muassa Golden Gate Highlands kansallispuistossa, jossa eräät yksilöt leirialueella tulivat melkein autoon sisälle hakemaan leipäpalaa.
388. PIHAMAINA — COMMON MYNA *Acridotheres tristis*
Paikoin yleinen.
389. KOTTARAINEN — COMMON STARLING *Sturnus vulgaris*
Bontebok National Park 2 / Rondevlei NR yleinen.
390. HELTTAKOTTARAINEN — WATTLED STARLING *Creatophora cinerea*
Kruger NP aivan Sataran leirin portin ulkopuolella, H1-4 tien avoimessa maastossa on siellä täällä matalia puita. Eräässä vähän tiheämmässä ja pusikkoisemmassa kohdassa kuhisi miljoonakutojia ja uutena tuttavuutena noin parikymmentä helttakottaraista; sekä

koreampia koiraita, että vaatimattomamman näköisiä naaraita. Lisäksi Krugerissa H3:n varrella a20.

391. KAPINKOTTARAINEN — PIED STARLING *Spreo bicolor*
Dullstroom N4:n ja R540:n maanteiden välisellä, hyvin heikkokuntoisella maaseututiellä (ei nimeä tai numeroa) puolisen tusinaa hyvin kookasta kapinkottaraista norkoili puhelintolpilla. Jatkossa laji oli paikoitellen yleinen vastaavilla lähes puuttomilla laidunmailla, esim. De Hoop NR melko yleinen.
392. LOISNOKKELI — RED-BILLED OXPECKER *Buphagus erythrorhynchus*
Kruger NP ja Mkhuze GR melko yleinen.
393. ISOLOISNOKKELI — YELLOW-BILLED OXPECKER *Buphagus africanus*
Kruger NP Mahonie Loopin Witsandin juomapaikalla 2 kiipeili kafferipuhvelihärkien selässä (Punda Maria leirin alue). Seuraavana päivänä H1-7:n varrella 1.
394. KAPINMESIKKO — CAPE SUGARBIRD *Promerops cafer*
Swartberg Pass eteläpuolen ylärinteillä yleinen / Bontebok NP 3.
395. MALAKIITTIMEDESTÄJÄ — MALACHITE SUNBIRD *Nectarinia famosa*
Melko yleinen.
396. KAPINMEDESTÄJÄ — ORANGE-BREASTED SUNBIRD *Nectarinia violacea*
Swartberg Pass eteläpuolen ylärinteillä lähellä huippua 2 / Bontebok NP 1.
397. RUUSURINTAMEDESTÄJÄ — SCARLET-CHESTED SUNBIRD *Nectarinia senegalensis*
Kruger NP Skukuzan leirissä erään bungalowin pihan reunapensaissa 1 laulava hyvin näkyvillä ja H3:n varrella Krugerin eteläosassa 1 koiras.
398. SAMETTIMEDESTÄJÄ — AMETHYST SUNBIRD *Nectarinia amethystina*
Pilanesberg NP 1 koiras lauloi samalla paikalla useita minutteja voimakkaasti kuuluvaa lauluun.
399. OLIIVISELKÄMEDESTÄJÄ — EASTERN OLIVE SUNBIRD *Nectarinia olivacea*
Greater St Lucia WP Iphava polun puoliavoimessa ruohikko- ja tiheikkömaastossa sujahteli silloin tällöin oliivimedestäjiä / Dlinza Forest yleinen.
400. SITRUUNAVIHERMEDESTÄJÄ — COLLARED SUNBIRD *Anthreptes collaris*
Kruger NP Punda Maria leirin Flycatcher polulla koiras + 2 lentopoikasta sekä Skukuzan leirissä 1 / Greater St Lucia WP Iphava polulla 1 koiras.
401. VALKOVATSAMEDESTÄJÄ — WHITE-BELLIED SUNBIRD *Nectarinia talatala*
Nylsvley NR eteläpään tulvaniityn metsänreunassa 1 pari / Mkhuze GR Mantuba Camp 2 koirasta + 1 naaras.
402. TUHKAMEDESTÄJÄ — DUSKY SUNBIRD *Nectarinia fusca*
Karoo NP Lammertjlesleegte Loop naaras ja lentopoikanen liikkuvat pensaikossa.
403. ISOPENSASMEDESTÄJÄ — GREATER DOUBLE-COLLARED SUNBIRD *Nectarinia afra*
Ivala Guest Lodgen pihapiirissä huristi jokin/joitakin medestäjiä, mutta kuten yleensä medestäjien kanssa, kestää aikansa kunnes joku pysyy riittävän kauan paikallaan, että ehtii määrittämään (toisinaan se on taas ihan helppoa). Viimein tilaisuus tulee kun medestäjä hengähtää matalan puun latvassa ja näen todella leveän punaisen rintavyön, eli

isopensasmedestäjäkoiras.

(SOUTHERN DOUBLE-COLLARED SUNBIRD *Cinnyris chalybea*)

Bontebok NP Breedejoen varrella koiras näkyvästi laulamassa / De Hoop NR muutama. Ei löydy Birdlife Suomen maailman lintujen lajistasta (eli luokitellaan vain isopensasmedestäjän eteläiseksi muodoksi?).

404. PURPPURAVYÖMEDESTÄJÄ — PURPLE-BANDED SUNBIRD *Nectarinia bifasciata*
Mkhuze GR Nsumo Pan piknikpaikan parkkipaikalla koiras lauloi aktiivisesti näkyvällä paikalla vajaa kymmenen metriä korkean puun latvaoksilla klo 16:30.
Purppuravyömedestäjäkoiraalla on sininen yläperä, kuten myös samannäköisellä mosambikinmedestäjäkoiraallakin (huomattavasti harvinaisempi). Latvassa laulavalla koiraalla sininen yläperä näkyi hyvin. Yläperän värityksestä ei ollut mainintaa käyttämässäni kenttäoppaassa, eikä se oikein ilmene kenttäoppaan kuvastakaan (näyttäisi olevan pikemminkin vihreä). Roberts' Multimedian tekstissä purppuravyömedestäjän sininen yläperä on kuitenkin mainittu (peacock blue on rump). Muualla: Greater St Lucia WP Iphivan leirintäalueella 1 laulava.
405. AFRIKANVARPUNEN — GREAT SPARROW *Passer motitensis*
Pilanesberg NP Pilanesberg Centren takapihalla koiras ja naaras poikasineen.
406. VARPUNEN — HOUSE SPARROW *Passer domesticus*
Yleinen.
407. SIRKKUVARPUNEN — CAPE SPARROW *Passer melanurus*
Paikoitellen hyvin yleinen, varsinkin asutuksen lähellä.
408. METSÄKALLIOVARPUNEN — YELLOW-THROATED PETRONIA *Petronia superciliaris*
Pilanesberg NP 1 / Nylsvley NR Vogelfonteiniin johtavan tien varrella 1 / Kruger NP Paul Grugerin portin lähellä S4:n varrella 1 / Mkhuze GR 1.
409. TUHKAVARPUNEN — SOUTHERN GREY-HEADED SPARROW *Passer diffusus*
Paikoitellen yleinen muun muassa leirialueilla Krugerin kansallispuistossa, taajamien rudaraateilla yms. paikoilla.
410. ETELÄNPUHVELIKUTOJA — RED-BILLED BUFFALO-WEAVER *Bubalornis niger*
Kruger NP S58:n varrella keskellä mopanemetsää kasvavan suuren yksinäisen apinanleipäpuun oksilla oli muutamia todella suuria, vähän rähjäisen näköisiä etelänpuhvelikutojien risupesä asukkaineen. Lisäksi Olifantsin leirin eteläpuolella H1-4:n varrella yhdyskunta. Kaikkein parhaiten kuitenkin nähtävissä Sataran leirissä, jossa muutamia suuria pesiä telta-alueella.
411. VALKOKULMAKUTOJA — WHITE-BROWED SPARROW-WEAVER *Plocepasser mahali*
Nylsvley NR eteläpään tulvaniityn metsänreunassa puolenkymmentä liikehti maassa ja matalissa pensaissa, aika äänekkäitä. Aamun aikana pari parvea lisää vastaavilla paikoilla, missä oli paljasta maata ruohotuppaiden lomassa.
412. KEKONOKKAKUTOJA — THICK-BILLED WEAVER *Amblyospiza albifrons*
Kruger NP Skukuzan leirissä joen rannassa 1 pari / Greater St Lucia WP Iphivan leirialueen metsänreunan ruovikossa 1 pari kultakutojien yhdyskunnassa.

413. METSÄKUTOJA — DARK-BACKED WEAVER *Ploceus bicolor*
Mkuzi GR Nsumo Pan lintutornin takana, rantametsän hämärässä tiheikössä sinne tänne rönsyilevien köynnösten ja oksien lomassa liikkui 1 metsäkutoja / Dlinza Forest melko yleinen latvustoissa.
414. KYLÄKUTOJA — VILLAGE WEAVER *Ploceus cucullatus*
Kruger NP Sabiejoen pensaikossa joen ja tien (S79) välissä heti Lower Sabien leiriltä länteen 1 koiras / Ivala Guest Lodge yhdyskunta.
415. MUSTAPOSKIKUTOJA — SOUTHERN MASKED-WEAVER *Ploceus velatus*
Paikoitellen hyvin yleinen.
416. MUSTANAAMAKUTOJA — LESSER MASKED-WEAVER *Ploceus intermedius*
Paikoitellen yleinen.
417. VALJUSILMÄKUTOJA — SPECTACLED WEAVER *Ploceus ocularis*
Polokwane BS lintupiilo 2:n kohdalla 1 koiras / Kruger NP Letaban leirissä muutama / Ivala Guest Lodge 1.
418. PUNAKAAPUKUTOJA — RED-HEADED WEAVER *Anaplectes melanotis*
Kruger NP H13-1:n yli lentänyt pieni varpuslintu laskeutui lähistölle latvaan. Pysäytin ja sain kiikaroida pitkät tovit naaras punakaapukutojaa sen sukiessa pukuaan aamuauringossa. Terävä, pinkin värinen nokka huomiota herättävä tuntomerkki. Ja aivan kuin olisin avannut hanan, sillä pian sain katsella kokonaista parvea, joka liikehti tien penkalla maassa ja pensaissa. Ja vähän myöhemmin satuin osumaan muutaman pesän yhdyskunnan luokse, pesät roikkuivat suuren apinanleipäpuun oksissa tie nro S58:n varrella. Krugerissa lisäksi iso yhdyskunta Letaba leirin telta-alueella.
419. KAPINKUTOJA — CAPE WEAVER *Ploceus capensis*
Dullstroom N4:n ja R540:n maanteiden välissä, hyvin heikkokuntoisella maaseututiellä (ei nimeä tai numeroa kartalla) pieni meluisa kapinkutojayhdyskunta kiinnitti huomion erään maatalon pihapiirissä. Pallonmuotoiset pesät roikkuivat pihalammen ylle kaartuvien oksien kärjissä / Golden Gate Highlands NP naaras ja lentopoikanen / Bontebok NP 1 naaras.
420. KULTAKUTOJA — YELLOW WEAVER *Ploceus subaureus*
Mkhuze GR Mkhuzejoen varrella, muutama sata metriä Nsumo Pan lintutorneilta itään iso pesimäyhdyskunta ruovikossa yhdessä mustanaamakutojien kanssa / Greater St Lucia WP Iphavapolun varrella pesimäyhdyskunta ruovikossa rantametsän reunassa.
421. MILJONAKUTOJA — RED-BILLED QUELEA *Quelea quelea*
Hyvin yleinen maan koillisosan retkikohteissani.
422. PUNAPIISPA — SOUTHERN RED BISHOP *Euplectes orix*
Yleinen ja korea kuin mikä!
423. KULTAPIISPA — YELLOW-CROWNED BISHOP *Euplectes afer*
Pilanesberg NP - Nylsvley NR ajotaipaleen varrella muutamin paikoin värikkäitä koiraita esittämässä soidinlentoa suurten viljelysaukeiden rehevääkasvustoisten ojanvarsien heinikoissa ym. / Nylsvley NR Vogelfontein useita / Dullstroom useita koiraita soidinlennossa niityillä.
424. LAAHUSPIISPA — LONG-TAILED WIDOWBIRD *Euplectes progne*
Tämä se oli varsinainen esitys linnuksi! Nimittäin hitaasti soidinlentävä koiras matalalla niityn yllä valtavine laahussulkineen oli kyllä melkoisen erikoinen näky - vielä

ensimmäisen hämmästyttävän kerran jälkeenkin. Mikä vielä mukavampaa, niin soidinlentävä laahuspiispa oli melko yleinen näky, mikäli vain jossain pellonkulmassa oli säästynyt vähän kosteampi ja villiintyneempi notkelma. Dullstroomin ylängöillä katselin erityisen haltioituneena niitä koiraita, jotka olivat valinneet "laahustus" paikakseen kauniin sinisinä kukkivat niityt!

425. PUNAKAULUSPIISPA — RED-COLLARED WIDOWBIRD *Euplectes ardens*
Dullstroom maalaisteiden varsilla muutamien paikoin / Golden Gate Highlands NP Oribi Loopin varrella muutamia koiraita soidinlennossa.
426. VALKOSIIPISIISPA — WHITE-WINGED WIDOWBIRD *Euplectes albonotatus*
Pilanesberg NP Tshepe ja Kwalata teiden risteyksen vaiheilla 1 koiras hetken näkyvillä / Pilanesberg NP - Nylsvley NR ajotaipaleella 1 koiras / Kruger NP Skukuzan leiri 1 koiras.
427. PUNASIIPISIISPA — FAN-TAILED WIDOWBIRD *Euplectes axillaris*
Dullstroom N4:n ja R540:n maanteiden välisellä, hyvin heikkokuntoisella maaseututiellä (ei nimeä & numeroa kartalla), näkyi hieno punasiipikoiras soidinlennossaan erään puron kohdalla, jossa korkeampaa heinää yms. Muuten ympäristö jyrkästi kumpuilevaa, karjan raskaasti parturoimaa lyhyttä ruohoa, hyvin karua ja paikoin kivikkoista maastoa.
428. KELTAPERÄPIISPA — YELLOW BISHOP *Euplectes capensis*
Dullstroom R540:n ja R577:n välissä pikkutien eräällä lammella 1 koiras esittämässä soidintaan naaraalle.
429. DOMINIKAANILESKI — PIN-TAILED WHYDAH *Vidua macroura*
Paikoin yleinen.
430. PARATIISILESKI — LONG-TAILED PARADISE-WHYDAH *Vidua paradisaea*
Pilanesberg NP Makorwane patoaltaan länsipäässä koiras hetken aikaa puun latvassa, pyrstösulat olivat vasta puolikasvuiset / Kruger NP Sataran leirin lähellä H6.n varrella 1 koiras / Mkhuze GR 1 koiras.
431. PURPPURALESKI — PURPLE INDIGOBIRD *Vidua purpurascens*
Pilanesberg NP Kwalatatieen varrella 2 koirasta pienen pensaan latvassa.
432. KYLÄLESKI — VILLAGE INDIGOBIRD *Vidua chalybeata*
Kruger NP S44:n varrella 1 koiras pienen puun kuivassa latvassa tien ja Letabajoen välissä.
433. TULIRUUSUPEIPPO — AFRICAN FIREFINCH *Lagonosticta rubricata*
Kruger NP Shingwedzi leirin lähellä tien varren pientareella maassa muutama tuliruusupeippo. Lintujen koko ajan kääntyillessä ja liikkeessa valosta varjoon ja takaisin sain tarkkaan katsoa, että löysin erottavat tuntomerkit hyvin samannäköisestä punaruusupeiposta.
434. PUNARUUSUPEIPPO — JAMESON'S FIREFINCH *Lagonosticta rhodopareia*
Melko yleinen päivittäinen laji teiden pientareilla.
435. VIHHERVAHANOKKA — SWEE WAXBILL *Estrilda melanotis*
Golden Gate Highlands NP leirintäalueen yläpuolella rinnetiheikön poluilla 1 koiras hetken aikaa pensaan latvassa jatkaen matkaansa / Marloth NR Leopard Trail pieni parvi.

436. VAHANOKKA — COMMON WAXBILL *Estrilda astrild*
Näin vahanokkia koko matkareitin varrella Hyväntoivonniemelle saakka, useimmiten muutamana yksilön parvina, joskus jopa kymmeniä yhdessä.
437. SINIPEIPPO — BLUE WAXBILL *Uraeginthus angolensis*
Yleinen.
438. PRONSSIMANIKKI — BRONZE MANNIKIN *Lonchura cucullata*
Melkein päivittäin havaintoja muutamista pareista.
439. SUOMUOTSAKUTOJA — SCALY-FEATHERED FINCH *Sporopipes squamifrons*
Polokwane BS sisääntulotien varrella 1 langalla.
440. PALETTEIPEIPPO — GREEN-WINGED PYTILIA *Pytilia melba*
Kolme havaintoa Krugerin kansallispuistosta.
441. KAPINKELTAHEMPPO — YELLOW CANARY *Serinus flaviventris*
Yleinen seuraavissa: Karoo NP / Bontebok NP / West Coast NP.
442. VIKSIHEMPPO — YELLOW-FRONTED CANARY *Serinus mozambicus*
Paikoitellen hyvin yleinen.
443. KELTAPERÄHEMPPO — BLACK-THROATED CANARY *Serinus atrogularis*
Pilanesberg NP Nkakane tien varrella pensaassa hetken aikaa koiras ja kaksi naarasta.
444. METSÄHEMPPO — FOREST CANARY *Serinus scotops*
Marloth NR Leopard Trail neljän linnun parvi metsänreunan puissa.
445. HARMAANISKAHEMPPO — CAPE CANARY *Serinus canicollis*
Dullstroom N4:n ja R540:n maanteiden välisellä, hyvin heikkokuntoisella maaseututiellä (ei nimeä & numeroa) emot ja lentopoikue pienen metsikön reunapuissa.
446. KALOTTIHEMPPO — STREAKY-HEADED SEED-EATER *Serinus gularis*
Bontebok NP Breedejoen rantapensaissa 3 ja akaasiapolulla 1 laulava (muistutti peukaloisen laulua) / Marloth NR Leopard Trail 1.
447. MUSTAHUPPUHEMPPO — BLACK-HEADED CANARY *Serinus alario*
Karoo NP Klipspringer Pass äänekkäästi sorisevia parvia pensaikoissa ylätasangon tien päässä.
448. KAPINHEMPPO — CAPE SISKIN *Serinus tottus*
Marloth NR Leopard Trail neljän linnun parvi vuoren rinteeseen pensaissa lähellä metsänreunaa.
449. TYRÄKKIHEMPPO — WHITE-THROATED CANARY *Serinus albogularis*
Karoo NP Klipspringer Pass neljän linnun parvi matalissa pensaissa ylätasangon tien päässä. Seuraavana aamupäivänä Fonteinjleskloof polulla 1.
450. AFRIKANKASTANJASIRKKU — CINNAMON-BREASTED BUNTING *Emberiza tahapisi*
Lähes kaikissa retkikohteissa, varsinkin missä kivikkoja ja kallioita.
451. KULTARINTASIRKKU — GOLDEN-BREASTED BUNTING *Emberiza flaviventris*
Muutamia havaintoja silloin tällöin, esimerkiksi Pilanesberg NP ja Golden Gate Highlands NP.

452. KIURUSIRKKU — LARK-LIKE BUNTING *Emberiza impetuani*
Karoo NP melko yleinen.
453. RUSKOSIIPISIRKKU — CAPE BUNTING *Emberiza capensis*
Karoo NP Lammertjlesleegte Loopin varrella 2. Seuraavana aamupäivänä Fonteinjleskloof polulla muutama.

Eläimet

Lajit ovat siinä järjestyksessä kuin ne esitetty kenttäoppaassa *The Kingdon Field Guide to African Mammals / Jonathan Kingdon, 2003*.

1. KARHUPAVIAANI — CHACMA BABOON *Papio ursinus*
Yleinen monilla suojelualueilla. Paviaanikokemuksia matkan varrelta, Pilanesbergin kansallispuisto: ...leiriin palattuani näin esimerkin niiden ikävistä ryöstelytavoista. Muutama karhupaviaani juoksi nopeasti nurmikon yli reunimmaisten teltojen luo kähveltäkseen syötävää, mutta paikalle juuri tulleet teltojen omistajat saivat paviaanien aikeet torjutuksi ja ne väistyivät vastentahtoisesti takaisin savannin suuntaan. No, toisaalta paviaanit vain haluavat käyttää "ilmaista" ruokaa hyväkseen. Ongelmaa ei olisi, jos kaikki ihmiset noudattaisivat ohjeita: eivät jätä teltoihin ruokaa ja pitäisivät autojen ikkunat suljettuina.
Aivan matkan lopussa kohtasin uudestaan näitä ryöstelyyn taipuvaisia karhupaviaaneja Hyväntoivonniemellä, Kapkaupungissa. Niemen kärjen kansallispuistossa on vielä luonnonvarainen karhupaviaanikanta, jolla on jo varsin pitkä kokemus turisteista. Niistä on tullut erittäin röyhkeitä - suorastaan vaarallisia. Ne vievät nopeasti hyökkäämällä tavarat käsistäsi, jos epäilevät sen olevan jotakin syötävää. Itse näin kuinka yksi juoksi pusikoihin juuri ryöstämänsä parin litran Pepsi kainalossaan! Parkkipaikalla paviaanit kiertelevät tutkimassa autoja. Katselivat alta kulmain häijyn lasimaisilla silmillään kuin murtovarkaats ja nousivat autojen katoille tähystämään onko mahdollisesti joku toinen löytänyt jotakin kiinnostavaa. Isoja ja häijyn näköisiä kädellisiä, ei voi mitään. Kansallispuistossa oli useita kylttejä kuinka paviaanien kanssa pitää toimia: missään nimessä ei saa yrittää ottaa takaisin sitä mitä ne ovat sinulta mahdollisesti anastaneet – silloin karhupaviaani on vaarallisimmillaan.
2. VERVETTI (VIHERMARAKATTI) — VERVET MONKEY *Cercopithecus (aethiops) pygerythrus*
Paikka paikoin Krugerin kansallispuistossa. Vervettien touhuja oli hauska katsella.
3. KAPINJÄNIS — CAPE HARE *Lepus capensis*
Karoo NP 1.
4. SMITH'S BUSH SQUIRREL *Paraxerus cepapi*
Kruger NP S44:n varrella 1 (Letabajoen rantamalla).
5. VAIPPASAKAALI — BLACK-BACKED JACKAL *Canis mesomelas*
Pilanesberg NP 1.
6. HYEENAKOIRA — AFRIKAN WILD DOG *Lycaon pictus*
Pilanesberg NP heti portilta suojelualueen sisäpuolelle ajaessani kohtasin kolme hyeenakoiraa repimässä impalaa. Olivat ehtineet tappamaan sen ehkä hetkeä aikaisemmin

kun tulin paikalle. Seurasin hyeenakoiria vajaan vartin ajan, jonka kuluessa ne koko ajan tempoivat paloja irti, ollen myös samalla erittäin valppaina. Yksi piti aina vuorollaan muutaman sekunnin verran ympäristöä silmällä paikalle saapuvien isompien petojen varalta.

7. KAPINHARMAAMANGUSTI — SMALL GREY MONGOOSE *Herpestes pulverulenta*
De Hoop NR Vlei Trail polulla 2.
8. KÄÄPIÖMANGUSTI — DWARF MONGOOSE *Helogale parvula*
Kruger NP S50:n varrella Nyawutzin lintupiilo 1 ja S4:n varrella, Skukuzan leiriltä länteen, puolisen tusinaa kääpiömangustia hiekkatiellä napsien suuhunsa koko ajan joitain hyönteisiä.
9. KETTUMANGUSTI — YELLOW MONGOOSE *Cynictis penicillata*
Karoo NP Lammertjesleegte Loopin varrella 1 jolkutteli kuin kettu sinne tänne poukkoillen, pitkä häntäkin tuuhea kuin ketulla ja valkokärkinen, mutta pysähtyessään ja noustessaan takajaloilleen aivan pystyasentoon paljastui aito mangustin profiili. Kaiveli innokkaasti kolojaan / De Hoop luontoreservaattiin johtavalla tiellä 2.
10. SEEPRAMANGUSTI — BANDED MONGOOSE *Mungos mungo*
Nylsvley NR kaksi aidanseipäiden päällä karjalaitumen ojanpientareella. Olivat niin kaukana, että näin tuntomerkit vain kaukoputkella (takaselän raidat).
11. RUSKOHYEENA — BROWN HYAENA *Hyaena brunnea*
Pilanesberg NP 1 juoksi nopeasti tien yli aivan auton edestä. Nousi kivikkoiseen rinteeseen ja näkyi vielä jonkin aikaa kunnes hävisi heinikkoon. Pitkä hapsottava turkki teki sen aika ruokottoman näköiseksi. Ruskohyeena on lähes täysin yöaktiivinen, joten olin onnekas.
12. TÄPLÄHYEENA — SPOTTED HYAENA *Crocuta crocuta*
Kruger NP H2-2:n varrella 3.
13. LEOPARDI — LEOPARD *Panthera pardus*
Kruger NP H1-4: n varrella (Satara ja Olifants leirien välillä) leopardi oli ihan tien laidalla, osittain heinien takana piilossa.
14. LEIJONA — LION *Panthera leo*
Kruger NP 3 näköhavaintoa:
  1. Timbavati-jokea seuraavan S39:n varrella uros ja naaras.
  2. Vähän Sataran leiriltä etelään Nkaya Pan juomapaikalla 6 leijonaa (2 naarasta + 4 isoa pentua).
  3. Mestel Dam juomapaikalla lähellä Pretoriuskopin leiriä 1 vanha uros.Lisäksi Kruger NP kolmena yönä kuulohavaintoja Punda Marian ja Sataran leireissä (myös Letaban leirissä oli ollut aika mekkala, kertoivat muut vieraat, mutta itse nukuin sikeästi).
15. KAPINTAMAANI — CAPE ROCK HYRAX *Procavia capensis*
Yleinen sopivilla kalliojyrkänteillä. Kapintamaanien asuttamat jyrkänteet tunnisti valkeiksi kalkittuneista käymälöistä.
16. AFRIKANNORSU — AFRICAN ELEPHANT *Loxodonta africana africana*
Krugerin kansallispuistossa vietettyjen päivien aikana yhteensä satoja norsuja, joitakin tuli nähtyä hyvin läheltä. Myös Pilanesbergin kansallispuistossa muutama.

17. AROSEEPRA — COMMON ZEBRA *Equus quagga*
Pilanesberg NP muutama / Nylsvley NR muutama / Kruger NP yleinen / Mkhuze GR muutama.
18. KAPMAANVUORISEEPRA — CAPE MOUNTAIN ZEBRA *Equus zebra zebra*
Bontebok NP ori, neljä tammaa ja yksi varsa laidunsi rauhassa Bontebokin niityillä. Vuoriseeprasta on kaksi alalajia: kapmaanvuoriseepra *E. z. zebra* (Cape and Karoo) ja hartmanninvuoriseepra *E. z. hartmanni* (S Angola to Orange River). Pienempi kapmaanvuoriseepra on keskimäärin 50kg kevyempi. Se kuoli lähes sukupuuttoon metsästyksen takia. Nykyinen kanta asustaa kuudella suojelualueella ja on noin 700 yksilön suuruinen. Hartmanninvuoriseepra on lukuisampi, mutta kärsii kasvavan karjatalouden tuomista esteistä, kuten aidoista, jotka estävät vapaan liikkumisen ikaikaisten laidunmaiden välillä.
19. LEVEÄHUULISARVIKUONO — GRASS (WHITE) RHINOCEROS *Ceratotherium simum*
Pilanesberg NP 2. Toinen ja viimeinen sarvikuonohavaintoni tapahtui Mkhuze GR:n alueella, kun yksinäinen sarvikuono laidunsi n200m päässä tiestä puoliavoimella akaasiasavannilla pari kilometriä leirialueelta itään. Kasvillisuuden ja etäisyyden takia en pystynyt määrittämään lajilleen, mutta suippohuulisarvikuono on Mkhuzessa selvästi yleisempi (66 yksilöä v.2004) kuin leveähuulisarvikuono. Se liikkui melko ripeään tahtiin, aivan samoin kuin Pilanesbergin kansallispuistossa näkemäni kaksi yksilöä. Olin ollut siinä luulossa, että sarvikuonot laiduntavat rauhallisesti paikallaan. Taitavat olla kranttuja, etenevät rivakasti ja poimivat vain parhaimmat palat sieltä täältä?
20. VIRTAHEPO — HIPPOPOTAMUS *Hippopotamus amphibius*
Pilanesberg NP muutama / Kruger NP Shingwedzijoki n.30 ja Nsemani Dam muutama / Mkhuze GR Nsumo Pan muutama.
21. PAHKASIKA — COMMON WARTHOG *Phacochoerus africanus*
Nylsvley NR vaikutti yleiseltä eteläpään tulvaniityn reunamilla avoimissa akaasiametsiköissä.
22. KIRAHVI — GIRAFFE *Giraffa camelopardalis giraffa*
Krugerin kansallispuistossa kirahvit olivat päivittäinen näky. Rouske vain kuului niiden napsiessa akaasiodien lehtiä muutaman metrin päässä autosta. Lisäksi Pilanesberg NP 3.
23. KAFFERIPUHVELI — AFRICAN BUFFALO *Syncerus caffer*
Kruger NP yleinen. Satapäisten kafferipuhvelilaumojen saapuminen tanner pölisten juomapaikalle on mahtava näky. Shingwedzin leirin eteläpuolella vaikuttaa olevan päivittäinen puhveleiden juomapaikka, vähän matkaa Kanniedood padon eteläpuolella. Ja edelleen noin 35km etelään saman S50:n tien varrella on Grootvleijn allas, jonne myös saapui suuri puhvelilauma kylpemään, arvatenkin päivittäin.
24. KIRJOANTILOOPPI — BUSHBUCK *Tragelaphus scriptus*
Kruger NP lähellä Shingwedzin leiriä 1 naaras, Letaban leirin sisällä useita melko kesyjä yksilöitä ja S41:n varrella lähellä Sataraa 1 yksilö.
25. NYALA *Tragelaphus angasi*
Kruger NP puiston äärimmäisessä pohjoispäässä Pafurin levähdyspaikan kohdalla vastarannalla oli kaksi härkää ja muutamia naaraita vasoineen. Tämä paikka, Luvuvhujoen varsi, on lajin parhaita tapaamispaikkoja puiston alueella. Myös Mkhuze GR yleinen Kumasingan juomapaikalla.

26. ISOKUDU — GREATER KUDU *Tragelaphus strepsiceros strepsiceros*
Melko yleinen Pilanesberg NP / Kruger NP / Mkhuze GR / Karoo NP. Uljas ja ryhdikäs antilooppi, urosten sarvet taidokkaan kierteiset ja todella pitkät. Voivat olla jopa 180cm!
27. HIRVIANTILOOPPI — ELAND *Taurotragus oryx oryx*
Pilanesberg NP Mankwen patoaltaan itärannan rinteellä 12 / De Hoop NR 6.
28. SINISUKELTAJA-ANTILOOPPI — BLUE DUIKER *Cephalophus monticola*
Mkhuze GR 1 / Dlinza Forest 1 pari metsän polulla, pysyin aivan hiljaa ja ne tulivat vain muutaman metrin päähän.
29. SUNIANTILOOPPI — SUNI *Neotragus moschatus*
Kruger NP Punda Maria leirin lähellä H13-2:n varrella varhain aamulla 1 pari hyppi tiheikön kätköön piiloon.
Suni on hyvin arka ja ruokailee vasta illan pimennettyä ja uudestaan aamuyöllä klo 04:00 jälkeen. Uroksella on kolmen hehtaarin reviiri, jossa se liikkuu yhdessä naaraan kanssa.
30. MAA-ANTILOOPPI — SHARPE'S GRYSBOK *Raphicerus sharpei*
Kruger NP Shingwedzi leirin lähellä Kanniedood padolla 1 asteli tien reunustan tiheikössä. Alle 10 kiloinen ja puoli metriä korkea maa-antilooppi on harvalukuinen ja hyvin arka.
31. PUNA-ANTILOOPPI — STEINBUCK *Raphicerus campestris*
Kruger NP 2 havaintoa / Karoo NP Lammertjlesleegte Loopin varrella varhain kahtena eri aamuna 1 rauhallisesti laiduntamassa / West Coast NP eteläisen sisääntulotien varrella varhain aamulla 1.
32. KALLIOHYPPIJÄ — KLIPSPRINGER *Oreotragus oreotragus*
Karoo NP Klipspringer Pass 1 pari heti ylätasangon tasaiselle osuudelle saavuttaessa. Kappaleen matkaa eteenpäin ja myös Rooivallen näköalapaikan vastapäisen jyrkänteen päällä oli 1 kalliohyppijä.
33. KAURISANTILOOPPI — RHEBOK *Pelea capreolus*
Golden Gate Highlands NP Blesbok Loopin varrella 2 rusehtavanharmaata kaurisantilooppia, joilla huomiota herättävän pitkät ja suipot korvat, laidunsivat valkohäntägnuiden lähetyvillä / Bontebok NP 8.
34. ISORUOKOANTILOOPPI — SOUTHERN REEDBUCK *Redunca arundinum*
Nylsvley NR Vogelfontein suurella tulvaniityllä pieniä ryhmiä laiduntamassa.
35. ELLIPSIVESIANTILOOPPI — WATERBUCK *Kobus ellipsiprymnus ellipsiprymnus*
Laji oli melko yleinen avoimilla, kaikkein kosteimmilla saraa ja heinää kasvavilla rannoilla, kuten tulvaniityillä.
36. HYPPYANTILOOPPI — SPRINGBUCK *Antidorcas marsupialis*
Pilanesberg NP Manyane leirin luontopolulla 4 / Karoo NP melko yleinen.
37. IMPALA *Aepyceros melampus*
Yleinen kaikilla isoilla suojelualueilla maan koillisosan retkikohteissa.
38. VALKOPÄÄTOPI — BONTEBOK *Damaliscus dorcas dorcas*
Nylsvley NR 1 / Bontebok NP yleinen. Lisäksi alalaji *D.d. phillipsis* (Blesbok) "esiintyi" tarhattuna Dullstroomin ylängön riista- ja suojelufarmeilla.

39. SASSABIANANTILOOPPI — TSESSEBE *Damaliscus lunatus lunatus*
Nylsvley NR Vogelfontein tulvaniityllä muutamia laiduntamassa ja myös iltahämärissä 4 yksilöä leiriltä "bushveld"-tornille johtavan tien varren niityillä / Kruger NP Grootvlei Dam 3 keskellä päivää.
40. PUNALEHMÄANTILOOPPI — HARTEBEEEST *Alcelaphus buselaphus caama* (Khama)
Pilanesberg NP 4 / Karoo NP 2.
41. JUOVAGNU — BRINDLED GNU (WILDEBEEEST) *Connochaetes taurinus*
Pilanesberg NP n.20 / Kruger NP melko yleinen.
42. VALKOHÄNTÄGNU WHITE-TAILED GNU (BLACK WILDEBEEEST) *Connochaetes gnou*
Golden Gate Highlands NP Blesbok Loopin varrella 7 aikuista ja 2 vasaa. Lajia ei tavata nykyään villinä luonnossa. Menneinä aikoina valkohäntägnut viettivät kesän Karoolla ja siirtyivät talveksi itään Highveldille (Drakensberg), kunnes valkoiset siirtolaiset lopettivat vaelluksen ja ajoivat lajin lähes sukupuuttoon 1800-luvun puolivälissä.
43. ISOHEVOSANTILOOPPI — ROAN ANTILOPE *Hippotragus equinus*
Nylsvley NR etelään tulvaniitylle saapui iltahämärissä 5.
44. GEMSBOK *Oryx gasella*
Karoo NP 2 + 40.
45. LEOPARDIKILPIKONNA — LEOPARD TORTOISE
Karoo NP Lammertjlesleegte Loop 1.
46. NIILINKROKOTIILI — NILE CROCODILE *Crocodilus niloticus*
Kruger NP:ssa yleisin Kanniedood padolla, Shingwedzin leirin eteläpuolella. Myös Pilanesberg NP ja Mkhuzo GR muutama.
47. VARAANI NILE MONITOR *Varanus niloticus*
Muutama havainto.
48. "KAPINKOBRA" — CAPE COBRA *Naja nivea*
Velddrifin rantakaupungin suola-altailla 1.